● هەژان

چەند کورتە چیرۆک و رۆمانێک

● کاروان عەبدوڵڵا

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی رۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب

* * *

ناوونیشان: دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، گەڕەکی خانزاد، هەولێر

س. پ. ژمارە: ١

www.araspublisher.com

هەژان

چەند کورتە چیرۆک و رۆمانێک

کاروان عەبدوڵڵا

ناوی کتێب: هەژان – چەند کورتە چیرۆک و رۆمانێک
نووسینی: کاروان عەبدوڵڵا
بڵاوکراوەی ئاراس– ژمارە: ٢٠٨
دەرهێنانی هونەری: بەدران ئەحمەد حەبیب
بەرگ: ئاراس ئەکرەم
خۆشنووسیی بەرگ: محەمەد زادە
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
هەڵەگریی سەر کۆمپیوتەر: عەزیز عەبدولخالق
سەرپەرشتیی کاری چاپخانە: ئاورەحمانی حاجی مەحموود
چاپی یەکەم – چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، هەولێر– ٢٠٠٣
لە کتێبخانەی بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی رۆشنبیری و هونەر لە هەولێر ژمارە (٢٩٥)ی ساڵی ٢٠٠٣ی دراوەتێ

چەند پەیڤێک

وەک ئەزموونێک، بەباشم زانی ئەم کۆمەڵە کورتە چیرۆک و رۆمانە لە دووتوێی بەرگێکدا جارێکی دیکە بڵاوبکەمەوە، لەو باوەڕەدام، کەسانێکی زۆر کەم هەن، ئەم چیرۆکانەیان لا دەست دەکەوێ، چونکە لە هەشتاکانەوە هەندێکیان لە شاخ بڵاوبوونەتەوە و هەندێکیشیان لە دەرەوەی وڵات، دەکرێ هەر هەموویان، بە سێ ئەزموونی جیا، شاخ، هەندەران، گەڕانەوە بخوێندرێنەوە، بەکورتی ئەزموونی نزیکەی بیست ساڵی شوێن و زەمەن جیاوازە، کە راستەوخۆ ئەو هەمەڕەنگییەیان پێوە دیارە... زۆربەی چیرۆک و کورتە رۆمانەکەشم بەبەراورد لەگەڵ چاپەکانی پێشوو، دەستکاری کردوون، بەڵام، لە ئاستی هەڵەی چاپ و زمان و هەندێ داڕشتن دا. هەندێ لەم چیرۆکانەی کە بەفارسی و عەرەبی وەرگێڕدراون دەستکاریم نەکردوون... بەهەرحاڵ دەستم لە ناوەڕۆکەکەیان وەرنەداوە...

دوا سەردان

لە مێژبوو دەمویست پەردە لە رووی ئەو رازە هەڵبماڵم؛ بەڵام لەوە دەترسام هێندێکیان لێم تێ نەگەن و گاڵتەم پێ بکەن، یا تا ئەبەد نەتوانم تانوپۆی کەم و سەری لێ دەرکەم... «ئەو» هەموو رەفتارێکی بۆ خۆی تەلیسمێک بوو، نە ئێمە لە ئەو دەگەیشتین، نە ئەو لە ئێمە، هەردوولامان بۆ یەکتری ببووینە بارگرانی. ئێمە زۆر بووین، ئەویش تەنیا، کەچی نەبوونی ئێمە بۆ ئەو، لە تەنیاییيە وەحشەتناکەکەیدا، گەلێک چاتر بوو. ئێمە لە ژیانی ئاڵۆز و پڕ کێشمە و جەنجاڵئاسای خۆمان تێ نەدەگەیشتین و لە نێو گۆمی بێ موبالاتیدا دەگەوزاین، چۆن دەکرا، لە نهێنی ژیانی ئەو بگەین و چارەیەکی بۆ بدۆزینەوە؟ ئەوەی رۆژانە بەچاوی خۆم دەمبینی، تەنیا بزەی بێ بایەخی چەند کەسانێکی نێو بنکەکەمان بوو، ئەویش بەمەبەستی ترساندن و راوانانی بوو، دەنا چی تریان بۆ نەدەکرد، ئەوە نەبێ قسەی سەیر و داستانی پڕ خەندە و ئەفسووناویشیان بۆ هەڵدەبەست لە نەوعی:

«ئەمڕۆ ببوو بەموشەک و هەر دەقە و خۆی دەکوتایە ژوورێک!»

«ئەمشەو لە لوولەی سۆپاکەوە هاتبووە ژوورێ!»

«قاپ و قاچاخی چێشتخانەی لە قوڕ هەڵکێشابوو!»

«بەیانی زوو، ببووە کەروێشک، خانووەکەمانی بنکۆڵ دەکرد!»

رەنگبێ هەندێ لە قسە و باسەکانی، خۆیان لە ئاقاری راستی دابێ، بەڵام هیچ یەک لەم گوتانە ناکرێ ئاسایی بن، ئەو رەفتارانەش قەت لە رەفتاری خۆرسکیی ناچن. چەند جارێک گوللەی بێزاری و بێ ئیشی لە تەپوتۆزی وەرداوە. هەموو جارێکیش، دڵم لەگەڵیدا وەلەرزە کەوتووە، من لە چاویدا هەستم بەغوربەتی و بێ ئارامییەکەی دەکرد، بەسۆزەوەش تێم دەڕوانی. بەڵام نەمدەهێشت کەس بمبینێ. ئەو رۆژەش لە هەموو رۆژەک زیاتر دڵم پێی سووتا، کاتێک گوێم لێ بوو یەکێک لە هاوەڵەکانم لە خۆیەوە بڕیاری کوشتنی ئەوی دەرکرد! بەشانازیشەوە دەستی لە سەر سنگی خۆی دەدا و دەیگوت:

– هەر ئەمشەو مۆڵەتم بدەنێ، بەیانی نایبیننەوە!

ئاخر کوشتنی بەستەزمانێکی وا چ ئازایەتییەکە؟! خۆ ناکرێ منیش لە جێگەی ئەو، ئەم هاوەڵەم شەلاڵی خوێن بکەم؟ «ئەو» هەموو بەیانییەک، هەوڵی دەدا، خۆی لە هەموومان بشارێتەوە، دیاربوو خۆشیی لە چارەی ئێمە نەدەهات! تەنیا بەدەورووبەری

ئەو خانووە دەخولایەوە، کە لە سەر کەلاوەی گوندە راگوێزراو و وێرانکراوەکاندا قیت کرابوونەوە. لمۆزی تووڕەیی و نامۆیی لە بالآیان دەخشاند و ماوەیەک لێیان ورد دەبۆوە و سەیرێکی ئەمبەر و ئەوبەری خۆی دەکرد و مۆڕەیەکی لە خانووەکان دەکرد و خێرا رووەو ئەو تاکە خانووە دەچوو، کە دەستی رق و زەبری ئەستوور و کینە لە دلآنی پێ نەکەوتبوو، نەمانزانی بۆ تەنیا ئەو خانووەیان بەساغ و سەلامەتی بەجێ هێشتبوو؟ چ خانوویەکی بەهەیبەت بوو، چەند بەفیزەوە لە کەلاوەی گوند و خانووە نوێیەکانی ئێمەی دەڕوانی! «ئەو»یش هەر بەو خانووە فێر ببوو، هەر چ شڕوپڕەیەکی خەڵکانی پێشووی ئەو گوندەیە هەبوو لەوێی خڕکردبوونەوە، وەک منالێک بازی بەو شتانە دەکرد و تۆزی لەو ناوە هەڵدەستاند. کێ دەیزانی، چ سرێک، چ نیازێک لە پاڵ ئەو هەڵلا و بەزمەیەدا خۆی حەشاردابوو؟ ئەمشەویش ئەوەتا، روو بەڕووم دێ، من خۆم لە کەمین ناوە و ئەویش بۆ سەردانی کەلاوەکەی پەلەیەتی، بەڵام جار نا جارێ سووکە ئیستێک دەکا، لە راست و چەپی خۆی رادەمێنێ. دەڵێی هەست بەشتێک دەکات، یا مەترسییەک لە رۆحی ئالآوە (ئەمشەو هیچت بەسەر نەیێ، بەیانی ئازادیت، دەبێ لێرە نەمێنیت، هەموویان بەقەد ئەم دونیایە رقیان لێ هەڵگرتووی، ئاخر ئەوان چییان لە تۆ دەوێ؟ هێشتا بەوە قایل نین، کە جێ و ڕێی تۆیانیان گرتووە... ئەم شەو ئەگەر بکەویتە بەر دەستیان، هەموو بیرەوەری و خەونەکانت، لەگەڵ مێشکە چکۆلآنەکەتدا دەپلیشێننەوە. تۆ هیچ تاوانێکت نییە غەیری ئەوەی، لە نێو ئێمەدا بەدوای ناسیاوەکانتدا دەگەڕێی، تۆ هەقتە کە ئێمەت بەنامۆ و غەریب بێتە بەرچاو، رۆژگاریش رێگەی ئەوەمان پێ نادا کە ببێتە مایەی دڵخۆشی و حەزی دیتنمان، هەر بۆیە، ئەمشەو ئەگەر لێرە نەتگوازمەوە، رەنگە بەیانی لە پاڵ یەکێک لە خانووە نوێیەکانی گوندەکەتان رابکشێی و هەڵنەستیتەوە، خۆ ئەگەر لە نێو کەلاوەی خانوێکیشدا بمریت ئەوە باشترە و تۆیش دەبیتە شتێک لە پاشماوەی گوندەکەتان. وەک کەوشە کۆنە دڕاو و بووکە شووشە جێماو و کۆنە جلەکانت لێ دێ، تۆ حەز بەدیتنی ئەوانە دەکەیت، ئەمەتا ئەوانەی تۆ دەتەوێن لە بەردەمتایە، خۆتیان تێ هەڵسوو، بۆنیان بکە، تۆ ئەبێ ئەمشەو لەگەڵ ئەمانە بژیت، نابێ بچیتە خوارێ، لەوێ مەرگ خۆی لە کەمین ناوە بۆت، ئێستا هەڵت دەگرم، دەتبەمە شوێنێکی دوور، دوور لەم گوندە، لەوێ جێت دەهێڵم، بۆ خۆت لەوێ بژی، ناتبەمە جێیەک کەسانی وەکو ئێمەی نامۆی لێ بێ) کەمێک مابوو بگا بەشڕوپڕەکان، دیسان وەستا، دروست لەو شوێنە راما، کە من لەوێدا لە سەر چیچکان بۆی دانیشتبووم، پەلەم بوو، هەموو گیانم کەوتبووە هەڵپە،

دەمزانی هەر دەبێ خۆی بۆ کۆنە جلەکانی دابنەوێنێ، ئەو ئەگەر تاکە شتێکی مابێ و بۆنی خەڵکانی گوندەکەی لێ بێ، تەنیا ئەو شتانەی بەردەمیەتی، بەڵام وێدەچوو هەستی بەوجودی من کردبێ، هەر بۆیە دوودڵ بوو لەوەی لێیان نزیک بێتەوە، دڵنیاش بووم کە بەنیگا تاریکبڕەکانی منی دۆزیوەتەوە. من سەرم داخست، متەقم لێوە نەهات، هێندەی پێ نەچوو، گوێم لە ترپەی هەنگاوە نزیکەکانی بوو، بەعاستەم سەرم بەرز کردەوە، نیگاکانمان تێک ئالآن، بەوریاییەکی زۆرەوە، بێ ئەوەی چاوی لە سەرم هەڵگرێ، نزیکتر بۆوە، ترسێک خزایە نێو گیانم... وەک ئەوەی لە، پڕ بەدەستێکی قورس شادەمارێکم بهەژێنرێ، لە شوێن خۆمدا راتەکیم، ئەویش بێ باکانە لە بەرامبەرم وەستا و تۆزقالێکیش ترسم لێ بەدی نەکرد. هێندێک خۆی لار کردەوە، نیوە هەنگاوێک بۆ دواوە کشایەوە، وێ دەچوو دڵنیام بکاتەوە کە بەشوێنەکەم دەزانێ و گاڵتەشی بەپلانەکەم دێ! نیوە پێچەیەکم کرد، بەمەبەستی ئەوەی وای بۆ دەرخەم کە ئاگام لەو نییە و هیچ مەرامێکیشم نییە و دەتوانێ بەڕێگای خۆیدا بڕوا! دزە ئاوڕێکم لێ دایەوە، دیتم خەریکی جلەکانە و هەڵگێڕ و وەرگێڕیان دەکا، بەترس و نیگەرانییەوە دەخزێتە نێوانیانەوە (چ بکەم، ئەوە هەڵمگرتی، بۆ کوێت بەرم؟ چما شوێنەوارێکی وا ماوە لەو خەڵکانەی تیابێ کە تۆ حەز لە چارەیان بکەی؟ بتبەمە هەر کوێ، ئەوانەی ئێستە لێی دەژین، هەموویان لە چەشنی ئێمەن بەڵام هەر باشترە، هیچ نەبێ تەمەنت درێژتر دەبێ، خێرا خۆم گەیاندێ، بەتەنگەتاوی، هەموو کەلێنێکی دەربازبوونیم لێ گرت، هەر چەند تەکانی دەدایە خۆی، منی لەگەڵدا هەڵدەتەکاند، ترسێکی خەستی دەئاخنیە لەشم و کاسەی سەرمی دەتەزاند. دواجار مڕەمڕێکی پڕ لە رق و کینەی لەدەم دەرچوو، بەدەرونی مندا هەڵگەڕا. پەنجەکانم قورستر کردن، بەڵام نەمدەتوانی بەسەر ئەو هەموو بزێوییەیدا زاڵ بم. دەتگوت دڕندەیەکی زامدارە و پەلەی تۆڵە سەندنەوەیەتی. بناغەی هێز و توانامی لەرزاند، دوو سێ جاری تر وا خۆی هەڵتەکاند، ئیدی ئەوەی بەدەستمەوە مابوو، تەنیا پارچە پەڕۆیەک بوو و بەس! زیڕەیەکی وام گوێ لێ بوو، دەتگوت چەقۆیەکیان بەگەردەنمدا هێنا. بواری ئەوەم نەمابوو، بیر لە هیچ شتێ بکەمەوە، ئەویش هەر زوو سەرو پشتی پێکەوە نووساند، بوو بەتۆپەڵەیەک، بەتووڕەیییەکی بێ ئەندازە لێم مۆڕ بۆوە، دەتگوت پێم دەڵێ: تازە بۆ کوێ رادەکەیت؟! زانیم هەڵەیەکی گەورەم کرد و تازەش بۆم چاک نابێتەوە. دیار بوو هەردووکمان هەستمان بەخەتەری یەکتر کردبوو، ئەو لە حاڵی خۆ گیڤکردنەوەدا بوو، دەیویست قەڵەمبازێکم بۆ بدا، منیش بەبێ ئاگایی، میلی تفەنگەکەم راکێشا، ئەو، وەک هیچ

دەرفەتێکی بۆ نەمابێتەوە. یەکسەر بەمرە و میاوێکی ترسناک خۆی بۆ هاویشتم. دەتگوت گاشە بەردێک بوو بەسینگم کەوت، سەرەتا ویستم بەلوولەی تفەنگەکەم لە خۆمی دوور خەمەوە، کەچی خۆشم نەمزانی چۆن پەنجەم لەسەر پەلاپیتکەی تفەنگەکەم قورس کرد و چەند گوللەیەک لوولەی تفەنگەکەمیان بەزاند. هەستم کرد تەنێکی گران، هەر لە تۆپەڵەقوڕێک دەچوو، رمبەی لە سینگمەوە هێنا، کەمێک بۆ دواوە گەڕامەوە، ویستم خۆم راست کەمەوە، کەچی جارێکی دی، لە پێشدان بەڕقتر و سامناکتر بۆم هاتەوە، ئەمجارە بەر لەوەی خۆی بۆم هەڵاوێ، گوللەیەکی تر پەردەی کزە رووناکی مانگە شەوەکەی هەڵدڕی. هەر بەدوای ئەمەوە چەندانی تر بەسەر بنکەکەمان تێپەڕین. ئەویش میاوێکی تێکشکاو و نیوە خنکاوی پڕ لە تاس و حەسرەتی بەدوادا بەجێ ما، کە تاکو ئەمڕۆ سەداکەی لە بن گوێما هەر دەزرنگێتەوە!

خواکورک ١٩٨٦/٢

***

رێگای سێوان

– شەوێکی چەند دوورو درێژ بوو!

بەهێمنی ئەم قسەیەی بەگوێی ئەو چەکدارەدا چرپاند کە لە تەنیشتییەوە دانیشتبوو. ویستی جارێکی دی پێی بڵێتەوە، بەڵام چەکدارەکە رووی خۆی وەرگێرا و لەسەرخۆ سەری داخست. «حەمە» بەبێزارییەوە جگارەیەکی دەرهێنا و بەرلەوەی لە نێوان لێوەکانی گیر بکات، ئاخێکی خەفەتباری هەڵکێشا و بەدەستێکی لەرزۆکیشەوە بەدەنکە شقارتەیەک، جگەرەکەی داگیرساند. پێش ئەوەی ئاگرەکە دامرکێتەوە، تێیوە راما. سەرنجی چەکدارەکانی نێو زیلەکەی بۆ لای خۆی راکێشا. سەروسیمای زۆربەیانی بەپەشێوی و مەلوولی هاتە بەر چاو... فووێکی لە ئاگرەکە کرد، بەڵام ئاگری بیرەوەرییەکانی هەڵگیرسا... «ئەو رۆژە شالاوی گڕی ئاگر، خانووە بەقوڕەکانی گوندەکەی هەڵدەلووشی، دووکەڵێکی رەش، سپی، بەرەو قووڵایی ئاسمانی ساف و بێ گەرد هەڵدەکشا، چەکدارەکان بەسەروپۆتەڵاکی تۆزاوی و سەر لێشێواوییەوە، کۆڵانەکانیان تەی دەکرد و بێ ئەوەی کەس بایەخ بەئەوی تر بدات، بەتەنگەتاوی دەهاتن و دەچوون، هەر بابای خۆی دەخزاندە ماڵێک، حەمەش وەکو ئەوان، چاوی بڕیبووە دەرگای ماڵێک. بەپەلە بۆی دەرچوو، بەرقەوە بازێکی بەسەر شووره نزم و رووخاوەکەدا هەڵدا و بۆ نێو ژووره تاریک و نووتەکەکە هەڵکشا. هەستی بەچێژی ئارەزووە کۆنەکانی کردەوە، ئەو ئارەزووەی کە لە ئاکامی دەیان لەو جۆرە رەفتارانە، سەری هەڵدابوو. حەمە هەر کە چاوی بەشتومەکی نێو ژوورەکە کەوت، لیکاوێکی لیچ دارژایە نێو دەمی. تەوژمی بۆنێکی گەنیو بەبەر لووتیدا تێپەڕی. بەعاستەم قاچێکی خستە سەر رۆخی مافووره پان و بەرینەکە... ئەمەیان زۆر چاکە و بەنرخیشە! بەڵام چۆن هەڵی بگرێ! چۆن بیباتەوە؟ بەلەعنەت بێ، بەتەنیاش پێی ناچێتەوە شار! ئەی چی بکا؟ زەمانێکە بەدوای شتی وادا دەگەڕێ، ئەگەر ئەم ئێستا نەیبا، نەختێکی دی یەکێکی تر خۆی دەگەیێنێتێ. کەسێکی واشی دەست ناکەوێ بێتە هانایی و کۆمەکی بکا، هەموویان خەریکی دەستوەشاندنی خۆیانن. ویستی بیپێچێتەوە، شریقەی گوللەیەک لە دەرەوەی ماڵەکە لە جێی خۆی راپچڵەکاند. هەستێکی سەرسام هەموو هەناوی هاڕی، هەستی خێرایی و تێڕوهاتن لە هەر شتێک کە بەچنگی کەوێ، با جارێ کون و قوژبنی ماڵەکە بگەڕێم، دوایی دێمەوە سەر مافوورەکە! یەکسەرە خۆی گەیاندە لای ئەو سندوقەی کە چەند نوێنێکی بێ سەروبەری لەسەر دانرا بوو، لەگەڵ فڕێدانی نوێنەکان، بووکە شووشەیەکی منداڵان، لەبەردەمیدا تلی خواردەوە. گرنگی پێ

نەدا، سەری سندووقەکەی هەڵدایەوە، لە سەرەتا بەر چاوی ڕەشکەوپێشکەیەکی زۆری کرد، تووڕە بوو، سندوقەکەی سەرانگوم کرد و لە بەر خۆیەوەیش پرتە و بۆڵەبۆڵێکی کرد، لە ناکاو شتێک بەقاچی کەوت، زرینگەی لێوە هات، ئەمە چی بوو؟! بەنێو شتەکاندا گەڕا. گوارە! ئەمە گوارەی زێڕە! خۆشییەک بەنێو لەشیدا تێپەڕی، ئارەزووی تاڵانکردنی زێتر، هورژمی بۆ هێنا. بەخێرایی هەڵسا و چووە دەرێ، گەڕایەوە، لە مافوورەکەوە راما، دیسان چووە دەرێ، لە کۆڵانەکە وەستا، بەدوودڵی وەستا، بیری کردەوە... با بچمە ئەمماڵەش، دوایی بۆ مافوورەکە دەگەڕێمەوە... رووی لە دەرگای ماڵێکی تر کرد، هێشتا هەنگاوێکی هەڵنەهێنابوو، چەند چەکدارێکی بینی، کە بەشڵەژاوی لە ماڵەکە دەردەچوون، بەڕقەوە تفێکی رووکرد و بینایی لە گوێسەبانی ماڵێک گیر کرد، کە دووکەڵێکی بۆری بەنێودا دەهاتە دەرێ...

– ئەرێ بۆ وەستاوین؟

کەس لە چەکدارەکانی نێو زیلەکە وەڵامیان نەدایەوە.

– شتێک رووی داوە؟!

ئاگری جگەرەکان بەخێرایی مەودای تاریکییان دەبەزاند و کزدەبوونەوە. چەند کۆکەیەکی ترسڕەوێنیش دیواری کشوماتی شەوە بەساماکەی دەبڕی. کەس نەبوو، بێ ئۆقرەیی و نا ئارامی پێوە دیار نەبێ، هەقیان بوو، لەو دۆڵە وەحشەتناکە و لە نێوان ئەو کێوانەی کە ئاسمانیشیان قووت دەدا، نەیاندەزانی چۆن و کەی و لە کوێ گوللەیەکی نهێنی، سەرشێت دێت و دوا هەناسەیان لە گەرووا دەوەستێنێ؟ لەوانەبێ لەو بێدەنگییە دڵتۆقێنەدا هەموو شتێ روو بدا، چاوەڕوانی هەموو لێقەومانێک دەکرێ... دیسان حەمە بەنێو دەروونی خۆیدا رۆچوو، دەرگای رابردووەکانی بەڕووی خۆدا کردەوە...

«شەوێکی ئەنگوستەچاو بوو، وەکو جاران گیانی کەوتبووە سەما و وەپێش مەفرەزەیەکی پێشمەرگەکان کەوتبوو، بەهەنگاوە تیژ و چوستەکانی، جەستەی چڕی تاریکی لەت دەکرد، دەیزانی ئەمە کارێکی پیرۆزە و دەبێ هەموو جارێک ئەنجامی بدا، خۆ بەلایشیەوە هێندە قورس نەبوو، چونکە بست بەبستی ئەو ناوچانە شارەزابوو، تا ئێستاش شتێکی لە دەست نەقەوماوە، بەڕاستی رێناسێکی سەرکەوتوو بوو، هەردەم بەو کارانەش شادمان دەبوو، شانازیشی بەخۆ دەکرد، چونکە بووە جێگەی باوەڕومتمانەی هەموو ئەو پێشمەرگانەی بەوێدا دەهاتن و دەچوونە نێو شار. ئەو شەوەش کە دوو چەکدار لێی هاتنە ژوورێ و داوایان لێی کرد وەپێش کەوێ بۆ نێو

شار، لە سەرەتادا وای زانی پێشمەرگەن، کە گەیشتە نێو شار، یەکسەرە قۆڵبەستیان کرد و بردیانە بەردەم سەرۆک عەشیرەتەکەی و، لەوێ وەستاندیان:

– حەمە دەست لەو کارانە هەڵگرە. ماڵی خۆت وێران مەکە!

گەورەی عەشیرەت، هەڕەشەیەکی زۆری لە حەمە کرد، حەمە ناچارکرا سەر بۆ قسەکانی گەورەکەی دانەوێنێ:

– خۆت و خێزانت دێنە شار... دەبیتە چەکداری من، لە ئۆردوگایش خانووێکت ئەدەمێ!

حەمە وەک دەمی دروابێ وەک ترس لە نێو گیانیدا روابێ، بەبێ دەنگ هەڵسا و چووە دەرێ. پاش ماوەیەک چەکێکی وەرگرت، هێندەی نەبرد بەدڵێکی پڕ لە حەسرەت و نائومێدییەوە، دەتگوت پارچەیەک لە لەشی جیا دەبێتەوە، ماڵ و خانووەکەی جێ هێشت، پاش چەند رۆژێک بۆ یەکەمین جار، لە کاتێکدا لە هێرشبردنێک بۆ سەر گوندێکی دەوروبەری شاردا دەگەڕایەوە و تاڵانێکی چاکی وەدەست کەوتبوو. دەگاتە بەردەرگای ماڵەکەیان و دەوەستێ، وەک بروسکەیەکی پێ بکەوێ، وەک لەو کاتەدا خوێن بەلەشیدا نەگەڕێ، لە شوێن خۆی دەچەقێ و دەمی بەش دەبێتەوە. تیشکی گڵۆپە کزەکەی بەردەرکی ماڵیان، کە بەجامی ئۆتۆمبیلێکی توێتا دەکەوت، رۆ دەچووە نێو چاوە زەقبووەکانی، بەخێرایی رقێکی گەورە لە دەروونیدا گرمۆڵە دەبێ «هەمان ترومبێلە لەعنەتییەکەیە، ئەوەی خەڵکی قێزیان لێ دەبێتەوە!!» بەبێ ئاگا، زامنی چەکەکەی دێنێتە خوارێ، ئاخێکی پڕ لە ترس و رق دەردەدا، خۆی ئامادە دەکا، لە پاڵ دیوارێک مات دەبێ، ملیۆنەها تیخە دیوار بەبەر چاویدا دەچەرخێن! هەستی حەیا رژان و پاراستنی شەرەف دەخزێتە نێوان پەنجە و پەلاپیتکەی تفەنگەکەی «دەبێ لە خوێن بیانگەوزێنم!» چەند چرکەیەکی قورس و ناخۆش تێدەپەڕن. لەو ساتەدا وەک بدرێتە بەر قامچی و گاشە بەردان، وەک لە حاڵی فێ گرتندا بێ، هەموو جەستەی دەهێشا و دەلەرزی. هەستی دەکرد زەوی لە ژێر پێیدا شەق دەبێ و هێزێکی نامۆ رووەو قووڵایی خاکەکە دایدەکێشێ... تەکانێکی دایەخۆ. پەنجەی خستە سەر پەلاپیتکەی تفەنگ و بەئاستەم سەری کێل کردەوە. لەسەرخۆ سیرەیەکی ناخۆشی جەستەبڕ لە دەرگاکەیانەوە هات و نیگای لە دەرگاکە گیر کرد. چوار زەلام، کە هیچیانی نەدەناسی، بێ باکانە، بەخەندە و نەرمە پێکەنینێکەوە، دەرکەوتن، لەبەر چاویدا بوون بەسەدان کەس و ریزیان لەبەر دەرگا بەست! دەماری شەویلاکەکانی وەهەڵپە کەوتن، جیرەی تووڕەیی و بێ دەسەڵاتی لە دوو توێی دانەکانییەوە بەرز بۆوە... خۆیانن!! ئەو سەگانەی کە تا ئێستە

حورمەتم دەگرتن! لوولەی تفەنگەکەی تێ کردن، ویستی... بەڵام نەیتوانی گوللەیەکیشیان پێوەنێ. ئەوەی ئازایەتی بێ لە بەدەنیدا نەما. پشتی بەدیوارەکەوە نا. ئۆتۆمبیلەکە بەبەردەمیدا ڕۆیشت، حەمەش پێڵووی چاوەکانی داخست! پاش ماوەیەک هیچ شتێک لە بەردەمیدا نەمایەوە، تەنیا تاریکی شەو و حەیا ڕژان و چەکێکی لوولە بەقوڕ! لە پڕ پشووی سوار بوو، بەپەشۆکاوی هەڵسا و دەرپەڕی، تا هێزی تیابوو خۆی بەدەرگاکە دادا و خستیە سەر پشت. ژنەکەی لە نێو حەوشەکەدا وەستا بوو، لە شوێن خۆی هەڵتروشکا، هەترەشی چووبوو. حەمە نەیزانی چ بکا و چ بڵێ، بەڵام لە چرکەیەکدا بەدەسڕێژێک پەردەی تاریکی و لەشێکی ناسکی کون کون کرد و قەترەی حەیاڕژانەکەشی کردە هەڵم!

– هەمووتان دابەزن!

دەنگێک لە دوورەوە بیسترا. حەمە دەستێکی بەنێوچاوانی خۆیدا هێنا و عارەقەی بیرەوەرییە تاڵ و سامناکەکەی سڕییەوە. لە زیلەکە دابەزی و ریزی بەست. حەپەی سەگ و تەقە دوورەکان تێکەڵ بەهەنگاوی پەلەپرووزێی چەکدارەکان دەبوو. حەمە لە شوێنێک دانرا. نەیدەزانی مەسەلە چییە و چی رووی داوە، بەڵام ئەو تەنیا ئەوەی دەزانی کە بۆ بەجێهێنانی فەرمانی گەورەکان ئامادە بێ... لە پشت تاوێرە بەردێک دانیشتبوو. سەیری ئەملاو ئەولای خۆی دەکرد. ئاسمانی شوێنەکەی بەدووکەڵێکی خەست داپۆشرابوو، هەستی ڕوودانی کارەساتێکی بێ ئامانی دەخستە دڵی مرۆڤەوە. لە دووری چەند سەد مەترێک، گڕی ئاگرێکی پان و بەرین کەروێشکەی بەڕووی ئاسمان و نێو پێچەکانی دووکەڵە رەشەکە دەکرد. تروسکەی سپێدەش باوەشی لە ئاسۆوە دەرهێنا و سەری بۆ نێو دارو بەرد و خانووەکان دادەنواند. حەمە چاوی بڕیبووە ئاگرەکە. لە پڕ بەر چاوی لێڵ بوو، هەموو شتێکی ئەو سروشتە ئاوێتەی یەکتری بوون. لە نزیکەوە گوێی لە هاوارێک بوو «حەمە! حەمە، حەمە!» دەتگوت بەلایەوە ئاشنایە، سەری خۆی داخست، نێوچاوانی خستە نێو لەپی هەر دوو دەستی مووچڕکێک لە پاژنەیەوە بۆ نێو لەشی هەڵگەڕا. تەوقی سەری هەژاند و بیبلەی چاوەکانی بەرینتر کرد. سۆزی خەونێکی کۆنی شاراوە، دەمارە گرژبووەکانی دڵی خاوکردەوە. چەندان وێنەی باڵا بەرزی دارچنار و سپیندار لە بەرچاویدا چەق وەستان. سنگی بەبۆنێکی خۆش و ئاشنا پڕکرد. لە شوێن خۆی هەڵسا و ئاوڕێکی لە چەکدارەکانی دەوروبەری دایەوە رقێک لە دەروونیدا چەکەرەی کرد، تۆوی بێ ئۆقرەیی پەلوپۆی دەردا. لە دوورەوە دار سێوەکانی بینی، بینی کە چۆن بەبەرگی ئاگرەوە سەمای مردن دەکەن! گوێی

لە هاوار و فیغانی دارە گڕگرتووەکان دەبوو! لەشی گەرم داهات. چەند هەنگاوێک لە شوێنەکەی دوورکەوتەوە. لە ناکاو دەرپەڕی... شاڵاوی ئاگرەکەش گوڵە گەنمی زێڕینی هەڵدەلووشی. دەنگێکی نامۆ وەک لە وەڕینی سەگ بچێ، لە دەمی حەمەوە دەرچوو... خانوو... گەنم... قوڕ... سێو... خاک، وەک ئەوەی هۆشی لەسەرخۆ نەمابێ، نەیدەزانی چۆن چۆنی رادەکا. هاوارێکی لێ هەڵسا و پشتاوپشت کەوتە سەر زەوییەکە و رمبەی لێوە هات. هێندەی نەبرد هەڵسایەوە. چەند جارێک بەدەوری خۆیدا سووڕایەوە... دار، زەوی، بەرد، گوند، ئاو، هەوا،... هەمووی خۆیەتی... بەڵێ خۆیەتی! گوند! باخچەو زەویوزار... بەڵێ، خۆیەتی، گوندەکەمانە... هێزێکی سەمەر بەرەو پێشەوەی برد هەستی کرد پێستی لەشی وەک کیفێک لە بەدەنی جیادەبێتەوە. فیشەکدانەکانیش وەک مڵۆزمێک بەر لە هەناسەی دەگرن. تفی لە زاردا وشک بوو. چەند قسەیەک کە لە حاڵی خوێن رشتن و خەنجەر وەشاندندا بگوترێن، لە دەمیەوە دەرچوون:

– زەوییەکەم!ماڵەکەم!

لیکاو بەسەر لێوەکانیەوە کەفی بەست. ڕووەو ئاگرەکە ڕۆیی. هەوای ئەو ناوە بۆنی ئاگر و سێو و دووکەڵی گرتبوو، غاری دا. تروسکەی ئەستێرەیەکی دوور بەزەبری کازیوە بەرەو کزی دەچوو، منداڵەکان... زەوی... مردن... خۆشەویستی... ژن...... کوشتن... گیانی ببووە پارچەیەک لە هاوار، زەوی لە نێو ئاگرەکەدا دەیناڵاند، توند هەنگاوی هەڵهێنا، گەیشتە نزیک ئاگرەکە و پرینگایەوە، دیواری ئاگرێکی بەرینی هاتە بەر چاو. ئارەزوو و خەونەکان تێک شکێنران. لە بەرامبەر بێستانە گڕ تێ بەربووەکەیدا وەستا. تفەنگەکەی بەرز کردەوە. سەیرێکی دواوەی کرد. چەکدارەکان وەک پەرژینێک ریزیان بەستبوو. دروست سەیری حەمەیان دەکرد! بەتووڕەیی بەری خۆی لێ وەرگێڕان چەند پەڵە هەوری منداڵی و حەیا ڕژان بەئاسمانی تەمەنیدا تێپەڕین، پشکۆی خامۆشبووی جەنگاوەرێکی کۆن لە دەروونیدا گەشایەوە. بەتەنگەتاوی، بێ ئەوەی بوەستێ بەنێو توولە ڕێگاکانی بێستانی سێودا تێپەڕی، خاکی بەئاگر پۆشتەکراو و درەختی سووتێنراوی بڕی.

ئارمووش – ١٩٨٥

***

تۆی ئێستا، ئەوەی دوێنێ!

ئەوە چەند رۆژێکە هەر کە دێتە پۆلەکە یەکجێ لە بەرامبەرم دادەنیشێ، کتێبەکانی دەخاتە ژێر بازوویی و خەیاڵ دەیباتەوە، لە نیگا نهێنی و پڕ دیقەتەکانیدا وا دەردەکەوێ کە بەراوردێک لە نێوان منی نێو خەیاڵی و منی دانیشتوودا بکا. بێگومان بایەخدانێکی وا دەبێتە مایەی ئەوەی سەرنجی من بۆ لای ئەو بچێ. بەتایبەتی ئەم بەیانییەش بەر لەوەی بێینەوە پۆلەکەمان، بەسەروسیمایەکی پڕ لە تامەزرۆوە روو بەڕووم دەهات، منیش لە ئاستیدا شڵەژام، خۆ لە هەواڵ پرسینێکیش زیاتر هیچی ترمان نەوت، بەڵام ئەمجارەیان دەنگ و رەنگی بەتەواوەتی تێک چوبوو، دیار بوو فشاری نێو دەروونی هەردووکمان هێندە کاریگەربوو، نەیدەهێشت ماوەی وەستانەکەمان درێژتر بکەینەوە، ئەگەر یەکێکیش هەروا سەیری کردباین، لە بێ ئۆقرەیی و نیگەرانی روخساری هەردووکماندا بۆی دەردەکەوت کە ئێمە لە سەرەتای عیشقێکی نادیاردا دەژین و ئێستا لە نێو تەڵەی شەرمدا عاسێ بووینە و خوا خوامانە رزگارمان بێ. بەڕاستیش من لەلایەنی خۆمەوە هەر ئەو هەستەم هەبوو، بەڵام دروست نەمدەزانی چ شتێ لە دڵی ئەم دەگوزەرێ... لە پۆلەکەماندا، چاوەکانی ئەم دەبوونە پاسارێکی رەها و جڵەوی نیگاکانمی بۆ خۆی دەگرت و تەراتێنی پێ دەکردم. ئەو چاوانە، هەموو کاتێ بۆ چاوەکانی من خۆیان لە کەمین دەنا، لە کوێ، بۆ کوێ سەرم هەڵبڕیبا، یەکسەر دەبووایە نیگاکانم لە نێو ئامێزی نیگاکانی ئەم بدیبایەوە، بەزەحمەت لەو تێئاڵانە رزگارم دەبوو... من لە چاوی دەمخوێندەوە، کە دەبێ لێی نزیک ببمەوە و ئەو گرێیە واز کەمەوە؛، بەڵام ئەمە بۆ من کارێکی سەخت و ستەم بوو، چونکە هەموو دەیانزانی من خاوەن ژن و دوو منداڵم، خۆ نزیک کردنەوە و دۆستایەتی کردنی کچێکیش، بۆ ئەوان جێگەی گومان بوو، بۆیە هەتا ترسم لەوەش بوو، کە هەست بەو سەیرکردنە هەڵۆ ئاساییانەی ئەم بکرێ. خۆ مامۆستاکەمان، چەند جارێک بەئەدەبانە وەئاگای دەهێنایەوە، کەچی ئەم گوێی بەمەش نەدەدا و سووکە بێزارییەکی پڕ لە شەرمیشی دەردەبڕی... من دڵنیا بووم، کە لە پۆلەکەدا، نە مامۆستا، نە ئەوانی دی، نە کتێب و شتی تری نەدەبینی، بەغەیری من لە وجودی ئەومدا هیچ شتێکی تر نەبوو، بێگومان لەم حاڵەتەدا، منیش حەوسەڵەی هیچ شتێکم نامێنێ و حەتمەن بیر و هۆشم بەو مەسەلەیە خەریک دەبێ و هەزار کلک و گوێشی بۆ دروست دەکەم!.

جاری وا هەبوو «ئەویش زۆر کەم» پستەپستێکی لەگەڵ هاوەڵەکەی تەنیشتی دەکرد، هەر بۆ ئەوەی سەرنجی من راکێشێ و، گوێشم بکا بەعەوداڵی دەنگ و پستەپست و سەدای هەناسەکانی... من دەمزانی ئەمە حاڵەتێکی ئاسایی نییە و رەنگبێ تاری ئەوینێکی سەخت و عاسێم بۆ لێ بدا، یا لەوانەشبێ هۆرەی غەریبی و

تەنیایی بچڕێ. دیارە کە من و ئەمیش ئاسمان و رێسمان لە یەک دوورین، من نزیکەی یازدەساڵێک لەو گەورەترم و خاوەن ماڵ و منداڵم و خەڵکی وڵاتێکی ترم، تەنیا شتێک کە هەردووکمانی بەیەکتر دەبەستەوە، زمان و پەناهێندەیی و... راست بوو، لە چاوی منیشدا بەڕاشکاوی غوربەتی و نامۆیی و بێزاری بەدی دەکرا، بەڵام خۆ لە چاوی ئەوانی تریشدا ئەو میحنەت و دەردەسەرییە هەبوو، ئەدی بۆ زێدە لەو هەموو خەڵکە تەنیا من ببوومە نیشانەی حەز هاوێژەکانی؟! ئێستە خەریکە بەنێو چاومدا رۆدەچێت و دڵی ماندووم رادەهەژێنێ... ئای خوایە! چ نهێنییەک لە پاڵ ئەم چاوە سەنگەرگرانە خۆی حەشارداوە؟ پۆلەکەمان هەمووی بۆتە چاوی ئەم، چاو ریزیان بەستووە و بۆ هەر لایێ بنوارم دەستڕێژی نیگاکانی، هەردوو چاوم دەپێکن، هیچ قەڵغانێکیش بەری ئەم هێز و قودرەتەی ناگرێ. ئەم هێزە وەختە ئیرادەم لە دەست بسێنێ و کڕنوشی بۆ بەرم! لەوە دەچێ تۆڕێکی کوشندەی بۆ نابمەوە، بەزەحمەت بتوانم لێیەوە دەربچم، من خێزانەکەمم لە دوورە وڵاتێک جێ هێشتووە و شەو و رۆژ لە بیری ئەواندا، غەرقی خەیاڵ و نیگەرانییم، چۆن دەکرێ لە دونیای پڕ خۆشەویستی ئەواندا بپچڕێم؟ نا، نەکەی. پاش نەختێکی تر زەبری ئەم نیگا دڵڕفێنانە کۆتایی دێ. وەخۆ دێیتەوە، تەزووی پەشیمانی و چاوی دووری خێزانەکەت بەگیانتدا هەڵدەگەڕێن و ئازارت دەدەن... ئێستە هاوسەرەکەم بیری لەلای منە و بەخۆزگەی ئەو ساتانە دەژی، کە بەڕووی یەکتری بزەمان دەگرت و ئەوینی ئەبەدیمان لە چاوی یەکتر دەڕواند. ئەمە بۆ ساڵێک دەچێ جێم هێشتوون، منداڵەکانم لە بوونی من و سۆزی باوکێتیدا بێ بەشن، دایکیان لە جێگەی منیش یار و هاودەردیانە، پاش چەند رۆژێکی تر چوار ساڵی رەبەق بەسەر هاوسەربوونمان تێدەپەڕێ، دەبێ لە ژووری تەنیایی و بێ کەسیدا یادی ئەو رۆژە خۆشە بکەمەوە. من بەهۆش و خوێن و ئێسقانم لەگەڵ میهرەبانی و ئەوینی ئەودا تێکەڵ بووم. چۆن دەکرێ لە ساتێکی ئاوا، لە عاست نیگایەکی سیحر ئامێز و نامەعلومدا چۆک دابدەم؟.

هەرچەند هەوڵم دەدا خۆمی وا نیشاندەم کە لە بەرامبەر تێڕوانینەکانیدا، نەلەقیوم و بۆ من شتێکی ئاساییێ، کەچی ئەم، ئەو تەقەڵایەشی تێک دەشکاندم، وەک راوچییەک بەدوای نێچیرە زامدارەکەیدا بکەوێ، ئاوا بەچاوە گوللە ئاساکانی، هەموو گیانمی دادەگرت... دروست لەوە دەچوو پێم بڵێ: چارەنووست بەدەست منەوە بەندە، بۆ کوێ رادەکەی؟! راستی دەکرد، تازە من ببوومە بەشێکی گرنگی بیر و ئەندێشەی، تازە هەموو کون و قوژبنێکی پۆلەکەی بۆ کردبوومە چاوی خۆی، بەنێو تەلان و پێچی دەروونمدا تەی دەکرد و بەدەوری دڵی دەستگیرکراومدا دەخولایەوە... سەیر ئەوە بوو، هەر جارێک سەیری ئەنگوستیلەی پەنجەمی بکردایە، لێوی بێ موبالاتی بۆ

هەڵدەتەکاندم و بەچاوی پێی دەوتم: من بەتولەرێی پەنجەکانتدا تێناپەڕم، شارێگەی من چاوەکانتە، بەوێدا رۆدەچمە گیانت! لە وەختی پیشووداندا، ئەم بەتەنیا لە ژوورەوە دەمایەوە، بەنازێکی غەریبانە، روومەتی دەخستە سەر کتێبەکانی و بەچاوی مەست و پڕ لە حەزی کچانە لە چوونە دەرەوەی من رادەما، ئەگەر بۆی بکرایە. گورج هەڵدەستایە سەر پێ و بەری دەرگاکەی دەگرت و بەپاڕانەوە دەیگوت: بۆ دەچیتە دەرێ؟ من لەوە گەیشتبووم! بۆیە هەنگاوی خێراترم بۆ دەرەوە دەنا و بەلاو نیوەوەش سەرنجم دەدایێ. ئەو کاتانە چەند شەیدای باوەشێکی نەرمی پڕ لە خۆشەویستیی من بوو، تەواو مەست و بەنجکراو دەهاتە بەرچاوم، وێ دەچو خۆشترین و بەچێژترین لەحزەکانی ژیانی بووبێ، کە لە نێویدا هەموو ئاوات و خەونە چڕو دێرینەکانی کۆ کردبێتەوە. بەڵام منی پەشۆکاو، شڵەژاو، سووتاو لە نێوان دوو ئاگردا، ئاگری دوێنێی خێزانەکەم و ئەمڕۆی ئەم نیگایانە، دەبێ چیم پێ بکرێ؟ من هەوڵی ئەوەم دەدا هیچ کەسێک لە رەفتاری من و ئەو نەگا، هیچ شتێکیش بەڕوخساری منەوە نەبینێ، کەچی ئەم گوێی بەم لایەنە نەدەدا و بۆ هەمووانی دەرخستبوو کە بەندی گرفتێکە و لە مێژە ئازاری دەدا، بەڵام هیچ وەختێ بەقسە نەیدەدرکاند و کەسیشم نەدەبینی بەچاوی گومانەوە لە من و ئەو رامێنێ... ئێستەش زیاد لە پێشوو، ترس سەرتاپای گیانمی داگرتووە، لەسەر کورسییەکەشم ئۆقرە ناگرم. سەری لار کردۆتەوە و بەوردی دیقەتی تێم گرتووە، وەک بڕیاری ئەوەی دابێ، پاش کەمێکی تر یەخەم بگرێ و هورووژمی زریان و تۆفانی دڵ و دەروونی بەسەرمدا ببارێنێ. هاتمەوە سەر ئەو رایە، بەر لە پشوودانەکە بەبیانوویەک هەڵسم و بچمە دەرێ، لەم ناوەش نەمێنم، ئەم لە تەنگەتاوی من تێگەیشت، بزەیەکی ناسکی پڕ لە هێمنی و هێورکردنەوەی بۆ کردم. دەتگوت پێی گوتم: لەسەرخۆبە. بۆ دەترسیت؟ مووچڕکی لەززەتێکی سەیر، کە لە هیچ لەززەتێک نەدەچوو، بەنێو ترس و تاریکی دەروونمدا تێپەڕی، دونیا لەبەرچاوم روونـاکتر و فراوانتر بۆوە. خۆشەویستیم نەشونمای کرد و بەسەر دەوروبەرمدا پەخشبۆوە. بزەم دەهاتێ... هەردوو منداڵەکەمم هاتنەوە بەرچاو، وەک پەپوولە هەڵدەفڕین، بەسەر گوڵ و رەیحان و دار و دەوەنەوە ئیستیان دەکرد و پێدەکەنین. بۆیان دەچووم، بەدوایانەوە رام دەکرد، ئەوانیش لە خۆشیی من دەکەوتنە سەما، هەڵدەپەڕین، گۆرانی «بابەهاتەوە... بەخێر بێتەوە»یان دەگوت... تا ماندوو بوون، تا ماندوو بووم، رامان دەکرد، لە پڕ ون بوون، چەنگاڵی خەمێکی هەمیشەیی لە دڵم گیر بۆوە، بەخۆهاتمەوە... سەرم هەڵبڕی، لە دووچاوی پڕ لە چاوەڕوانی و بەدەسەڵات زێتر، هیچی ترم نەبینی... ئەم چاوە هەر لە داوی ئاڵۆزی عیشق دەکا، کە بۆ رۆحی سرکی من دانرابێتەوە... بیرم کردەوە کێ دەڵێ ئەم هەموو حەز و تەماشاکردنە تەنیا بۆ ئەوە نییە کە خۆی بەمن تاقی بکاتەوە، کچێکە و لە بێ

جورئەتی من جورئەتی پەیدا کردووە و خۆی بەمن دەجەڕبێنێ؟ یا بۆ نابێ من یاداوەرێکی خۆش و ناخۆشی رۆژگارەکانی ئەم بم؟ رەنگبێ لە یەکێکی زۆر نزیکی ئەم بچم؟ بۆ نا؟ بەڵام هەر کامێکیان بێ، تازە من بوومەتە بابەتێکی خەیاڵە هەرە قووڵ و خەونە خۆشەکانی. من ئێستا گۆشەیەکی بەچێژی دەروون و سات و وەختێکی زۆری ئەمم گرتووە... خۆیشی چاک دەزانێ کە من تا ئەندازەیەک بوومەتە بەندی نیگاکانی و بەئاسانی دەرچوونم بۆ نییە. ئەگەر چی هەردەم وەک جەنگاوەرێکی بەتواناش هاتۆتە مەیدان. بەڵام هەندێ جار، لە پەناوپێچی چاو و نیگا دوودڵییەکانیدا، هەستم بەپاڕانەوە و ترسی تێشکان دەکرد. لەو کاتانەدا، منیش خۆم بۆ جەنگی سەرکەوتن ئامادە دەکرد و شمشێری نیگاکانم وەگەڕ دەخست بڕستم، لێ دەبڕی... ئەمڕۆش لە لەحزەیەکدا هەستم بەو بێ توانایییەی ئەم کرد، بەفرسەتم زانی، کە هەر بەچاو هێمایەکی بۆ بکەم و نیشانی بدەم کە من تا ئێستە لە مەبەستی تێ نەگەیشتووم و دەکرێ یەکتری ببینین؟ ئێمە بەئاسانی نەماندەتوانی روو لە یەکتری وەربگێڕین و بەردێک بخەینە سەر ئەو کانییە هەڵقوڵاوە، ئێمە وامان لێ هاتبوو، تەنیا رووی یەکترمان دەبینی و هەر بەچاویش بیرو هۆشی یەکدیمان دەخوێندەوە... سەیرە! دونیای چاوەکانت هەر لە پەناگەی پشوودان، خەون و خەیاڵ و سیحر دەکا! دەبێ چەند جەنگاوەری عیشق لە گۆڕەپانی ئەم چاوانەتدا، رێیان لێ ون بووبێ و ناچارت کردبن لە داد و فریاد بدەن و خۆیان تەسلیمی رۆحت کردبێ؟ خۆش بەحاڵی ئەو جەنگاوەرەی رۆدەچێتە چاوەکانت و دەروونی هاوین ئاسای، بەئاوی نەمریی نیگاکانت تەڕ دەکا و لەبەردەمت، لەسەر کۆشت، بۆ خەونێکی ئەبەدی لێ رادەکشێ، خەون، بەخەیاڵ و خەونەکانت دەبینێ. چ خۆشبەختە ئەو مرۆڤەی بتوانێ بەقامەتی ناسک و دیواری دەروونتدا هەڵبگەڕێ. من کە ئێستاش دڵم بەندە بەدڵی ئینسانێکی تر، وەختە رۆحم باڵ بگرێت، بەسەر رۆحتەوە هەڵبنیشێ! تۆ بەم نیگایانەت هەم برین سارێژ دەکەی هەم دەروون زامدار دەکەی، هێزێکی بێ سنوور دەخەیتە گیانی مرۆڤ، پابەندی خەیاڵ و وێڵ و سەرگەردانی دەکەی، رۆح لە زیندوو دەستێنی و گیانیش وەبەر مردوو دەکەیت، ئەگەر بخوازی هەموو شتێ، هەموو دڵێک لە بەرامبەر چاوی تۆدا دەلەرزێ... دە پێم بڵێ خەمی قووڵی ئێستاکەت لە کوێوە دەست پێ دەکا؟ ئەمە خەمی ئێستای منە، یا خەمی دێرینتە؟ دەتگوت لە چاوی منەوە هەموو شت دەخوێنێتەوە، بەعاستەم، دەمی بۆم بزواند و بەهەناسەیەکی ئاگرینەوە پێی گوتم: تۆ زاڵمی! بەهەموو جەستەم وەڵامی «نەخێر»م دایەوە. سەری خستەوە سەر کتێبەکانی، لەودەمەدا وەختی پشوودان راگەیەنرا. ئێمە هەموو هەڵسایین، کەچی ئەم وەکو تازە چووبێتە ناو خەوێکی قووڵەوە، ئاگای لە دەوروبەر و هەڵسان و چوونە دەرەوەی هیچ کامێک نەبوو، پێڵووی چاوەکانی

داخستبوون، بڕیارم دا بەپەلە بچمە دەرێ و لەوێش خۆم بشارمەوە، هەرکە بەتەنیشتیدا تێپەڕیم، بەدەست خۆم نەبوو وەستام، غوربەتییەکی لە رادەبەدەر گیانمی داگرت، پەشیمان بوومەوە، ئەم هەستی بەوجودی من کردبوو، بەعاستەم چاوی هەڵهێنا و ئاوڕێکی لێم دایەوە، هەر بەچاو تێی گەیاندم کە نەچمە دەرەوە... بەگوێم کرد، لە سەرخۆ بۆی دانیشتم، کڕوکپ، چاوەڕوانی لێکترازانی لێوەکانی بووم، هیچ قسەیەکم بۆ نەدەکرا، هەستم دەکرد هەردووکمان لە بەرانبەر یەکتریدا بێهێزین، خەریکە لەوێ رەق هەڵگەڕێین، من ئەوەندەم نەمابوو فێ بگرم و لەبەر پێیدا وەپەلەقاژێ بکەوم:

– حەز دەکەی گوێم لێ بگری؟

– بۆ نا!

هەردووکمان سەرمان داخستبوو، من هەوڵم دەدا بەسەر تێکچوون و پەشۆکاویەکەمدا زاڵ بم، ئەمیش وەک لە حاڵەتێکی مەستیدا بێ، بەهێمنی سەری بەرز کردەوە، چاوێکی بەسەروسیمامدا گێڕا، لە قووڵایی دەروونییەوە هەناسەیەکی دەردا، لەوە دەچوو گریان هەڵمەتی بۆ هێنابێ، بەنەرمی و ترس و شەرمەوە دەستێکم خستە سەر پشتی و چاوم بڕییە چاوەکانی... دیسان نیگا تیژ و بەهێزەکانی بەنێو چاومدا رۆچوو، لێوەکانی لێک ترازان، بزەیەکی خەمناک، دەموچاوی داگرت، دڵم وەخورپەکەوت، ترس هەڕەشەی لێ کردمەوە... شتێکی قورس لە نێو دڵمدا پەیدا بوو، بێهێز بووم... دەتگوت دەستەمۆی خەوتن کرام:

– ئەگەر حەزناکەیت، با بۆ رۆژێکی تر بێ!

قسەکەی، لە قسەی یەکێک دەچوو، لە گرۆیەک بردبێتیەوە. ئەم دەیزانی کە من لە فرسەتێکی ئاوا دەگەڕام، ئەم تەلیسمە بشکێنین. بێدەنگ بووم، هەستی کرد من ئامادەم گوێی بۆ بگرم، ئیدی وەک لێم بپاڕێتەوە، بەچاوی پڕ لە فرمێسکەوە پێی گوتم:

– بۆ رێ لە نیگاکانم دەگری، دەترسیت؟

– لە تۆ نا...

– لە خۆت؟

– ... !

چەند بەئاسانی دڵمی خوێندەوە، لەو باوەڕەدابووم، هەر درۆیەکی لەگەڵ بکەم، راستییەکەیم پێ دەڵێ. ئەوە خەریکە تەلیسمەکەم بۆ دەشکێنێ... من ئێستا نە هەست بەهالاوی گەرمی لەشی و نە فڕکەی خوێنی دڵی دەکەم، دەستێکی ساردوسڕ، جەستەیەکی خاو، روخسارێکی ماتەمگرتوو، ئەمانە نیشانەی هەر شتێک بن هی عەشق نین! پێشناچێ بەئاگری عەشقی من سووتابێ... . عاشق، هەستی بۆنیان هێندە

بەهێز و ناسک دەبێ، لە دوورەوە بۆنی جەستەی یەکتری دەکەن، بەر لەوەی لەشیان لە یەکتر بسوێ، دەروونیان دەکولێ و گەرمایی بەیەکتر دەبەخشن. کەچی ئەم هەتا دێ ساردتر و خەمناکتر و بێدەنگتر دەبێ... وەکو جارانیش، دەسەڵاتی بەسەرمدا ناشکێ...

رەنگە ئەمڕۆکە دواجار بێ بتبینم!

شتێک، نازانم بەشێکی گرنگی گیانم، لەگەڵ ئەم قسەیە و داخستنی پێڵووی چاوەکانیدا، رفێنرا، هەستم کرد جەستەم لە کەمی دەدا و بێهێزتر دەبم، دواجار بینیم چۆنی سەیر کردم، هەر لەوە دەچوو بیەوێ رۆحم بکێشێ... بەبەرچاوی خۆمەوە، دڵی خۆم بینی، وەک باڵندەیەکی چکۆڵەی سەربڕاو لە سەر پانایی دەستم، هەڵدەپەڕی، لە هاواری ئەدا، هاوارەکەی لە دەمی خێزانمەوە، دەهاتە دەرێ. دەیناڵاند و دەپاڕایەوە:

– رەنگە بۆ دواجار بتبینمەوە!

بەتامی سوێری فرمێسکەکانم وەخۆ هاتمەوە، سەیری تەنیشت خۆم کرد، ئەمم نەبینی، دڵم داخورپا، بەخێرایی، بەهەشتاوی، هەڵسام، چوومە دەرەوە. بەبەردەمی هەموو هاوەڵەکانمدا تێپەڕیم، رەنگ و رووی هیچیەکیانیم بەتەواوی نەبینی. نازانم هەستیان بەتەنگەتاوی و دەموچاوی فرمێسکاوی من کردبوو، یان نا؟ تاکە شتێ بەمێشکم دادەهات، وێنەی تەلیسماوی ئەم و گومبوونی لە ناکاوی بوو، دەترسام بەهۆی منەوە دەست لە کارێکی خەتەرناک بدا و بۆ هەتا هەتایێ ویژدانم لە ئازاردابێ... گەڕام، ئەم دیو و ئەو دیوی قوتابخانەکە گەڕام، بێ ئومێد بووم، نازانم چاوی من بوو ئەمی نەدەدیت، یاخود ئەم خۆی لە شوێنێکی عاسێدا حەشاردابوو؟ چ زوو ون بوو؟ ئەم رووداوەم دروست هەر لە خەونێکی خەمناک دەچوواند. گومانم هەبوو، کە شتی وا لە ژیانمدا رووی دابێ... بەناچاری رووەو پۆلەکەمان گەڕامەوە، گیانم سست و خاو ببۆوە، نەفرەت و بێزاریم لە ژیان بەئاشکرا پێوە دیار بوو، دەشترسام کە ئەمجارە هەر نەبێ یەکێک ئەم دیمەنەی بینیوە و ئیدی چۆن دەکرێ وەڵامی پستەپست و مقۆمقۆی ئەوان بدەمەوە... ساتێکی چەند گران و ناخۆش بوو، دەمویست بەدەرگا سەرەکییەکەی قوتابخانەکە بچمە ژوورەوە، لە پڕ دەنگێکی ناسک رایچڵەکاندم، بەخێرایی ئاوڕم دایەوە. هەر لە پشتمەوە، سێ چوار مەتر لە دووری دەرگاکەوە، لەژێر درەختێکی چڕ و کورتەبنە، دانیشتبوو، روخساری یەک پارچە لە بانگ و فریاد و سۆز و پاڕانەوە غەرق ببوو... نەمزانی چۆن چۆنی گەڕامەوە و لەبەردەمی وەستام، لە تەکییەوە دانیشتم، بەر لەوەی بمەوێ قسەیەک بکەم، بەپانایی دەستی دەمی گرت، چاوی لە چاوم گیر کردەوە، ئەوەی لە مێشکم بوو، هەڵگێڕ و وەرگێڕی کرد، سڕییەوە، سەرم، لە بۆشایی زێتر، هیچی تێدا نەمابوو:

– ئەمڕۆ دەڕۆم، رەنگە لە شوێنێکی دیکە، جارێکی تر رۆحی پەڕیوت بدۆزمەوە!

هەستم کرد، توانای قسەکردنم لێ دەبڕێ، زمانم لە گۆ دەخات، گرێکی چێژهێنەر لە دڵم بەردەدا. نیگام لە دەم و لێوی گیر کردبوو:

– ئەمشەویش دوا خەونم پێتەوە دیت!

دەبێ چ خەونێکی بەمنەوە بینیبێ؟ ئەوە هیچ، لەو خەونانە ناچن، کە کوڕ و کچ بەیەکترییەوە دەبینن... ئەوەی لە چاویم خوێندەوە و لە مانای دەنگی قسەکانیم بۆ دەرکەوت، خەونەکان، خەونی ماتەم و نیگەرانی و دڵتەزێنن، لە خۆمەوە هەڵسامە سەر پێ، بەپەلە دانیشتمەوە، خۆیشم نەمدەزانی بۆ ئەوەندە حەزم بەگوێگرتن دەکرد لە قسەکانی؟ خۆ من بەرە بەرە لە شێوەی دەربڕینی قسەکانی دەترسام، بەڵام چ بکەم، قسەکانیشی کتومت هەر لە خۆی دەچوو:

– بۆ دەبێ تۆی ئێستا، لە ئەوەی دوێنێم بچیت؟ من ئێستە لە بەرانبەر کوڕەکەی دوێنێم، ئەو لە مێژە گوم بووە، بەڵام ئێستە لە چاوی تۆ، دەیبینمەوە!

ویستم، شتێک بڵێم، بەڵام نەمتوانی، دیسان هەڵسام، دانامەوە، دەستی خستە نێو دەستم، سەیر بوو! چ گۆڕانێکی خێرا رووی دا! ئەم جارە، هەستم بەهاڵاوی گەرمی لەشی کرد، پەنجەکانی گەرماییان تێ دەگەڕا، تێکەڵ بەخوێن و جەستەی منیش دەبوو، هەقم بوو ئەگەر لەوێ، لە سایەی قسە و نیگاکانی، وشک ببمەوە و رۆحم لە دەست بدەم... بۆچی من بوومەتە ئەو مرۆڤەی کە لەپێشدان خۆشەویستی ئەم بووە؟ ئەی بۆ ئەم نەبۆتە ئەو کچەی کە بۆ یەکەم جار خۆشم ویست؟ هەستی دەکرد، کە من هەتا دێ دادەکەوم و توانای هیچم نامێنێ، کە پەنجەکانمی گوشی زانیم مەبەستی ئەوەیە پێم بڵێ: پەلە مەکە، هەموو شتێکت بۆ روون دەکەمەوە!

نا، بەڕاستی ئێستا لە قسەکانت دەترسم، ئەوەی گوتت بەسە، هیچیش تێ نەگەیشتبم، ئەوەندەم بەسە کە رۆژێ جارێک لە چاوەکانت رابمێنم، نا نەکەی بڕۆی، تۆ خەریکە دەبیتە بەشێک لە گیانی من، نەکەی، بۆ کوێ دەچیت؟

– چارەنووسی من وایە، ئەوم جێ هێشت، کەواتە تۆش جێ دەهێڵم! ببوورە... ببوورە لێم... ببوو...... گوێم لە دوا قسەی نەبوو، تەنیا سەدایەکی رۆح شێوێن بوو، بەرچاومی لێڵ کرد، نەمزانی چوومە کوێ، لەم دوور کەوتبوومەوە، وەک وێڵ و سەرگەردان بم، دەگەڕام، شەکەت و ماندوو، تا بەئەمڕۆش دەگا، هەر شەکەت و ماندووم، رۆیشتنەکەی، ونبوونە ئەبەدییەکەی، قورساییەکی هەمیشەیین، لەگەڵم دەژین و جیا نابنەوە...

١٩٩١

نامەیەکی بەپەلە

١

– ئێستا سەعات یەکە... سەعات پێنج دەگەیتە گوندەکە... ئەمە نامە و ئەمەش پشت و پەنا!

لایەکی لێوی خوارەوەی بەرزکردەوە و چەند تاڵە موویێکی لە سمێڵە پەرش و بڵاوەکەی خستە نێوان ددانەکانی و قرتەی لێوە هێنان. کورتە هەناسەیەکی هەڵکێشا و بەخێراییش دەری دایەوە. پاڵتۆکەی واڵا کردەوە و دەستی بۆ نێو گیرفانی کراسی دووەمی ژێر جلەکانی برد و نامەکەی لەوێ تەقەت کرد. کۆنە دەسەسڕێکی گەچراوی لە گیرفانی شەرواڵەکەی راکێشایە دەرێ و بەهێمنی لە دەمانچەکەی وەرهێنا و خستیە بەر پشتێنەکەیی و داپۆشی. زنجیری پاڵتۆکەی بۆ سەرەوە هەڵکێشا و بۆ دواجار سەیرێکی هاوڕێکەی کرد و توند ئامێزیان لە یەکتر گیرکرد و دەستیان خستە نێو دەستی یەکتر و روومەتیان لە یەکدی خشاند.

– ئاگاداری خۆت بە... بەخێرچیت!

لە ماڵەکە هاتە دەرێ و کەمێک لە بەر دەرگاکە وەستا، تیلنیشانێکی لەم سەر و ئەوسەری کۆڵانەکە گرت و یەکسەر بۆی دەرچوو، هەرکە گەیشتە سەر جادەکە، کەوتە بەر هورژمی «با»یەکی توند و قژە نەرمەکەی تێک ئاڵاند، نەختێک هەنگاوهەڵێنانەکەی هێواشتر کرد. هەستی کرد تەزووی ساردییەک دەخزێتە بەدەنی و بەخێراییش گەرمایی بەدەنی رادەماڵێ، کە لە جادەکە ئاودیو بوو، لەنێو گێژەنی بایەکە رزگاری بوو، بەو باریکە رێیەدا چووە خوارێ، کە چەندان توولە رێگەی تری لێ دەبوونەوە و بۆ نێو باخچە و درەختە وشک و رەق هەڵگەڕاوەکان دەچوون. راستەو راست شۆڕ بۆوە، زەبروزەنگی هەوا ساردەکەش کەمتر هەستی پێ دەکرا. ئازاد، چەند هەنگاوێکی مابوو بگاتە نزیک دارە زل و وشکبووەکەی دارستانی سەر دۆڵەکە، وەستا، بۆ چەند جارێک ئاوڕی لە دەوروبەری خۆی دەدایەوە و هەستی خۆی راگرت، دەتگوت یەکێ لە دواوەڕا بانگی دەکا، کەچی جگە لە هاژەهاژی ئەو«با»یە نەبێ کە قەد و باڵای درەختە رەقوتەقەکانی دەجوڵاندەوە، هیچی نەدەهاتە بەر گوێ، چەند هەنگاوێکی تر بۆ پێشەوە چوو، لە تەنیشت دارێکی زل و زەبەلاح وەستا، بەچاوە تیژ و دووربینەکانی، سۆسەی ئەو ناوەی کرد و تا دڵنیایی دانەسەپایە نێو دەروونییەوە، بستێک لە شوێنی خۆی نەبزووت، وەها بەوردی دیقەتی دەدایە کەلێن و عاسێ و بن بەرد و پەنای دارودەوەنی ئەو ناوە، دەتگوت بەدووربین تێیان رادەمێنێ. بەڵام جووڵانەوەیەک، خشپەیەک، دەنگێکی نائاسایی، هیچی بەرگوێ نەکەوت، لەبەر خۆیەوە وتی «ئەگەر لە خوارەوەش کەمین هەبوو، یەکجێ پێیان دەڵێم: هۆ براینە

مانگایەکمان لێ بزر بووە، ئێوە نەتان بینیوە؟ ئەگەر وتیان نەخێر، ئەوە ڕێگەی خۆم دەگۆڕم و بەڕەزەکانی سەرەوەدا هەڵدەگەڕێم... چووزانن، شڕوشەپڕێوێکی وەک من کێ گومانی لێ دەکا؟ ئەی ئەگەر رایان گرتم و بەپەلە بۆم هاتن و هەموو لەشیان پشکنیم؟ ئەمەیان خەتەرە... نا باشترە بەو ڕێگە عاسێیەکەدا بڕۆم، خۆ قابیلە ئەوێشیان نەگرتووە، چما یەکێکی زۆر شارەزا نەبێ کێ حەددی هەیە لەو عاسێیە، بۆت دابنیشێ؟ دەی بەلای خەرەندە هەزار بەهەزارەکەدا، دەڕۆم، شۆڕدەبمەوە، ئەگەرچی زۆریش خەتەرە، ئەوێ ساڵێ یەکێ لە هاوەڵەکانم، لەو شوێنە پێی هەڵخلیسکاو چەند بەسامناکی تێ هەڵدێرا، دوو سێ جار «ئای، ئەی هاواری»ی لە دەم دەرچوو و ئیدی دەنگی بڕا و لە نێو خەرەندەکەدا، بەعاستەم وەکو مێرووڵە دەبینرا، پاش چەند سەعاتێکیش خەڵکی گەیشتنە سەری، بەڵام چ هەڵبگرنەوە! دەتگوت هەمبانەیەکی تەڕی پڕ لە ئێسک و پرووسکە... ئەگەر مەجبوربم، دەبێ بادەمەوە ئەوێ... لە هەمووی ناخۆشتر «لاتی شێتانە» دیارە هەر ئەوانەی شێتن بەوێدا دەچن. چار نییە ئەم عاسێیە دوو سەعات وەختم بۆ دەگێڕێتەوە... سەیرە! لە دوێنێوە چەکدارەکانی دەوڵەت هەموو کون و کەلەبەرێکی شاریان گرتووە. تەنیا ئەم ڕێگەیە ماوە، ئەمەش تا سەعات حەوتی بەیانیی ئەمڕۆ نەگیرابوو. باوەڕ ناکەم بەم چەند سەعاتەش لە بەختەکەی من ئێرەشیان گرتبێ... دەی خۆم و بەختم... من دەمزانی ئەمڕۆ کارەکەم سەختتر دەبێ. دەبووایە دوێنێ شەو دەرچووبام... خەتا لە هاوڕێیان بوو، هەر چەند گوتم بەشەو باشترە ئەوان رایان لە سەر نەبوو، نەمزانی بۆ؟ ڕەنگە هەر لە بەر ئەوە بووبێ کە شەوانی زستان، جێی متمانە و باوەڕ نییە... خۆ ڕاستیشە شەوانی زستان چاوی بەڵەد و شارەزاش کوێر دەکەن.

ئازاد لە ڕێگا ئەسڵییەکە لای دا و بەپەنای تاوێرە بەردەکاندا چووە خوارێ، لە ئاسمان زیاتر هیچی نەدەبینی. بەهێمنی هەنگاوی هەڵدەهێنا. جاروباریش وەک هەستی بەشتێک کردبێ، رادەوەستا و کڵاوی قاپووتەکەی لادەدا و گوێیەکانی قوڵاغ دەکردن، چاک هەستی لە خۆ دەبڕی، کە دەیزانی هیچ شتێک نابیستێ سەری خۆی دادەپۆشییەوە و دەستەکانی دەخستنەوە نێو گیرفانی پاڵتۆکەی و خێراتر دەڕۆیی. جاران کە منداڵ بوو، زۆر دەهاتە ئەو ناوانە و بەدوای ڕەوە چۆلەکە و هەموو جۆرە تەیروتاشێکدا رۆژی دەبردە سەر. کە بەهارانیش گژوگیا سەریان دەردەهێنا، دەستی دەدایە پریاسکەیەک و لەگەڵ دۆستەکانی گەڕەکەکەی، بەو شاخ و کێوانەدا هەڵدەگەڕان و هەر چ گیایەکیان دەست کەوتایە، لەوانەی خەڵکی ناوچەکە دەیانخوارد، دەیانئاخنیە توورەگە و پریاسکەکانیان. ئازاد، بەهاری بۆیە خۆش دەویست چونکە ترشۆکە و ڕێواس و کاردی و گوڵە مێلاقی لەگەڵ خۆ دەهێنا. هەموو جارێ، کە پریاسکەکەیان پڕ دەکرد، هەر لەوێ دەچوونە بەر ئاوێک، گیاکانیان جوان و پوخت دەشوشتەوە، دەیانکردە

چەپک چەپک و بەداو، یا بەلاچکە گیایەکی توند، دەیانپێچایەوە و دوایی بەدڵێکی خۆش و بەچاو و دەستێکی ماندووەوە دەگەڕانەوە و گیاکانیان دەهێنایە بازاڕی شار و دەیانفرۆشت. ئازاد هەرچەند بەو شوێنانەدا تێدەپەڕی، هەستی منداڵێتی دەبزوا و ڕۆژە خۆش و ناخۆشەکانی وەبیر دەهاتنەوە. ئەمجارەش کەگەیشتە ڕۆخ ئاوی دۆڵەکە. راوەستا. جڵەوی خەیاڵی لە دەست دەرچوو، ڕۆیی، بەرەو ڕۆژەکانی رابردووی بۆ سەردەمی منداڵی، ئەو ڕۆژەی هاتەوە بیر، کە چۆن باوکی بۆ یەکەم جار چەند قسەیەکی پێ رادەسپێرێ و دەینێرێتە لای یەکێ لە هاوڕێکانی شاخ. ئەو کات تەمەنی هەر هەشت نۆ ساڵانێک دەبوو. بەڵام هێندە بزێو و چوست و چالاک و قسەزان بوو، باوەڕێکی زۆری خستبووە دڵی باوکی و هاوڕێکانی چیا. هەر کە لە شار دەردەچێ، چەند چەکدارێک دەبینی، چەکدارەکان لە پەنای بەردێکی گەورە دانیشتوون، دەیەوێ خۆیان لێ گێل بکا و بەلایەکی تردا بڕوا بەڵام چەکدارێک هەستی پێ دەکا و دەنگی بۆ هەڵدەبڕێ:

– کوڕە هۆو... هۆو کوڕیژگە!

ئازاد هەوەڵ جار دەترسێ. بەڵام لەگەڵ خۆیدا بڕیار دەدا، هەتا ئەگەر پیاوی دەوڵەتیش بن دەچێتە لایان و قسەیان لەگەڵ دەکا... دارلاستیکەکەی دەردەهێنێ هەندێک خۆی پێ خەریک دەکا، نیشانەی لە چۆلەکەیەک دەگرێ، بەردێکی تێدەگرێ... ئەوانە پێ ناچن پێشمەرگەبن، خۆ شێت نەبووینە بەو ڕۆژە خۆشە لێرە دابنیشن... چەکدارەکان هەر لە دوورەوە ئازادیان بینیبوو، زانیشیان بەئەنقەست وەڵام ناداتەوە. یەکێکیان بەنهێنی بۆی دەچێ و لە لایەکی ترەوە ڕێگەی پێ دەگرێ و دەچێتە بەردەمی... ئازاد رادەپەڕێ، ترس هورژمی بۆ دێنێ، کابرا تێ دەگا کە ئازاد ترساوە...

– کوڕیژگە، بۆ کوێ دەچی؟

– ها ؟! بۆ خۆم راوە پاساری دەکەم.

ئازاد دەیەوێ بڕوا بەڵام چەکدارە پیرەمێردەکە لێی دەچێتە پێش و لە سەرخۆ و بەنەرمی پێی دەڵێ:

– کوڕم، تازە لە شار هاتوویتە دەرێ؟ وەزعی شار چۆنە؟

ئازاد لە روخساری چەکدارەکە هیچ رق و کینەیەک بەدی ناکا و یەکسەر هەست دەکا ترسەکە لە نێو دەروونیدا دەپووکێتەوە و لە جێگەیدا خۆشییەک دەڕوێ:

– شار پڕە لە پیاوی چاک... پیاوی خراپ، لە چەکداری وەک تۆ، مێشوولە ناوێرێ گیزە بکا... ئەوجا کێ دەوێرێ؟ شار خۆشە و ناخۆشیشە، کەس بەکەس ناوێرێ!

چەکدارەکە بەپەنجەیەک سەری لووتە خڕەکەی دەخوراند، لەو دەمەدا ئەوانی تریش دەگەنە لایان، لە ئازاد ورددەبنەوە. پیرەمێردەکە سەیرێکی هاوڕێکانی دەکا و دەڵێ:

– خۆ گوێتان لێ بوو؟

ئازاد وەک هیچ ترسێکی نەمابێ، بەبێ دوودڵی دەڵێ:

– ئەوە چۆنە بەو رۆژە خۆشە دەتانەوێ بچنە ناو شار؟

پیرەمێرد:

– کوا؟ ناچین.

پیرەمێرد، دەستێکی بەسەری ئازاددا دەهێنێ، ئازاد هەستی بەگەرمایی پەنجە لەرزۆکەکانی دەکا. چەکدارەکان لە نێو خۆیاندا پستەپستێک دەکەن و ئیدی شۆڕ دەبنەوە خوارێ، بەنێو گاشە بەردەکاندا دەڕۆن. ئازاد لە پشتەوە سەیریان دەکا و بۆنی خەستی ئارەقەی لەشی چەکدارەکانی بەبەر لووتدا رەت دەبێ. لە دڵی خۆیدا دەڵێ: «ئێستە دەچنە ئەشکەوتی جنۆکان، تا ئێوارێ لەوێ دەمێننەوە، دوایش بەتاریکی هەڵدەکشێن و بەدزیش دەخزێنە نێو شار!».

ئازاد بەچەند پڕوشکە ئاوێکی رووبارۆچکەکە، کە لە لایەوە وەستابوو، دەزووی بیرەوەرییەکانی لێ پسا و بینی کەوا ئاوەکەی بەردەمی هەتا دێ لێڵ دەبێ. نەختێک ترسا، لە چیا دوورەکانی بەری دەستە راستی خۆی راما، زێتر تێک چوو... چتۆ بارانە خودایە! ئەمەی وت و پەڕییەوە، بێ چەندوچوون ملی لە هەورازەکەی پێشیەوە نا، نە دەوەستا و نە ئاوڕیشی دەدایەوە، گەیشتە تەپلی سەری هەورازەکە، هەوایەکی توندوتیژ رووبەڕووی هات، خۆی دایە پشت تاشە بەردێک، ئەو بەردەی کە دەیان جار لە ژێریدا لێی راکشاوە و ببووە مەنزڵگای حەسانەوەی سەردەمی منالّی و ئێستای، ئەگەر یەکێ رێی بکەوتایە لای ئەو بەردە، بەتایبەتیش بەهاران، ئەوا هەندێ لە پاشماوەی گیاوگوڵی بەهارانی لێ دەدیت، ئەو بەردە ناونرابوو «بەردی ترشۆکە» خۆ ئەگەر کەمێکیش لە ژێر بەردەکە دابنیشی و جوان سەیری بکەیت، چەندان نووسراوی بەقەڵەم و هەڵکەندراوی تێدا دەبینی. ئازادیش بۆ خۆی چەند شتێکی تێدا نووسیبوو. لەوانەش کە قەت نەدەسڕانەوە، ناوی خۆشەویستەکەی بوو، ئەو ناوە پێش چەند ساڵێک لەوێی نووسیبوو، ئەو کات لە نێو لەزەت و دنیای خۆشەویستەکەی تواببۆوە، حەزی دەکرد لە هەموو شوێنێک ناوی بنووسێ و هەڵیواسێ، بەڵام ئێستا گەورە بووە و نایەوێ خۆی لەم جۆرە شتانە بدا، ئەگەرچی هەموو جارێکیش کە بەتەنیشت بەردەکەدا دەڕوا، سەیرێکی ناوەکەی دەکا و کەمێک بۆی دەوەستێ و دێتە سەر ئەوەی کە بیسڕێتەوە، ئێستا حەز بەوە ناکا خەڵکی ناوی یارەکەی بزانن و ببێتە وێردی سەر زاران و بەسووکی باسی بکەن. سەیر ئەوە بوو، قەت دەستی نەدەگرت ناوەکە بسڕێتەوە. نایسڕمەوە کێ دەزانێ ئەم ناوە تایبەتە بەخۆشەویستەکەم؟ سەدان کچ ئەم ناوەی هەیە، دەیهێڵمەوە، خۆ هیچ نەبێ لە سەفەری تەنیاییدا یادگارەکانی رۆژانی

رابردووم وەبیر دێنێتەوە...

ئەمجارەش لەبەر گرنگی ئەو نامەیەی کە پێی درابوو، هەر زوو بەسیلەی چاوێکی لە بەردەکە راما، وەک دڵنیا بێ لەوەی کە نووسراوەکە ماوە یان نا؟ بڕیاری دا کە لێی نزیک نەبێتەوە. هەر واشی کرد، دەستبەجێ هەنگاوی خێرای هەڵنا و رووی لە لێژاییەکە کرد و چووە خوارێ، بەڵام بیری بەلای خۆشەویستەکەیدا چوو. دەتگوت لەگەڵ یەکێک قسە دەکات... با لەو سەفەرە بگەڕێمەوە، ئەوجا بزانە چۆن وەک پیاوان لەبەردەمی باوکت رادەوەستم، خۆ باوکت چاک دەمناسێ، تا ئەمڕۆش هیچ خراپەیەکی لێم نەدیوە، باوکم و دایکیشم بەمەسەلەی نێوان من و تۆ دەزانن، ئەوان زۆر زۆریان پێ خۆشە، تۆزقاڵێکیش لەو پەیوەندییەمان دڵگیر نین، ئەوان خۆیان داوایان لێ کردم کە سێ چوار مانگی تر هەر کە تەعتیل دادێ بێنە داخوازیت. نەسرین! وەختە لە خۆشیان باڵ بگرم. نازانم بۆ ئەوانیش وەک من و تۆ، هێندەیان پێ خۆشە ببینە هاوسەری یەکتر؟ نازانم ئەوان بۆ لەمە بەپەلەترن؟ جارێ دایکم هەر لێی گەڕێ، کە ئەوێ جارێش من و تۆی پێکەوە بینی، وام زانی بەجوێنان دەمشواتەوە، کەچی وەک تازە هەستی کردبێ کە من کوڕی ئەوم هاتە بن گوێم و گوتی: «ئەوەندە نەسرینت خۆشدەوێ؟» منیش بەشەرمەوە گوتم «ئا» زۆری پێ خۆش بوو، ئەوەندە بەکەیف و زەوق ببوو دەتگوت زەمانێکە تۆیان بۆم گواستۆتەوە. باوکیشم هەر لەو رۆژەی لە سەر زاری دایکمەوە، بەمەسەلەکەی زانیوە، تەواو رەنگ و رووی لەگەڵم گۆڕاوە، وەکو جارانی منالّییم و هەرزەکارییم قسەم لەگەڵ ناکا، ئەویش وای نیشان دەدا کوڕی جاران نیم، هەردووکیان زۆر رێزم لێ دەنێن، چاکیش دەزانم ئەو گۆڕانە لەوێ رۆژێوە دەستی پێ کردووە، کە من و تۆ یەکترمان ناسیوە، یەکترمان خۆش ویستووە... نەسرین هەمووی حەوت رۆژ نابێ باوکم و دایکم ئەو بڕیارەیان داوە بێنە داخوازیت، کەچی تۆ لەو رۆژەوە وەک عەرز قووتتی دابێ، نە سەرێک لە دەرگاوە دەردەهێنی، نە لە پەنجەرەتان دەردەکەوی، نە لە کۆڵانەکەشمان رووبەڕووم دەبیتەوە، نازانم بۆ؟ لەکوێیت؟ من حەوت رۆژە، بەردەرگای ماڵی خۆمانم بەرنەداوە، چاوێکم بۆتە دە چاو، بیناییم لە دوڕ دەرکەتان هەڵنەگرتووە، دڵم بەهەموو شتیک وەجۆش وخرۆش کەوتووە، تەنیا بۆ دیدەنی تۆ، تەنیا بۆ ئەوەی پێت بڵێم بەخەونەکانمان گەیشتین، بەدڵی خۆمان شادبووین... تۆ لەکوێیت؟ جاران هەر وەختێک بم ویستایە دەمدیتی، ئێوارە نەبوو تا درەنگانێ، لەبەر دەرگاکەتان لەگەڵ دەستەخوشکانی کۆڵان نەمێنیتەوە، هەمووی لەبەر خاتری من بوو. هەر کە منت لەوسەری کۆڵانەوە دەبینی، خێرا لە هاوەڵەکانت جیا دەبوویتەوە و بەڕووگەشی وسەروسیمای پڕ لە بزەوە رووت وەردەگێڕا و دەچوویتە ژوورێ، دەرگاکەشت قەت بەدوای خۆتەوە دانەدەخست .دەچوویت لە بنەبانی حەوشەی

ماڵەکەتان رووەنیشتی، چاوت لە دەرگاکە دەکرد، تا منت نەدەدیت سەری خۆت دانەدەنواند. ئیدی منیش بەدڵێکی مەستکراو و بەهێزی ئەوینی نیگاکانت رووم لە ماڵەوە دەکرد، ئەو رۆژانەش هەتا دێ دڵم تەنگ دەبێ و هەست بەژانێکی غەریبیش دەکەم، دایکیشم وەک هەستی بەشتێک کردبێ، زوو زوو دڵم دەداتەوە و خۆی لێم نزیک دەکاتەوە، جار جاریش پێم دەڵێ «کوڕم هیچ شتێک نییە خوا چارەی نەکا!»من لە چاوی دایکمدا خەمێک دەخوێنمەوە، بەڵام هەموو قسەیەکی لەوە دەکا، کە تۆیش وەکو من لە سەفەرێکدا بیت، ئەی ئەگەر وا بوایە بۆ بەمنت نەدەگوت، چۆن ئاگاداری منت نەدەکردەوە؟ نا... نەسرین! بەس لەم سەفەرە بگەڕێمەوە، ئیدی سەفەری داهاتووم، سەفەری یەکجارەکیم بۆ لای تۆیە، ئێستاش ئەوە دەمبینی، بەچاوی خۆت زەینت لێیە، کە چۆن ملی ئەو رێگا سەخت و عاسێیەم گرتووە، وێ دەچێ، رۆژێکی ناخۆشیش بێ، بەڵام هەر دەبێ کارەکەم ئەنجام بدەم، دەبێ ئەم نامەیە بگەێنمە خاوەنەکەی، هاوڕێیان چەند جار دووپاتیان کردەوە و دەیانگوت «بەبێ وەستان، نابێ دوا بکەویت» منیش، خۆت دەبینی، لەحزەیەکیش ناوەستم، تا نەگەمە جێ، پشوویەکیش نادەم، بەڵام شەرت بێ لەو سەر، کە دەگەڕێمەوە، لە ئێستاش بەپەلە و خێراتر بم، هەر بەغاردان بگەڕێمەوە و زوو بچمە لای دایکم و پێی بڵێم «هەڕون، هەڕون هیچ نەبێ نیشانی کەن!» چ دەڵێی؟ رازیت؟ ئای ئای، دیارە تۆش دڵت وەکو دڵی منە... ئەوە بۆ عادزیت؟ خۆ باوکت بەمەسەلەکەی من و تۆی نەزانیوە؟ کێ دەڵێ وا نییە؟ ئەی ئەو هەموو کزی و بێ دەنگی و خۆ شاردنەوەیەت لە چییە؟ دەزانم تۆ وەکو من نیت، دایک و باوکت بەئاسانی رازی نابن، ئەگەر بەپەیوەندی من و تۆشیان زانیبێ، ئەوە هەر زۆر زەحمەتە بگەین بەیەک، دەزانم کەمێک لە دایکیشت دەترسێی، لە بیرتە ئەوێ جارێ لە سەربانەکەتان وەستابوویت، ئەویش بەپەلە هاتە سەرێ و پیلی گرتی و ناچاری کردی بچیتە خوارێ؟ دواییش دەزانی چۆن چۆنی لە من راما؟ دەتگوت هەر لەوە دەچوو بیەوێ جوێنبارانم بکا، وەها بەتووڕەیی سەیری کردم، هێندە نەمابوو بتۆقێم، هێندەش بەخێرایی لە پلیکانەکاندا چووە خوارێ، دەمگوت ئەگەر دەمی نەشکابێ ئەوە قوڕم بەسەری بوو، ئەو کات وەخت بوو لە حەژمەتان سەرم بترۆقێ، دوو رۆژ و دوو شەو ئیسراحەتم بەخۆوە نەدی، دەمگوت، هاکا گەیشتە لای دایکم و شکایەتی لێ کردم، ئەوجا، ئەوەی دەهاتە سەر زاری دەیگوت، دەیگوت کوڕەکەت بێ ئەدەبە، شەرمیش ناکا، ئەوە کەی راستە رۆژێ تا ئێوارێ بەئامان و زەمان سەربانی لێ گرتووین و یەخەی کچەکەمان بەرنادات... نەسرین! هەر کە تەعتیل داهات دەتگوازمەوە، ئەڵڵاهـ کە رۆژێکی خۆش دەبێ، دەزانی پێش هەموو شتێک سەفەرێکی ئەو ناوەت پێ دەکەم و دەتهێنمە لای ئەو بەردەی کە ئێستا بەنێو بەردی ترشۆکان ناسراوە، لەوێ یادگاری

یەکەم رۆژی دروستبوونی پێوەندیمانت نیشان دەدەم، ناوی خۆت دەبینی، سەرت دەسوڕمێ لەوەی کە چوار ساڵ بەر لە ئێستا، ئەو ناوەم نووسیوە و کەچی هەر ماوەتەوە، دروست دەڵێیی لە سەر دڵی من نووسراوە! دەتۆش قسەیەک بکە، ئەم رێگا دوورو درێژە بەچی کۆتایی دێ؟ ئای چەند خۆش دەبوو، ئەگەر بەڕاستی لەگەڵم بووای، دەبێ ئەو رۆژە دابێ ئاوا پێکەوە بەو هەردانەدا بسووڕێینەوە و بەهەوەسی خۆمان لە نێو ئەم سروشتە خۆش و دڵڕفێنەدا بژین، گەورەبین، بمرین؟ نەسرین! دەبۆ جارێکیش بێ لێوەکانت لێک بترازێنە، بەڵکو بەبزەی جارانەوە بتبینم، دەی هەتا دەشتوانی دەنگت هەڵبڕە، پێ بکەنە... دەی... ئا... ئاوها... هێشتا پێ بکەنە... با سەدای دەنگت، وێنەی خەندە و پێکەنینت لەبەر چاوم لاناچێ... نەسرین، نەکەی ئەو چاوە جوانانەت بشاریتەوە، نەکەی لەو چۆڵ و چیایە جێم بهێڵی... نەسر... !

گرمە و تریشقەی هەوری سەر کێوەکان، ئازادی راچەناند و لە شوێن خۆی چەقاند. نێوچاوانی گرژ بۆوە و بەسەرسامییەوە سەری هەڵبڕی، دەتگوت خەبەرێکی دڵگیریان پێ ڕاگەیاند. هەنگاوی هەڵهێنا، زۆر بەخێرایی شەقاوی دوورودرێژی دەهاویشت. لەبەر خۆیەوە دەیگوت «هەر ئەو رووبارەی پێشم، ئەو رووبارە لەعنەتییە هەڵنەستابێ، بەئاسانی دەگەمە جێ. دەیزانی ئەگەر توند نەڕوا، رەنگە باران ببارێ و ئاوی رووبارەکەش زیاد بکا و نەتوانێ بپەڕێتەوە... لە هەورازەکەی لای دەستی راستییەوە بایەکی بەگوڕ تێی هەڵکرد و هاشەی لێوە دەهات، هەواکە ئەوەندە بەتین بوو زەلامی راپێچ دەدا، ئازاد لە ترسی بایەکە لە سەر چیچکان دانیشت و سەری لە نێو ئەژنۆکانییەوە گیر کرد، تا بایەکە تێنەپەڕی هەڵنەستایەوە.

هەور بەتەواوی ئاسمانی ئەو ناوچەیەی داپۆشیبوو. لە هەندێ شوێن تەم و مژ زۆر بەنەرمی خۆی لە باڵا و ترۆپکی کێوە نزمەکان دەئاڵاند. ئازاد وای بیر دەکردەوە، کە لەوانەیە بەفر ببارێ. خێرا هەڵسایەوە و زۆر بەتاو هەنگاوی گەورە گەورەی هەڵدەهێنا، جاروباریش بە تەواوی دەستی بەغاردان دەکرد، ترس چنگی لە دڵی گیر کرد بوو، خەمی ئەوەی بوو چۆن بەزوویی دەگاتە سەر رووبارەکە بەر لەوەی ئاوێکی زۆری بۆ بچێ، چونکە چاک دەیزانی ئاوی ئەو رووبارە لە بەهار و زستاندا هێندە زۆر دەبێ، هەتا مەلەوانێکی بەتوانا و شارەزاش حەددی نابێ خۆی لێ بدا. بۆ چەند جارێک تیژ رۆیی و رامالێنی دار و بەردی ئەو ناوە و شەپۆڵە توند و تووڕەکانی ئاوی رووبارەکەی دەهاتنە بەرچاو، لەگەڵ خۆیدا گوتی «ئەو ئاوە زیادی کردبێ، دەبێ بەرەو گوندەکەی ژوور هەڵکشێم، ئەویش سەعاتێکی رەبەق دوورم دەخاتەوە».

ئەوەندە شارەزای ناوچەکە بوو، هەر بۆیە هیچ زەحمەتییەکی لە رێگا گۆڕین و هەڵبەزین و دابەزیندا نەهاتە پێش. بەشوێنی وادا دەڕۆیی، ئەوەی سەیری کردبا ترسی

لێ دەنیشت، بەڵام ئەو دەیزانی بۆ وادەکا، بەمنداڵیش گەلێ جار بەرێگەی باریک و عاسێ و ترسناکانەدا ڕۆیشتووە، کەچی لەو دواییانەدا کە نامەی لە شارەوە بۆ شاخ دەهێنا، قەت خۆی لەو شوێنانە نەدەدا، بەپێچەوانەشەوە، پێی سەیر بوو کە چۆن لە سەردەمی منداڵیدا ئاوا بەبێ ترس و شێت ئاسا بەو جێگایانەدا هەڵدەگەڕا. کە منداڵێتی خۆیشی دەهاتەوە بیر هەمووگیانی دەتەزی و بەسەرسامییەوە سەیری ئەو شوێنانەی دەکرد و دەیگوت «ماقووڵ نییە، ئەمن بێرەدا هەڵگەڕاوم؟ هەر چاکیشە زیندووم» کەچی ئەم جارە وەک بۆ یەکەم جار بێ دوای چەندان ساڵ بەو شوێنانەدا بڕوا بیری لە ترس و هەڵدێران نەدەکردەوە، ئەوەندەش بەخێرایی دەڕۆیی، هەر کەس بیدیبا دەیگوت ئێستا نا کەمێکی تر بەردەبێتەوە و ملی دەشکێ. کەس بەعەقڵی دانەدەچوو، کە زەلامێکی ئاوا، خۆی لەو عاسێیانە بدا، خۆ لە دوورەوە هەر لە زەلامی نەدەکرد، سەت سوێندت دەخوارد کە ئەمە حەیوانە، بەهەر حاڵ نزیکەی سەعاتێک بەو شاخانە هەڵدەگەڕا و دادەگەڕا، گەیشتە شوێنێک، کە هیچ مەترسی و زەحمەتی نەمابوو، لەوێ بەعاستەم رووبارەکەی لێ بەدی دەکرا، هەر کە بینی یەکسەر چاوەکانی زەق بوونەوە و لە شوێن خۆی پرینگایەوە، بۆ ماوەیەک وەستا، دوایی پێی هەڵێنا و دەستی بەغاردان کرد. لەپشتەوەڕا دەتگوت بەدوای شتێکدا رادەکا، بەڵام هەر یەکێ لە پێشەوە لێی ورد بایەوە وای دەزانی یەکێک راوی دەنێ و ناشزانێ بۆ کوێ رادەکا. هێندەی نەمابوو بگاتە گردەکەی بەردەم رووبارەکە، بەترسەوە لە ئاوی رووبارەکەوە راما، یەکبین لە شوێن خۆی مات بوو، فیکەی سەرسامی لە دەم دەرچوو، ئاوی رووبارەکە تەواو شێلوو و قوڕاوی ببوو، ئازاد هەستی کرد ئێسکی قاچەکانی دەلەرزن، چەند هەنگاوێک هەر بەبێ ئاگاییەوە چووە پێش، وەک بلێی پێیەکانی لە شتێک گیر بووبن، یان پەشێمانی یەخەی گرتبێ. تا لە گردە نزمەکە سەرکەوت چەند جارێک دەوەستا و لەگەڵ خۆی دەیگوت «بڕۆم، نەڕۆم؟!» نەیدەزانی چ بکا، چ بڕیارێک بدات. باشترە بچمە ئەو گوندەی سەرەوە، با دوا نەکەوم، چار نییە، کێ دەتوانێ خۆی لە رووبارێکی وا بدا؟ دەبوایە زووتر بێم، خەتا لەوان بوو، من پێم گوتن، ئەوان هەر بەقسەی خۆیان لێدەخوڕن! ئاخر دەبوایە گوێ لە منیش بگرن، منێک نزیکەی دوازدە ساڵ دەبێ، هاتوچۆی ئەم ناوە دەکەم و بست بەبستی شارەزام و دەشزانم چ وەختێک باشە بۆ پەڕینەوە، دەباشە ئەوە بەگوێی ئێوەم کرد و ئەمەش کارەسات، هەموو جارێ دەبێ وام لێ بکەن، ئێ بەخوا پردەکەی بەردەم گوندەکەش تێک چووبێ، ئەوە هەر ناتوانم بڕۆم، دەبێ لەم دیو بمێنمەوە و چاوەڕوانی رەحمەتی خوا بکەم!

بەرە بەرەو لەسەرخۆ لە رووبارەکە دەچووە پێش و بیری دەکردەوە «نا... چاکترە بگەمە سەر رووبارەکە و لەوێ بڕیارێک بدەم» هەر چەند لە رووبارەکە نزیک دەبۆوە زێتر

بەخاو و خلیچکی و بەکاوەخۆ دەڕۆیشت، دەتگوت تەواو نائومێد بووە، کە لە ئاوەکەش ورد دەبۆوە، ترسێک دەخزایە گیانی و لەشی دادەهێزراند. سەیری رووبارەکەی دەکرد و لەگەڵ خۆیدا دەیگوت «ئەی، ئەگەر دواشکەوتم چ دەبێ؟ خۆ بەدەست خۆم نییە، دەڵێم خەتا لە ئێوە بوو، ئاوەکە زۆر هەڵسابوو. ماسی فڕێ دەدایە دەرێ، قابیلە شەڕیش لەگەڵ مردن ناکەم!».

لە رۆخ رووبارەکەوە وەستا بوو، لە پڕ هاژەیەک بەسەر سەریدا هات و تێپەڕی، هێندە نەمابوو لەگەڵیدا هەڵەنگوێ و بکەوێتە نێو رووبارەکە، خێرا خۆی راست کردەوە، دڵی وە خورپە کەوت، کە سەری هەڵبڕی، بەرچاوی لێڵ بوو، شتێکی بینی، بەڵام بەتەواوی سەری لێ دەرنەدەکرد، باڵندەیەکی سەیرو سەمەرەی هاتە بەرچاو، جارێکی تر سەری کێل کردەوە بەترسەوە تێی وەڕاما، چ ببینێ، بەژیانی تەیری وا گەورە و ترسناکی نەبینیوە تەیرەکە دروست لە بان سەریەوە خولی دەخوارد، دەتگوت بەدەوری لاشەیەکدا دەسووڕێتەوە، لە ناکاو وەستا، هێندەی نەبرد نیوە پێچەیەکی کرد و لە ئازاد نزیک بۆوە، ئازاد راچەنی، بەرەو دواوە کشایەوە، واقی وڕما، چاوی لە چاوی باڵندەکە گیرکرد، چ باڵندەیەکی زلە خودایە! هەر لە فڕۆکە دەکا! هەبێ و نەبێ هەمان ئەو باڵندەیەیە کە چەند جارێک باوکم بۆی باس کردووم، خۆیەتی، خەرتەلە!

دەستی بۆ دەمانچەکەی برد و بەخێرایی لەبەر پشتێنەکەی دەرهێنا و پەڕۆیە لێ ئاڵاوەکەی فڕێ دا و دەستبەجێ سواری کرد. پێش ئەوەی داڵەکە چەند مەترێکی بمێنێ بگاتەسەری، بەوردی دیقەتی لێ گرت و ویستی پەنچە بۆ دواوە بێنێ، داڵەکە بای دایەوە و لە ئازاد دوورکەوتەوە. ئازاد چاوی لەسەر داڵەکە هەڵنەگرت و لە شوێن خۆیدا وەستا و بڕیاری دا هەتا نەیکوژێ نەڕوا... داڵەکە وەک ئەویش بڕیاری خۆی دابێ و هەتا بەسەر نێچیرەکەیدا زاڵ نەبێ جێی نەهێڵێ! زۆر بەخێرایی گەڕایەوە، ئازاد دەمانچەکەی بەرزکردەوە... داڵەکە بۆی هات. هەردووکیان زەقاوزەق سەیری نێوچاوانی یەکتریان کرد. ئازاد قورسایی پەنجەی لەسەر پەلاپیتکەی دەمانچەکەی زێترکرد... داڵەکە زۆر نزیک کەوتەوە و هەردوو باڵەکانی لە یەکتر دان، وەک بیەوێ راست بەسەر سەری ئازادەوە هەڵبنیشێ. ئازاد پەلاپیتکەی دەمانچەکەی بۆ دواوە هێنا و شریقەی گوللەیەک دەوروبەرە کشوماتەکەی بێدار کردەوە... داڵەکە ئەوەندە بەزیرەکانە خۆی نزم کردەوە و پێچەیەکی لەسەر زەوییەکە دایەوە و بۆی دەرچوو... داخێکی پڕ لە ڕق وکینە لە دڵی ئازاد جێ ما و چەند دڵۆپە ئارەقەیەک بەنێو چاوانیدا هاتنە خوارێ. دڵی گوشرا و لێی بوو بەمەراقێکی سەیر، هێندە نەما، لە حەیفانا دەمانچەکەش تووڕدا، داڵەکە دەتگوت یاری بەعەقڵی ئازاد کرد و گاڵتەشی بەچەکەکە هات...

ئازاد دەمانچەکەی زامن کرد و هەر بەڕووتی لەبەر پشتێنکەی نایەوە، لە ڕووبارەکە

نزیک بۆوە، دوودڵ بوو لەوەی چۆن خۆی لە ئاوەکە بدا و بپەڕێتەوە... لە کوێوە خۆمی لێدەم، لێرە؟ نە، لەولای؟ ئەوەیش هەروایە، هەموو جێیەک لێرە خراپترە، ئەی چ بکەم؟ ڕووەو گوندەکە هەڵکشێم؟ ئەویش دوورم دەخاتەوە، ئەی چارە؟ چاوەڕوان بم، تا ئاوەکە کەم دەبێتەوە؟ کێ دەڵێ زیاتر نابێ؟ دەی خۆمی لێ دەدەم، قیروسیا، یا ئەوەتا دەردەچم یا، بەگەڵ شەپۆڵەکانی دەکەوم.

شەرواڵەکەی داکەند و جلەکانی تری خستنە ناوێ و لە ملی خۆی ئالاند... لەسەرخۆ دانەوییەوە و دەستێکی بەئاوەکە داهێنا، کەمێک سەری هەڵبڕی، بینایی کەوتە سەر شەپۆڵەکان، بەدیقەت لێیان ورد بۆوە، چاوەکانی هەڵگلۆفین، دەتگوت شتێک لە نێو ئاوەکە بەدی دەکا، زێتر ملی بۆ پێشەوە دەبرد، دەمی بەش بۆوە، ئەمە چییە؟! لە نێو شەپۆڵەکە تەنێک دەردەکەوێت و نقوم دەبۆوە، ئازاد وای هەست کرد ئاوی ڕووبارەکە بەنێو مێشکیدا دەچێتە خوارێ و هاژە و دەنگە سامناکەکەشی وەک لە ناو کاسەی سەریدا هەڵبقوڵێ، ئاوا بوو. لە شوێن خۆی هەر بەچاو نوقاندن پاشەو پاش گەڕایەوە، لەوە دەترسا نەوەکو گێژ ببێ و بەربێتەوە... چوو لە دووری ئاوەکە دانیشت، بەترس و دوودڵییەوە لە شەپۆڵەکان رادەمایەوە، نەیدەوێرا سەیری دەوروبەری خۆی بکا، دونیا لەبەر چاویدا سەراولێژ دەبوو، وای دەزانی مێشکی بۆتە بەرداش و ئەوەی لە نێوی دایە هەڵی دەشێلێ، بۆ دواجار دزە نیگایەکی لە ڕووبارەکە گرت، گورج هەڵسایە سەر پێ، بینی شتێکی زلی هەڵامساو لە نێو گێژەنەی ئاوەکەدا بەرز و نزم دەبێتەوە، هەر لە زەلامێک دەچوو، ئاوەکە راپێچی دابێ، بەڵام هەر زوو بۆی دەرکەوت کە لاشەی گوێدرێژێکە! پاش ماوەیەک لە ڕۆخی ڕووبارەکە نزیک بۆوە، چەند جارێک قاچی لە ئاوەکە وەردا، هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا و هەر دوو قاچی خستنە نێو ئاوەکە. چاوێکی لە پانایی ڕووی ڕووبارەکە کرد، ملی لێ نا، هەر چەند هەنگاوی کورت کورتی دەبڕی هەستی دەکرد ئاوەکە بەلای تەنیشتیدا رای دەماڵێ، لەگەڵ خۆیدا کەوتە دوان «بریا خۆم لێ نەدابوایە، چیم بەخۆم کرد؟ چما ئەو ڕووبارە هی پەڕینەوەیە؟ ڕۆژی وا گاڵتە بەئاو ناکرێ! خۆ ئاوەکەش لە ناو قەدم تێپەڕی کرد، چ بکەم؟ تازە ناگەڕێمەوە، هاتوومە و مەحاڵە پەشێمان ببمەوە هەر نامەکە تەڕ نەبێ، ئیدی چ دەبی با ببێ، خوای دەکرد دەبووە تۆفان، با کەمێک بەرەو خوارەوە داکشێم، رەنگە زەبری ئاوەکە کەمتر بێتەوە» هێندێک خۆی لارکردەوە، ئەوجارە بێ ئەوەی پێیەکانی بجووڵێنێتەوە هەستی دەکرد هێزێک پاڵی پێوەدەنێ، دەیەوێ رای بماڵێ وەک بڵێی بەگوریسێک رای بکێشن، لە خۆیەوە دەچووە پێش، لە گێژەنەیەک نزیک کەوتەوە، ویستی خۆی لێ لابدا کەچی زۆر بەخێرایی بۆ لای خۆی رایکێشا، ترسێک هورژمی بۆ هێنا، نیوە ئاوڕێکی بۆ دواوە دایەوە، دڵی وەتەپەتەپ کەوت، بینی کە هێشتا هیچی

نەبڕیوە، دەموچاوی گرژ بوو، ددانەکانی لەسەر یەک دانا و جیرەی لێوە هێنان، دەتگوت لە حاڵێکی سەخت و دژواردایە لەگەڵ کەسێدا، بەتووڕەیی سنگی لە ئاوەکە دەخشاند و شەقی دەکرد. لەپڕ پێی هەڵەنگوت، هەڵخلیسکا، هەردوو دەلینگی شەرواڵەکە و تا چەناگەیشی لە ئاوەکە نقووم بوون، بەڵام توانی خۆی بگرێتەوە و ڕەق رابوەستێ... ئاوڕێکی دیکەی لە چەپ و راستی خۆی دایەوە، گەیشتبووە نیوەی ڕووبارەکە، ئاوەکە کەمی مابوو لە گەردنی بخشێ!

رقێکی سەیر لە نێو دڵیدا وەگەڕ کەوتبوو، هانی دەدا کە بڕوا و نەوەستێ، زۆری نەمابوو بگاتە ئەوبەری ڕووبارەکە، دیسان گوێی لە دەنگە سامناکەکە و هاژەی باڵندەکە بوو، بەسیلە چاوێکی سەیری لای راستی خۆی کرد، هەر لە سەر بەردەکەی نێوەڕاستی ڕووبارەکە، هەمان داڵەکەی پێشوو، باڵندە زل و زەبەلاحەکەی بینی، دامێنی باڵەکانی لە بەردەکە دەخشاند و دروست سەیری ئازادی دەکرد و لە قیژە قیژی دەدا! ئازاد لە شوێن خۆی چەقی، وەک سەری وەتاشەبەردێک بکەوێ لە رقانا دەموچاوی سوور هەڵگەڕا... چ بکەم! ئەگەر لە نێو ئاوەکە نەدەبووم، دەمزانی چیم پێ دەکردی، با بپەڕمەوە، شەرت بێ نەهێڵم لە سەر ئەو بەردە بستێک دوورکەویتەوە، دەبێ بتکەمە خۆراکی تەیروتاشی ئەم ناوە، تازە لەبەر دەستمی، کێوە دەچیت؟ ئازاد وای دەگوت، کەچی لە دڵەوەش دەترسا، ترسی ئەوەی لێ نیشت، نەوەکو داڵەکە خۆی بگەیێنێتێ و بەئارەزووی خۆی دەندوکی بێ ڕەحمی بوەشێنێ، سەروگوێلاکی کون کون بکا، هەر لەو ترسەدابوو، کە پارسەنگی تێک چوو و بەملاو بەولادا هات، کەمی مابوو تیژڕۆیی ئاوەکە راپێچی بدا... داڵەکە بەهێمنی باڵەکانی لێک کردنەوە، وەک بیەوێ خۆی بۆ تێڕوهاتنێک ئامادە بکا، هێندێک هاتە پێش، بینایی لە شڵەژان و ترسی سەروسیمای ئازاد گیر کرد، ئازادی بەبێ دەسەڵات و پەککەوتە هاتە بەر چاو، خۆی بۆ فڕین ئامادە کرد... ئازاد نەیوێرا هەنگاوێکی تر بچێتە پێش، چەند جارێک توندوتیژی ڕووبارەکە فشاری دەخستە سەر قاچەکانی، بەڵام ئەوەی باش بوو هەردوو قاچەکانی لە نێو دوو بەردی گەورەدا عاسێ ببوون. بەچاوی رق و تووڕەیی، لە داڵەکەوە راما، وەک بیەوێ بیترسێنێ، بەڵام چی؟! داڵەکەش وەها بەبێ منەتی و بەفیزەوە هەڵدەبەزی و دادەبەزییەوە، دەتگوت لە سەر جەستەی ئازاد هەڵدەپەڕێ و نەخشە و پیلانێکی ترسناکیش دادەڕێژێ. ئازاد بیری لە دەمانچە دەرهێنان دەکردەوە، بەڵام دەیزانی لە وەختێکی وادا مەحاڵە بتوانێ شتی وا بکا. ناچار بوو بڕیاری ئەوە بدا کە بڕوا، نەوەستێ تا دەپەڕێتەوە... هەر کە لاقی راستەی لە کەلێنی بەردەکە دەرهێنا، هاژەیەک بەبنا گوێی تێپەڕی، هەر ئەوەندەی زانی هەردوو قاچی لە ژێرەوە هەڵتەکێن و نوقمی ئاوەکە بوو، ئەوەندەش بەخێرایی دەپەڕییەوە، دەتگوت شتێک لە ژێرەوە فڕێی دایە

دەرێ. بەپەشۆکاوی و پەلکوتان و شلێپ و هورەوە شەڕی لەگەڵ ئاو و نەگبەتیدا دەکرد، بۆ چەند جارێک دەکەوتەوە ژێر ئاوەکە و بەزەحمەت دەردەهاتەوە. ئاخیری توانی قاچەکانی لە بەردێک گیر بکا. بەڵام وەها ماندوو و سەر لێشێواو بوو، هەتا نەیدەوێرا ئاوڕ بۆ هیچ لایێک بداتەوە، تەنیا دەیڕوانییە بەردەمی خۆی. گێژوویژ، کەڕ و هەناسەسوار، چاو دەرپۆقیو، هەنگاوی نا. لە ناکاو، وەک یەکێ بیەوێ دوا زەبر لە دوژمنە بەزیوەکەی خۆی بدا، بەرقەوە خۆی بەئاوەکەدا دا و لە تخوبی گێژەنەکە وەستا. وا دیار بوو لە شتێکی دەنۆڕی. چاوی لە نێوەڕاستی گێژەنەکە کرد، شەرواڵەکەی بینی، بەسەر ئاوەکە وەک میزراح دەخولایەوە، بەتەنگەتاوی ویستی خۆی بگەیێنێتێ. بەڵام نەیدەوێرا. چاوەڕوان بوو، دەلینگێکی شەرواڵەکەی لێ نزیک بێتەوە و بیگرێ... یا دەبێ بتهێنمەوە یا منیش دێمە لای تۆ! شەرواڵەکەم هەموو شتێکە، بەبێ تۆ مەحاڵە ئێرە بستێک جێ بهێڵم، چۆن گڤەیەکە خوایە! جاران بەئاسانی دەچوومە ژێرەوەت، لە قوڕ و لیتاوت وەردەدام، بەڵام هەر دەهاتمەوە دەرێ، پێکەنینم بەهەڕەشە و گوڕەشەت دەهات، دەتمبەزاند، ڕۆحم دەردەهێنای، ئاخر کەی لەبەردەمی مندا ئەوەندە بەدەسەڵات بووی؟ کەی توانیوتە ئاوا دەسخەڕۆم کەی، منێک کە ساڵەهای ساڵە شارەزای نهێنییەکانتم، ئێستا چۆن دەتوانی یاری بەچارەنووسم بکەی؟ دەتبەزێنم، تۆش شەرواڵەکەم هەر دێیتەوە و دەتهێنمەوە، تازە بەبێی تۆ پەڕینەوەم نەنگە! لە نێو ئاوەکەش دەرناچم، دەرتدێنم... بەتووڕەیی خۆی گەیاندە دەلینگی شەرواڵەکە و خێرا رایکێشا و لە گێژەنەکەش هاتە دەرێ. جارێکی تر شەرواڵەکەی لە مل ئاڵاند و هەردوو دەلینگیشی لێک گرێدان... بیری کردەوە مادامەکی وای لێ هات هەر خۆی بەئاوەکەدا بدا و بەمەلە بپەڕێتەوە باشترە. لە پڕ مووچڕکێک بەگیانی داهات... نامە! نامەکە! دەبێ مابێ؟! ئەگەر مابێ دەبێ تەڕ نەبووبێ؟ هەر لە فیکری نامەکەدا بوو، کاتێک سەری هەڵبڕی، هەمان داڵە لەعنەتییەکەی کەوتەوە بەرچاو، لەسەر بەردێک هەڵنیشتبوو، زەقاو زەق چاوی لە ناو چاوی ئازاد نا، وەها سنگی دەرپەڕاند بوو، ترس و هەیبەتی لێ بەدی دەکرا، بەیەک نیگا، هەموو لەشی ئازاد، هەڵگوشرایە سەر یەکتر، ویستی پڕ بەدەمی لە هاوار بدا و بقیژێنێ، جوێنی پێ بدا و ترس لە گیانیدا بڕوێنێ، بەڵام کوا؟ داڵەکە وەک نە بای دیبێ و نە باران، چەند جارێک دەنووکەکەی شۆڕ دەکردەوە و لە بەردەکەی بەردەمی دەخشاند، دەتگوت بۆ سەر و ملی ئازاد لە هەسانی دەدا و تیژی دەکاتەوە! ئازاد کە داڵەکەی وەها بینی، بەدەست خۆی نەبوو پڕ بەدەم قیژاندی:

– هێیی یێ یێ یێ ی. هێیی!

داڵەکە لە شوێن خۆی نەبزووت! هەر باکی بەهاوار و وجودی ئازاد نەبوو زێتر

سنگی خۆی دەردەخست و چاوەکانی بەش دەکردەوە، باڵەکانی لێک دەدان، دوایی جوولەیەکی کرد و قونی خستە سەر بەردەکە و وەک زەلامێک بۆی دانیشت. ئازاد جارێکی تر لە هاواری دا:

– هات هات هات هات، هوو وو وو!

داڵەکە تەکانێکی دا خۆ و بەگرانی ڕاست بۆوە و هێندێک هەڵبەزی و دابەزییەوە... ئازاد بیری کردەوە بەهەر جۆرێک بێ دەبێ دەمانچەکە دەربێنێ... بەڕاستی هێندە لە داڵەکە دەترسا، ئەوەندە لە ڕووبارەکە نەدەترسا. دەستی بۆ گرێی لنگی شەرواڵەکەی برد، داڵەکە بۆی هەڵسایەوە، تیژ ڕووەو ئەو ڕۆیی. ئازاد بەخێرایی خۆی خستە ژێر ئاوەکە. داڵەکە بەسەر ئاوەکەدا تێپەڕی و ملی بۆ ئەو شوێنە درێژ و شۆڕ کردەوە، کە ئازاد خۆی لێ نوقم کرد، چوو لەو دیو چۆلمەکە لە سەر بەردێک هەڵنیشت... دەستێکی ئازاد لە خوارەوە لە ژێر ئاوەکە دەرچوو، ئەمجارە پشتی وەدەرکەوت، نوقم بۆوە... هەر بزر بوو... ڕووبارەکە ئەوەندە بەتیژ و بەپەلە دەڕۆیی و خوڕەی لێوە دەهات، نەوەکو ئازادی دەڕفاند بەڵکو گاشە بەرد و درەختی گەورەشی لە بنەوە هەڵدەتەکاند و رایدەماڵی.

ئازاد بەزەبری شەپۆلێکی توند، لە بن بەردێک هەڵکشایە سەرێ، لەگەڵ شەپۆلە کەفاوییەکە بەرز بۆوە بەتوندی پشتی وەبەردێک کەوت وەک لە خەوێکی قورس بەئاگابێتەوە، ڕاپەڕی و دەستی بەپەلکوتان کرد و بەهەناسە بڕکێ و سگی پڕ لە ئاوەوە، بەچواردەوری خۆیدا دەسووڕایەوە، پاشان وەک سەرخۆشێک بەلادا هات. دونیا لە بیر و خەیاڵیدا، شتێکی بچووک بچووک بوو، تەنیا ئاو و داڵ و مردن بوو... تا هێزی تیا مابوو وەکاری خست، بەڵام گێژەنە و شەپۆڵ و تیژڕۆیی ڕووبار، گەلەک لەو بەهێزتر بوون.

۲

کەس لەوێ نەبوو، بەتەنیا وەستا بووم، تۆش نەهاتی و نەهاتی، چما هەر یەکێ لەوێ بوایە من وام دەکرد؟ من بووم بەس، گریام، سکم بەخۆم دەسووتا. دایکم لە شوێنێکی تر، لە دووری من بۆم دەگریا، نا دایکە با باوکم دەنگت نەبیسێ، ئەوە ماڵمان چی لێ هاتووە؟! ئاگر! نا؟ بەزەحمەت دەتانبینم، خۆ کەمێک ئاو دەست دەکەوێ بۆمی بێنن، زمانم تەڕ دەکەم و تەواو، چەند بێ ڕەحمن، هەموو ئەو ناوەتان لێم گرتووە، بستە خاکێک نەماوە، قومێک ئاوی لێ دەربێ. گوللە دەنگی خۆشە بەڵام لە دوور. چاوم خەریکە دەبێتە چاوی تۆ... نەسرینیش عەرد و ئاسمان قووتی داوە... بۆم بگێڕەوە. نا جگەرە ناکێشم ئاوم بۆ بێنە. پەنجەکانم خوێنیان لێ دەزێ. قاچیشم هەر لە تۆپێکی ئاسن دەکا. وەی ئەم هەورازە چەند تووشە! هەمووی تیشە بەرد و قوڕاوییە. تۆ

برۆ من بەدواتەوەم. بۆ نارۆی؟ حەز لە رۆیشتن ناکەی؟ وەرە باوەشم. ئەی سەرت چییەتی؟ دێشێ؟ منیش وەکو تۆم، نازانم دەڵێی لە کۆڵانەکەمان شایی و هەڵپەڕکێیە؟ ئەی پێم نەوتی جگەرە ناکێشم؟ بۆ هێندە عینادی؟ چاو لە سەرم بکە، دەڵێی دار بەرووی تێ رواوە! هەی لەو مێشکە، وەکو بەردی لێ هاتووە و کەچی تۆزێک ئاوی تێدا نییە، کانییەکەی بەر ماڵیشمان بووەتە کانی خوێ. منداڵان میزی تێ دەکەن و پارچە کاغەز و پەڕۆشی تێ فڕێ دەدەن، باوکم چەند ساڵێکە راوچییە، بەڵام تا ئێستا پڵنگی نەبینیوە. ئا گورگی کوشتووە، کەچی لەبیری چووە ددانەکانی دەربێنێ، کە هاتەوە ماڵێ وەبیری هاتەوە. چەند فەقیر بوو، باپیرم دەیگوت مێشی لە خۆی دەرنەدەکرد، هەموو رۆژێ وەکو کارەکەر ئیشی دەکرد و بەیانیش زوو دەچووە شاخ و کۆڵێک داری وشکی دەهێناوە، سەرم خەریکە دەبێتە ماتۆڕ، لاکەون! هەتا بەسەر یەکێدا نەکەوتووم و پانم نەکردۆتەوە. ئا! قەڵەمەکەی تۆم لە لابوو. دوێنێ بزرم کرد، چا خۆشە، پیازیش خۆشە، بەڵام رێواس کەم بۆتەوە. بێستانی باپیرەم ئەمساڵ وشک ببوو، هەتا تەڕە پیازێکیشی لێ نەڕوا بوو! من چی لە نۆک و ماش بکەم؟ با بۆ تۆبێ! هەی لەو داوەڵە ترسناکە! ئەمە بۆ منتان داناوە؟ نا بۆ خەرتەلە، ئەوجا کوا خەرتەل ماوە؟ ماوە چۆن نەماوە، ئەی ئەوە نییە باڵی لە رۆژ دەسوێ و لە کەشکەلانی ئاسمانەوە گو دەکا! تف لەو تەیرە ناحەزە، خۆ لە خەونیش لێت ناگەڕێ، خەون خۆشە، ماچیش خۆشە! دڕوویەکم لە پێ راچووە! پێم دەرنایێ. دەتوخوا ئەو دەرزییەم بۆ بێنە، با ئەو کلکە مارەی نێو دەستم دەربێنم. ددانم هەموویان بوونەتە گۆشت، گۆشتی گا، ئۆف کە ناخۆش بوو، گوتم ناتوانم سەری گاکە ببڕم، هەر پێیان کردم، خوێنەکەش پەڕییە چاوم، دەبینن؟ رەنگە وا بزانن کوڕێکی شەڕاویم، خوێن بەری چاوی گرتووم... نا، نا وەکو ئێوە هەژارم، دەست ناوەشێنم، ئەگەر لێشم بدەن چیتان پێ ناڵێم تەنیا ئەوەندەتان بەسە کە لە نێو بێستانەکەی باپیرم نەتانبینم، ساڵانی پێشوو نەمدەوێرا بەهیچ کوێی بێستانەکەدا برۆم، هەموو مین بوو، دەیانگوت شەو نییە یەکێک نەتەقێتەوە و سەگێک، گورگێک، ئەسپ و ماینێک بەبەرنەکەوێ، خۆزگە ئەو خەرتەلە گەوادەش بەردەکەوت. چ دەبوو ئەو زەویانەی دەوروبەری شارەکەمان ئاگری تێ بەر بووایە و ئاوی رووباریش رووەو ئەو زەویانە چووبایە و ئاگرەکەی هەڵپێچایە! بەڵام ئاوی رووبار هەوراز ناچێ، ئێ خۆ باران دەبارێ. ئاخر بارانیش هەندێ جار لەعنەتییە. ئەی ئەوە نییە چەند ماڵێکی لە نزیک خانووەکەمان قووت داوە؟ ئەرێ ئەو شایی و گۆڤەندە بۆ کێیە؟ شایی نییە؟ ئەی چییە؟ شین؟! نا باتوخوا دایکم بێتەوە لام و قسەیەکی پێ بڵێم، باوکم لێرە نییە دەزانم لە مێژە مردووە، توخوا باوکە تۆ لە ماڵەوەی، وەی چەند خۆشە! ئەی کوا نەسرینت بۆم هێناوە؟ دەی با بۆ خۆی بگرێ. ئەویش خەمی هەیە،

خەمی من و ئەم دنیایەی هەڵگرتووە. چیتر زوڕنام بۆ لێ مەدە، خۆ من جگە لە رشانەوە، هیچی ترم پێ ناکرێ، هەر کە گوێم لە زوڕنای تۆ دەبێ، بێزم دەبێتەوە و خەریک دەبێ بمرم... ئای باوکە دەتوخوا ئەو جلە سووتاوانەم لەبەر داکەنن، بەڵام سەیری لەشم مەکەن، من هێشتا منداڵم، کەچی هەموو لەشم بۆتە موو، مووی لەشم بەقەد سەرمە دوێنێ سەرم تاشی، نەمکرد ئەوێش بتاشم، ئێ باشە دەرپێیەکەم دامەکەنن، دەمانچەکەشم بخەرە نێو گەڵت، با جورجەکان نەیخۆن! ئا دەیخۆن، پارچە پارچەی دەکەن و پاشان دەیتاوێننەوە و ئینجا دەخەنە دەمیانەوە... ئەم شەرواڵەشم وەک شەرواڵی تۆ تەسکە، کە تەڕیش دەبێ بەبەرمەوە ناچێ، هێندە نامێنێ لە بەرمدا بدڕێ. دەلاییە! با بۆ تۆ بێ... ئەو قەڵەمەشم ون مەکە، بمدەنەوە، بۆ خۆم نامەیەکی جوانی پێ دەنووسم، بۆ نەسرینی دەنێرم، ئێوە حەقتان چییە، کەی من بەئێوەم گوتووە وەرنە ماڵمان، من و نەسرین دەچین، لەوێ نامەکەی دەدەمێ، خۆم نازانم هیچ قسەیەک بکەم، نامەکەی دەدەمێ، توند توند خۆم بەنەسرینی دەزگیرانم هەڵدەواسم، ئێوە لە منداڵی واتان نەکردووە؟ شەرم مەکەن، ئەوەی لە دڵتانە بیڵێن، کافرینە، کەستان نییە لە عومریدا چەند نامەیەکی بۆ ئەم و ئەو نەنووسیبێ، نەسرینیش گەلێ نامەی بۆ نووسیم، ئێستا ئەمەتە نامەیەکی زۆر زۆر گرنگی پێ داوم، هەڵم گرتووە، تەقەتم کردووە، بەکەستانی نیشان نادەم، تا نەچمە گوندەکە...

ئازاد وەک لە خەوێکی قورسدا بێ، ئاگای لە دونیا نەمابوو، وەک خەون ببینێ، هەر لە وڕێنە و هەللەق و مەللەقی قسەکانیدا بوو، جاروبار چاوی هەڵدێنا بەڵام هیچی نە ئەدی. دەستی دەجووڵاندەوە، کەچی هەر لە خۆوە بوو... ماوەیەک ئاوا مایەوە، تا لە پڕ تینێکی بۆهات، هەستی بە وجودی خۆی کرد، بەڵام وای دەزانی لە نێو دەمی دڕندەیەکدا گیر بووە و خەریکە قووتی دەدا، تەکانێکی توندی دایەخۆ، بێ هودە بوو، ویستی هاوار بکا، نەیتوانی... چیم بەسەر هاتووە، ئەوە منم؟ لە کوێم؟ بۆ هاتوومەتە ئێرە؟ دەبێ خەون نەبینم؟! نا ئەمە من نیم، ئەمە منم، بەڵام خەونە، خەونێکی ناخۆشە ناخۆش...

ئاوڕی شێتانەی بۆ هەموو لایێک دەدایەوە، زانی نیوەی لەشی هێشتا لە نێو ئاوەکەدایە، قاچێکیشی لە ناوەڕاستی دوو قەدی دارێک عاسێ بووە. توانی کەمێک خۆی قیت کاتەوە و قاچە گیر بووەکەی راکێشێتە دەرێ و هێواش هێواش خۆی بخزێنێتە دەرێ. لەتەک رووبارەکە لە سەر سک لێی راکشا، دەتگوت مردووێکە و لە مێژە لەوێ کەوتووە. دیار بوو هەستی بەئازارێکی زۆر دەکرد، هەوڵی دەدا ئەو ئاوەی لە سکی دایە دەربهێنێتە دەرێ... زۆری هەوڵ دا، تا لە پڕ دەمی لێک بەش بۆوە و شۆڕەی لێوە هات و قوڕاوێک رژایە سەر زەوی. هەر بەدوای ئەمەوە هەستی کرد بارگرانییەک

لەسەر لەشی لاچوو... دەستێکی بۆ ملی برد، شەرواڵەکەی کە هێشتا هەر بەملییەوە ئاڵا بوو، فڕێی دایە تەنیشت خۆی... بەو سەرمایە لێی راکشا... پاش نەختێک، لەپڕ هەڵسایەوە. کەچی هەر زوو، هەردوو لاقی تێک ئاڵان و لەرزین... وەها لەرزین هەموو گیانیشی وەک لە کار کەوتبێ، قۆپاوە ناو یەکتر و لە شوێن خۆی دانیشت... سەری خستە نێوان ئەژنۆکانی... نەختێک ئاوا مایەوە، هەر ئەوەندەت زانی شتێک، قورساییەک بەپشتی کەوت، کەوتە سەر سک! بێ یەک و دوو یەکسەر هەڵسایەوە، سەدان تروسکە لەبەر چاوی هەڵبەزینەوە... توانی لەسەر پێیان بوەستێ... وەک هیچی نەبێ وا بوو... ددانەکانی جیڕ کردنەوە، چەندان لۆچی تووڕەیی، لەسەر دەموچاوی نەخشیان بەست... گەڕا... بەدەوری خۆیدا سووڕایەوە... نەتدەزانی بەدوای چیدا دەگەڕێ. لە راستیشدا چاوی هەموو شتێکی ئەدی و هیچیشی بەتەواوی نە ئەدی... ئەی ئەمە چییە هەڵی گرتەوە؟ دار! شولکە دارێکی بەدەستەوە گرت، هات بەتووڕەیی و ئازارەوە هات، دەمیشی کردۆتەوە و قسەی پێیە، جوێنی پێیە، ئاگریش لە چاوی بەدی دەکرێ، هات و بەچاوی زەق و دەستی بەدارەوە، وەستا، وەستا و پڕ بەدەمیش هاواری کرد، دەیقیژاند و دەلەرزی:

– وەرە ە ە ە ە ە ! وەرە بزانم چیت دەوێ؟ رۆحی منت گەرەکە؟!

سەدای قیژاندنەکەی بەو ناوەدا بەرز و نزم دەبۆوە و لەگەڵ هاژەی بەگوڕی چۆمەکە ئامێتە دەبوو... دیسان قیژاندی و دارەکەشی رادەوەشاند:

– وەرە، ئەگەر مەردیت دێیتە پێش!

وەک یەکێک خۆی گرتبێ، فێدار بێ، دەمولێوی پڕ ببوو لە کەف، لە لیکاو، لە خوێن... بیبیلەی هەردوو چاوی وەک چاوی دەروێشان لە کاتی حاڵگرتندا دەهات و دەچوو، نەدەوەستا، لەپڕ گریا، بەڵام چ گریانێک، گریانی شێتگیری و تووڕەیی بەگیانیدا هەڵدەچوو دەگریا و هاواری دەکرد:

– هەر دەتکوژم، وا دەزانی مندالم. بمخۆی؟!

داڵەکە وەک ترسابێ، وەک لە عاست هەڵچوونە شێتانەکەی ئازاد خەتەری تێگەڕابێ، بەهەڵەداوان فڕی... لە دوور رووبارەکە، لەسەر گردێک بەهەڵترووشکاوی هەڵنیشت، لەرزی، وەک بڵێی کڕنوشی ترس بۆ تووڕەیی و شێتبوونەکەی ئازاد ببا، چیتر رووی لە ئازاد نەکرد... ! ئازاد شولکە دارەکەی بەتووڕەیی فڕێ دا و تۆپەڵە تفێکی پڕ لە کەف و زیخی رۆکردە سەر زەوی... شەرواڵەکەی بینی بەتاو بۆی چوو، دەستی دایێ... ئۆخەی دەمانچەکەمی تیایە، ئێستا نیشانت دەدەم، هەر دەبێ بتکوژم، بۆ کوێ دەچی، وا دیارە لێم جیا نابیتەوە، شەرت بێ بەم دەستانە هەنجن هەنجنت بکەم، تازە تەواو دەرچوونت مەحاڵە... بەپەلە و شڵەژاوی هەموو جلەکانی لە نێو

شەرواڵەکە دەرهێنان، فڕێی دان، دەمانچەکەی دۆزیەوە، خێرا زامنەکەی لادا و هەر لە گۆترە ویستی گوللەیەک بەداڵەکەوە بنێ، لەگەڵیشیدا هەموو ددانەکانی کەوتنە جیڕە، کەچی گوللەکە چرووکی کرد:

– هەی دایک و باوکت... !

داڵەکە فڕی، وەها هەڵفڕی تا تەوقی سەر کێوەکان نەوەستا، تا نەبوو بەنوختەیەکی رەش، ئازاد چاوی لەسەر هەڵنەبڕی. ئازاد هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا، سەری خۆی داخست و لەبەر خۆیەوە گریا، بەڵام بەنهێنی و بەبێ دەنگ دەگریا... لەسەر عەردەکە دانیشت. زۆر بەغەریبی لە خۆی رادەما... تازە هەستی پێ دەکرد کە رووتە، تەنیا دەرپێ و فانیلەیەکی دڕاوی لەبەردایە... بەو رۆژە ساردە هەستی بەسەرمای نەدەکرد، وەها سەری لێ شێوابوو، هەر نەیدەزانی بۆ وای لێ هاتووە... تا جلە پەرت و بڵاوەکانی نەبینی، تا لە ئاوەکە ورد نەبۆوە و دەستی بەلەشە داڕووشاو و بریندار بووەکەی دانەهێنا، تا کەمێک دانەماو بیری نەکردەوە، نەیزانی چ دەکا لەوێ، بۆ کەوتۆتە ئێرە و بۆ وای بەسەرهاتووە... بەخێرایی قیت بۆوە، بۆ جلەکانی چوو، بەڵام دڵی پەست ببوو، نائومێدی بەسەریدا زاڵ ببوو... بیری کردەوە، کە تازە کارەکەی وەزەحمەت کەوتووە و دەبێ بگەڕێتەوە، بەپەلە شڕوشپڕێوی جلە تەڕەکانی کردنەوە بەر، گەڕایەوە لای دەمانچەکەی، هێشتا هەڵی نەگرتبۆوە، لە پڕ نامەکەی هاتەوە بیر، لە پەلە پەلیان هێندە نەما هەموو جلەکانی سەرەوەی هەڵدڕێ، هەموو گیرفانەکان پچڕپچڕ بکا. سەری لێ تێک چوو، بۆ چەند جارێک گیرفانی کراسی ژێرەوەی پشکنی، هیچی تیا نەبوو... وەخت بوو هەناسەی بوەستێ. لە نێو ئەو ئاو و هەوایە سارد و سڕەدا لەشی گەرم داهات، ئارەقەی دەردا. نەیدەزانی چ بکا، کوێ بگەڕێ. بۆ دواجار شوێنی جلەکان گەڕا، لە شوێن خۆی دانیشت، چاوی لە زەوییەکە گیر کرد، شتێکی سپی لە نێوان دوو بەرد، سەرنجی راکێشا، دەستی بۆ برد، هەر کە زانی نامەکەبوو، گەشایەوە، ئا لەو ساتەدا هیچی وەبیر نەما، نە داڵ، نە رووبار، نە کارەساتی پێداچوونەکەی، نە ئێشان، نە دەمانچە، هەموویانی لە بیر چوو. کە بینی ناوی هاوڕێی سەر نامەکەش نەسڕاوەتەوە زۆری کەیف هات، دڵنیا بوو کە نامەکەش هیچی لێ رەش نەبۆتەوە... ئەی ئێستا نامەکە لە کوێ دانێم؟ نا باشترە هەر بەدەستمەوە بێ، ئێ خۆ تازە ناتوانم بڕۆم، بەم بێ تواناییەم بچمە کوێ؟ هەموو گیانم بریندارە... باشترە بگەڕێمەوە، تا شتێکی تریشم بەسەر نەهاتووە...

هێندێک بەدەوری خۆیدا وەرچەرخا، سەیری عەردەکەی دەکرد، دیار بوو دەیویست بزانێ چی ماوە کە لەوێ لێی کەوتبێ، تازە بەتازە هەستی بەساردی جلەکانی دەکرد، لەو دەمەشدا بایەکی توند هەڵی دەکرد و زێتر سەرماوسۆڵی بۆ دەهێنا... دەبێ بێرەدا

هەڵگەڕێمەوە... ئای کە ناخۆشە، جارێکی تر ئەم هەموو ڕێگایە ببڕمەوە... وەرە ئەو هەموو ئازار و زەحمەتییە بچێژی ئەوجا بگەڕێیتەوە... ئێستا هەموو گیانیشم شەکەت و ماندووە، بڕستم لێ بڕاوە، هەڵەیەکی گەورەم کرد دەبوایە یەکەم جار بێڕەدا نەهاتبام... ڕێگا دوورەکەم بگرتبایە بەر و بەسەلامەتیش دەگەیشتمە جێ... باشە بۆ ئێستا نەچمە ئەوێ؟ با کەمێکی تر دوا بکەوم، دە وەڵڵا هەر ئەوێ چاکترە، ملی لێ دەنێم، خۆشانسم. دەڕۆم، هەر بگەمە گوندەکە هیچم ناوێ، لەوێ پشوویەک دەدەم و خۆشم وشک دەکەمەوە... تۆ بڵێی بتوانم؟ بۆ نا؟ دەبا هەوڵێک بدەم خۆ لە جیاتی ئەوەی بچمە شار، دەچمە ئەوگوندە، ئەگەر نەشم توانی دەگەڕێمەوە و پێیان دەڵێم ئاوهام بەسەرهاتووە و ئاوهام لێ هات... خۆزیا جارێکی تریش تووشی داڵەکە دەبوومەوە، ئەو داڵە نەگبەتییە، نازانم چی لە گیانم دەوێ وەکو بنێشت پێمەوە نووساوە، خۆ ئەگەر ئەو نەبوایە وام لێ نەدەهات، ئەو سەری لێ تێکدام... ئۆف خوایە چی بەسەر هێنام، ئێستا لەوانە بوو گەیشتبامە سەر هەورازەکە و ئیدی بەئاسانی شۆڕدەبوومەوە و دەگەیشتمە هاوڕێیان. سەیرە! ڕک و ڕاست دەیویست لە پەلوپۆم بخات و بەئاسانی بکەومە بەر دەندوکی، لێم ببووە ئیزرائیل، چەند عەیب و شوورەیی بوو، ئەگەر شتێکی لێ کردبام، بەڵام لەوە زیاتر چیم بەسەربێنێ؟ بۆ هەر کەسێکیشی بگێڕمەوە گاڵتەم پێ دەکا، کێ باوەڕ دەکا داڵێک ڕێگەی پێ گرتووم و سەفەرەکەی دواخستووم؟ کەس، بەڵام خۆ سەروگوێلاکم دەبینن، باوەڕ دەکەن کە چیم بەسەر هاتووە؟ ئەوە باوەڕیان کرد، بەڵام دەزانی چەند عەیبە، پێم دەڵێن خەتا لە خۆت بوو! نەوەڵڵا خەتا لە ئێوە بوو، چەندم پێ وتن با بەشەو دەرچم، خۆ ڕاستییەکەی بەشەویش هەر نەمدەتوانی، ئەوە بەڕۆژ نەمتوانی چ جای بەشەو. دەی هەتا وەخت ماوە با پێ هەڵێنم. بچمە کوێ؟!

هەنگاوێکی نەنابوو کە دەمانچەکەی بەبیرهاتەوە، خێرا دەوروبەری خۆی گەڕا بەزەحمەت هاتەوە بیری کە لە کوێی دانابوو، دیتییەوە، هەڵی گرتەوە و خستیە بەر پشتێنە تەڕاویەکەی، بەپەلە دەری هێنایەوە و زامنی کرد، قاپووتەکەی ئەوەندە قورس ببوو دەتگوت کوڵێک بەردی بەملاو بەولای لەشیدا شۆڕبۆتەوە. چەند هەنگاوێکی هەڵێنا، هەستی کرد ئەژنۆکانی وەئیش کەوتوون، کەمێک لە ڕووبارەکە دوورکەوتەوە، بەڵام هەر بەتەنیشتیدا دەڕۆیی. سەیری بەر پێی خۆی دەکرد، هەوڵی دەدا لە تووڵە ڕێگاکە لانەدا، کە لە تەکییەوە چاوی بەتیژڕۆیی ئاوی ڕووبارەکە دەکەوت سەری دەسووڕما و هێندە نەدەما هێڵنجی بێتێ. ڕێگاکە بەرەبەرە لە ڕووبارەکەی دووردەخستەوە و ڕووەو هەورازێکی دەبرد، لە لای خۆیەوە دڵنیا بوو کە بەرەو گوندەکە دەچێ. دەڕۆیشت و چۆڕ چۆڕیش ئاو بەگیانیدا دەهاتە خوارێ. سەر پەنجەکانی دەتگوت ئاوی لێ دەردەبێ. لە کونە قەیتانی کەوشەکانیشییەوە، ئاو دەردەپەڕی، ئەگەر کەسێک

بەو سەروسیمایە بیدیبایە حەوت قۆناغ لە بەری هەڵدەهات، هەر دەتگوت شێتە و بەچیاوچۆڵان کەوتووە، دەموچاوی وا ئەستوور ببوو سەد سوێندت دەخوارد کە «با»یان تێ وەستاوە! نێوچاوانی لە دوو جێگا هەڵامسابوو. هەردوو لا ڕوومەتی لە چەند شوێنێکەوە داڕووشا بوون، لە گۆشەیەکی لچییەوە خوێنێکی پەمەیی تێکەڵ بەلیکاوێکی خەست و خۆڵاوی لەسەرخۆ دەهاتە دەرێ و بەگەردنیدا شۆڕ دەبۆوە و لەسەر سنگیدا پەرش و بڵاو دەبوو. چاوەکانی یەکپارچە لە خوێن نوقم ببوون. سەرووی برۆکانی پڕ ببوو لە خۆڵ و خیز. زۆربەی ئاوە داچۆڕاوەکەی لەشی بەدەلینگی شەرواڵەکەی دەهاتە خوارێ و دەچووە نێو پێڵاوەکانی. وەهاش بەڕێدا دەڕۆیشت دەتگوت وێڵ و سەرگەردانی شتێکی گومبوو بووە. ڕۆشتنەکەی لە مرۆڤێکی ئاسایی نەدەچوو، وەک بڵێی سەرخۆش بێ، جاروبار توند دەڕۆیی لەپڕ یا بەلای ڕاستی یا بەلای چەپیدا دەشکایەوە و کەمێک دەوەستا و کورتە هەنگاوێکی دەهاوێشت و دوایی دەستی بەڕۆیشتن دەکردەوە. بەحسێبی خۆی زۆر ڕۆیشتبوو، لەوانە بێ پاش ماوەیەکی کەم بگاتە گوندەکە... سێ گردۆڵکەی بڕیبوو، هەستی دەکرد بەرە بەرە لەشی گران دەبێ و جارجارەش بەرچاوی تاریک و لێڵ دەبێ و لەدووری چەند مەترێک دار و بەرد لێک جیا ناکاتەوە. پێش نەختێکیش سەری وەژان کەوت، دەتگوت دەستێک ڕایدەگوشێ، هەتا دەهاتیش گران دەبوو، وای دەزانی شتێکی قورسی لەسەر دانراوە. ، دەمی تفت و تاڵ دەبوو، بەزەحمەت تفی پێ قوت دەدرایەوە. وەستا، نێوچاوانی بەتاشە بەردێکەوە نووساند، گوێی لە ترپە ناڕێکەکانی دڵی دەبوو، دەنگێک لە نێو مێشکیدا دەگوزەرا، گزەی لێوە دەهات، بەئاستەم سەری هەڵبڕی هیچ شوێنێکی بەدی نەکرد. زۆر ترسا، نێو چاوانی قورس بوو، لە شوێن خۆی دانیشت. چەند جارێک هەوڵی دەدا پێڵووی چاوەکانی هەڵبێنێ، کەچی نەیدەتوانی، یاخود نەیدەوێرا. ماوەیەک بەبێ جووڵە لەوێ کەوت، هەستی بەلاوازیی و بێ توانایی هەموو لەشی دەکرد، لە بیری خۆیدا وای دەزانی لە گۆشەی ژوورێکی ساردوسڕ و دوور لە هەمووکەس، هەڵتروشکاوە و چاوی بڕیوەتە دەرگاکە، بەڵکو یەکێک ڕێی بەوێدا بکەوێ و لەو چەرمەسەرییە ڕزگاری کا... لە ناکاو وەک خەونێکی ناخۆشی بینیبێ، ڕاپەڕی. هەر کە چاوی هەڵێنا، بەباشی دەوروبەری خۆی بینی، سەری ڕووەو ئاسمان هەڵبڕی، چەند دڵۆپە بارانێکی بەسەر دەموچاوی کەوتن و هەڵزەقینەوە، بەو بێ تاقەتییە، لە ترسی باران، تەکانێکی وەبەر خۆدا، هەڵسایەوە، وەک ئەوەی شتێکی وەبیربێتەوە، یان بەدوای شتێکی ونبوودا بگەڕێ، پەنجەیەکی خستە نێو دەمی و بەدەوری خۆیدا خولایەوە، جارێک سەیری هەورازەکەی بەردەمی کرد و جارێکیش لە ڕووبارەکە دەگەڕا، نەیدەزانی هاژە هاژەکەی لە کام لاوەیە... خۆی بەشتێکی سەیروسەمەرە هاتە بەرچاو، دوودڵ بوو لەوەی کە دەبێ

خۆی بێ راوەستابێ! دەبێ خەون نەبێ! دەبێ ئەمە دونیایی واقیعی بێ؟ دەستێکی بەدەموچاوی خۆیدا هێنا و دوو سێ جار کۆخی، مستێکی لە بەردە زلەکەی بەردەمی دا، هەستی بەئازاری پەنجەکانی کرد، لەبەر خۆیەوە گوتی: سەیرە ئەوە منم؟ ئێرە کێندەرێیە؟ ها! دەبێ سەرم لێ نەشێوابێ؟ من بۆ هاتوومەتە ئێرە؟ بۆ وام لێ هاتووە، هەر دەڵێی قەت ئێرەم نەبینیوە... کوا کەی ئەم دار و درەختە چڕ و وشکانە لەسەر رێگای گوندەکەن؟ قەت شتی ئاوام نەبینیوە... خۆ پانزە رۆژ نابێ، چوومەتە گوندەکە و بەهەمان رێگەش گەڕاومەتەوە... نە ئەمن سەرم لێ تێکچوو... ئەدی باشە ئێستا لە کوێم؟ بەدوای چیدا دەگەڕێم؟ کەس بەم سەرماوسۆڵەی زستانە هاتووتە ئەم ناوە؟ ئەی من چی دەکەم لێرە؟ نا، یا ئەوەتە خەونە، یا ئەوەتە دەبێ شێت بووبم! یا دەبێ من نەبم، یا کەسێکی ترە لە من دەچێ! نا، نا ئەمە خەونە... ئۆه خوایە وەختە مێشکم بتەقێ، ئاخر پێم ناڵێی ئازاد لێرە چی دەکەیت، بۆ هاتوویتە نێو ئەم گاشە بەرد و ئەم ناوە ترسناکە؟ چیت ون کردووە و بەدوای چیدا دەگەڕێی؟ نا، ئەمە خەونێکی ترسناکە... خەونێکی ناخۆش و بەدە! بەخێرایی مووچڕکێک بەلەشی داهات و ترسەکەی هەراوتر بوو، هەر چەند هەوڵی دەدا بەقووڵی بەنێو دەروونی خۆیدا رۆ بچێ و بتوانێ سەرە داوی رووداوەکانی پێشووی بگرێ، نەیتوانی. بەپێچەوانەوە، دەیان دەنگ و هەرای نامۆ و وێنەی ترسناکی مرۆڤی لە خوێن گەوزێنراو و لاشەی رزیو و داڵێکی گەورەی دەنووک بەخوێن دەهاتنە بەرچاو... بەهەردوو دەستی بەری چاوەکانی خۆی دەگرت. سەری رادەوەشاند، وەک ئەوەی بیەوێ ترس و وێنە وەحشەتناکەکان لە بەرچاوی نەمێنن، کە دەهاتەوە سەرخۆ، بەتەواوی باوەڕی بەوە دەهێنا کە ئەمە خەونە و ناتوانێ بەئاسانی لێی رزگار ببێ، هەر باش بوو، ئەم باوەڕە کەمێک دڵی هێور دەکردەوە و دەیگوت: چ خەونێکی دوورودرێژە، جیایە لە هەموو خەونەکانی پێشووم! بەبێ ئاگایی لە تاوی دەردی خۆی مستێکی توندی لە بەردەکەی بەردەمی دا، هەر دوو لێوە هەڵامساوەکانی کەوتنە جووڵە و هەڵبەزین. چاوەکانی پڕ ببوون لە فرمێسک، بازنەکانی قورقوڕاگەی بەرز و نزم دەبوونەوە، هەر بەتەواوی لەوە دەچوو خەونێکی ناخۆش ببینێ و ئێستاش لە ئاخرو ئۆخرەکەیدا بێ! پشووی سوار ببوو، زۆری بەزەیی بەخۆدا دەهاتەوە، دەگریا، بەڵام گوێی لە دەنگی خۆی نەدەبوو، لەو دەمەدا بارانیش نم نم دەباری و لەشە تەڕبووەکەی تەڕتر دەکرد و لەسەرخۆش وردە زیخ و کەفی سەر دەموچاوی رادەماڵی. چەند دڵۆپە فرمێسک و دڵۆپەکانی باران لەسەر روومەتیدا یەکیان دەگرت و ئامێتەی یەکتر دەبوون... هەستی کرد دەمارە گرژبووەکانی جەستەی، بەرە بەرە خاو دەبنەوە، گەرماییەک بەنێو لەشیدا تێپەڕی، چەند دڵۆپە بارانێک دادەبارێنە سەری، حەزی خەو و پشوودانێکی ئەبەدی لە لا دروست بوو، وای دەزانی

دەستێکی ناسک، شان و مل و سنگ و پشتی دەشێلێ... لەوێ لێی راکشا...

ئازاد، بەهەورە تریشقەیەک راپەڕی، قیت بۆوە و وەستا، دیسان وەک سەر لێشێواوێک بەدەوری خۆیدا سووڕا، دەسووڕا و نەیدەزانی لە چی دەگەڕێ، وەستا، وەک ئەوەی شتێکی وەبیر هاتبێتەوە، چاوی نیگەران و دوودڵی ئەبڵەق بوون... وەرە کوڕی ئەم شاخ و داخە بی، منداڵییم لەم چیاوچۆڵانە بەسەر بردبێ، کەچی ئاوا سەرم لێ تێک بچێ، نەزانم بۆ کوێ دەچم... ئەی ئەوە من نەبووم، کارێکی گرنکم پێ راسپێردرا؟ کە هاتم... هاتم، ویستم لە رووبارەکە بپەڕمەوە، ترسام، ئاوەکە زۆر بوو، بەڵێ! بەرووبارەکە داچووم، خۆم پێ نەگیراوە، نەمزانی بۆ کوێی بردم، ئا! هاتەوە بیرم... داڵە لەعنەتییەکەم هاتەوە بیر، وا بزانم گوللەیەکیشم پێوەنا... ئا کوشتم! بەئاسمانەوە هێنامە خوارێ، لەتوپەتم کرد، ئێوەش دیتتان؟ گوللەکە بەسەری کەوتبوو، لەپشتی دەرچوو بوو، کە کەوتە خوارێ قەلە رەش بەدەوریدا سەمایان دەکرد، کەچی هەر نەیدەوێران لێی نزیک ببنەوە، تا چوومە سەری، لەوێ بەچەقۆ هەنجن هەنجنم کرد و هەر تیکەیەکم فڕێ دەدایە جێیەک، ئەوجا قەلە رەشەکان بەهەوەسی خۆیان تێی روودەهاتن، بەبێ ترس دەیانخوارد، ئەگەر منیش قەلە رەش دەبووم، ئەو کات دەمزانی چ شوێنێکی لەشی دەخۆم! من بەرووباریش دانەدەچووم ئەگەر نەخلیسکابام، خۆم هەزار جار، ئاوەکە لەوەش زیاتر بوو، پەڕیومەتەوە، بەڵام ئەم جارە پێم خزی، دیار بوو ژێرەوەی لووس بوو...

ئازاد کەم کەم، لە نێو ئاڵۆزی رووداوەکان، شتێکی دەهاتەوە بیر، بەڵام ئەو شتەش بەتەواوی و بەڕوونی بۆی سەح نەدەکرایەوە، لە هەمووی سەیرتر، سەرەڕای ئەو هەموو کارەسات و خۆ لەبیر چوونەوەیەش، هێشتا نامەکەی هەر بەدەستمەوە بوو، دیار بوو، تاکە شتێک کەلە دەستی نەدابووبێ، ئەو نامەیە بوو، زۆر جاریش بێ ئەوەی ئاگای لە خۆ بێ، وەک خۆی دڵنیا بکاتەوە، سەیرێکی دەستی دەکرد، ئەم جارەش کە بینی نامەکەی هەر پێ ماوە، دڵی خۆش بوو، نامەکە هێزێکی پێ بەخشی. ملی لە هەمان رێگە نا، زۆر بەبێ بایەخ، هەنگاوی هەڵدەهێنا، نووکی کەوشەکەی لە داروبەردی سەر رێگەکە قاییم دەکرد؛ هەر دەڕۆیی، خۆی دابوو بەدەست رێگاکە، لە شوێنێک وەستا، هەڵوێستەیەکی سەیری کرد و دەمی لێک بەش بۆوە، بەخێرایی رابردووی بەبەرچاودا تێپەڕی، سەفەرەکانی پێشووی هاتەوە بیر، لە هیکڕا بەسەرسوڕمانێکەوە گوتی:

– ئۆی باوکەڕۆ من لە کوێم؟ دۆزیمەوە... دۆزیمەوە بۆ کوێ دەچی نەمگوت هەر دەتدۆزمەوە... دۆزیمەوە و بەڵام! من هاتوومەتە کوێ خوایە؟! خۆشییەک بەگیانیدا هەڵگەڕا، بەخێرایی لە دەستی رامایەوە... تەواوی پێداچوونەکەی هاتەوە بەرچاو... ئاوڕێکی دایەوە، کەللەی سەری لەگەڵدا تەزی، باوەڕی نەدەکرد، کە رێگایەکی زۆری

بڕیوە... سەرسام و شاگەشکە بوو... هەستی کرد هەموو ئازای وەژان کەوتووی سڕدەبێ، ئێشی نەما، مەودای مێشکی فراوان دەبوو، بەرچاوی رووناک بۆوە. وەختبوو لە خۆشیانا بەربێتەوە. لەبەردەم خۆی گوتی: ئەوە منم؟! خۆ رووبارەکە فرێی داومەتە ئەو دیو ژێر هەورازەکە، ئەوەی من دەمویست!

بەری خۆی وەرگێڕا و رووی لە کێوەکەی بەرامبەری کرد، پڕ بەدەم هاواری کرد:

– ئەوەتە، ئەوەش رێگاکە!

ئازاد وەک هیچی بەسەر نەهاتبێ، قەتیش ماندوو نەبووبێ و لەشی سووک بوو، سووک بوو وەک ئەوەی هەست بکا بفڕێ. سەرکەوتووانە هەنگاوی یەکەمی هەڵێنا رووی لە هەورازەکە کرد و بەپێکەنینەوە گوتی:

– ئەوە هاتم، هەردەبێ بتبڕم!

بێ چەندوچۆن ملی لە هەورازەکە نا، ئەوەندە دڵخۆش بوو نەیدەزانی چۆن چۆنی دەڕوا، چەند جارێک قاچەکانی تێک دەئالان و هێندە نەدەما تەپەی لێوە بێت، دەستەکانی دایە بەر خۆ و قیت دەبۆوە. خوا خوای بوو بڕوا و نەوەستێ، دەتگوت لەوە دەترسێ نەوەکو جارێکی تر رێگای لێ ون بێتەوە... ئەی ئەگەر زوو نەڕۆم شەو دادێ و ئەوانیش تەنگاو دەبن، هەر ئەم هەورازە ببڕم، ئیدی بەر لە تاریکی دەگەمە لاتان، منیش چیم دەوێ، هەر ئەمەم دەوێ و بەس، خەمی هیچم نییە، بەس ئەم نامەتان بگەیەنمە دەست و بگەڕێمەوە، لە گەڕانەوەشمدا هیچ مننەتێکم بەتاریکی نییە، بەشەلەشەلیش بێ هەر دێمەوە، کە هاتمەوە یەکسەر دەچمە گوندی رۆخ رووبارەکە، لەوێ جلەکانم وشک دەکەمەوە و خۆشم دەدەمە بەر سۆپاکە. ئەوجا خەوێکی خۆشم لێ دەکەوێ، هەڵناستمەوە تا بەیانی، بەیانیش بەئیسراحەت پارووە نانێک دەخۆم و ملی رێگای شار دەگرمە بەر. هەر باش بوو ئەم جارەش رزگارم بوو، شەرت بێ جارێکی تر بەو ئاسانییە گوێ لە قسەکانی هاوڕێیانی شار نەگرم، تا بەخۆم رام لەسەر نەبێ هیچ کارێک نەکەم. دەبوایە هەر کە سەیری هەورەکەم دەکرد، بمگوتایە، ناچم، ئاخر نە ئەوان کارەکەیان هێندە بەپەلە بوو، بیریشیان لەوە نەدەکردەوە، کە لەوانەبێ بەهۆی رووداوێک دوا بکەوم و یا قەت نەتوانم نامەکەیان بگەیێنمێ. دەبوایە بۆ کاری وا بەپەلە، رۆژێک زووتر بمنێرن. تا بەکاوەخۆ دەرچم و بگەمە لایان، باشە ئەگەر سەعات پێنج نەمتوانی بگەمە شوێنەکە؟ دەبێ ئەوان چاوەڕێم بن؟ باوەڕناکەم لەوێ بجوولێنەوە، دیارە نامەکە شتێکی گرنگی تیایە و ئەوانیش دەزانن، سەعات پێنج دەبێ لەلایان بم، دەی ئەگەر دواش کەوتم یەکێکم بەدوادا دەنێرن، هەر ئەم رێگە هەیە کە بۆ ئەوێ بچێ، ئەوانیش ئەگەر بیانەوێ رووەو شار بێن، دەبێ هەر بێرە دابێن، ئەگەر تواناشم نەما لە هەورازەکە شۆڕ ببمەوە، تەقەیەک دەکەم، ئەو کات دەزانن خێرا

یەک دووانێک دەنێرن، نامەکەیان دەدەمێ و خۆیشم دەگەڕێمەوە... دیار بوو بەرەبەرە ماندوو دەبوو، هورژمی ماندوویێتی، نەیدەهێشت هەنگاوی رێکوپێک هەڵێنێ، ناچار بوو، بوەستێ، پشووێک بدا. دەیویست دابنیشێ بەڵام کە سەیرێکی ئاسمانی کرد، دڵی داخورپا. تینێکی تری بۆ هات، پەنجەیەکی بەنێوچاوانیدا هێنا، تازە هەستی کرد، کە لە چەند شوێنێک ئەستوور بووە. سەروسیمای خۆی بەخواروخێچی هاتە بەرچاو نەسرینی بەخەیاڵدا هات:

– ئەمە چیت لێ هاتووە؟!

– لە رۆخ رووبارەکە هەڵخلیسکاوم.

– نا ئازاد، ئەمە هەڵخلیسکان نییە.

– بەرووبارەکەدا چووم...

ناشیرین بوومە؟ دەزانم لێم دەترسێی، هەقتە، من هێشتا خۆم نەبینیوە، هەر بەپەنجەکانم هەستی پێ دەکەم، ئەوجا لەخۆم دەترسم، من ئێستا وەک دێو و درنجم لێهاتووە. خەڵکیش لێم دەترسن و منداڵانی کۆڵانەکەشمان لەبەرم هەڵدێن.

– نا، نا ئازاد چاک دەبیتەوە...

دەزانم، چاک دەبمەوە، بەڵام کەی؟ باشترە تۆش نەمبینی، خۆم نیشانی کەس نادەم، لە ماڵەوە نایێمە دەرێ، تا وەکو جارانم لێ نیێتەوە خۆمت نیشان نادەم. من هەر سەروچاوم تێک نەچووە، مێشکیشم خەریکە تێک دەچێ... ئەه خۆم بەچی خەریک کردووە، لە جیاتی ئەوەی بڕۆم وڕێنە دەکەم! ئەمە هەورەکەش توندی کرد، بێ ئافات بێ، دیارە بارانێکی زۆری پێیە، ئەگەر نەیکاتە باران باشە. دەی هێشتا باران لە بەفر چاترە، بەفر بەڵایە، بەم حاڵەم بەفریش بێتە سەری، ئیدی وای لە بەختم! بەفر خۆشە نەسرین! چەند تۆپەڵە بەفری منت پێ کەوتووە؟ ئەو ئێوارەیە چەند خۆش بوو کە لە سەربانەوە کوڕانی گەڕەک شەڕە بەفریان دەکرد و چاوەڕوانی ئەوە بوون کچێک لە هەر سەربانێک، سەر دەربێنێ، تۆپەڵە بەفرێکی تێ بگرن، لە تۆشیان دەگرت، دەزانی زۆرم پێ ناخۆش بوو، چونکە حەزم نەدەکرد بەغەیری تۆپەڵە بەفری خۆم تۆپەڵە بەفری دەستی هیچ کەسێکت پێ بکەوێ کاتێکیش تۆپەڵە بەفرێکم لە ناو قەدی پشتت دا، وام زانی بەچاوی خۆم کەوت! نەسرین، ئەو شەوە خەوم لێ زڕا، هەر پەنجەکانی خۆم دەگەست و دەمگوت: بۆ وات کرد؟ ئەو کچە نە خزمتە نە هیچ پەیوەندیەکیشت لەگەڵ هەیە، کێ دەڵێ لەلای دایکی، شکایەتت لێ ناکا؟ نەسرین ئەو کاتە ئەگەر شوێنێکی ترم شک بردبا، ماڵی خۆمانم جێ دەهێشت، چاوم بەرایی نەدەدا رووت تێ بکەم. هەر تەنیا لە تۆ نەدەترسام، بەڵکو نەمدەوێرا سەیری دایکیشت بکەم، زەندەقم لەوە چوو بوو، کە بەکوڕێکی خراپم دابنێ... کە بەیانی داهات، هەر زوو هاتمە پێش دەرگەکەمان، وەستام

و چاوەڕوانی ئەوە بووم بێیتە دەرێ، دەمگوت هەرچی بلێی قەیدی ناکا، پێی دەڵێم: ببوورە خۆشم نەمزانی ئەو تۆپەڵە بەفرەم بۆ تێ گرتی... دەبێ لێم خۆش بیت! ئەو ڕۆژە دڵم هێندە وەنارەحەت کەوتبوو هەتا نەمدەتوانی وەڵامی دایکیشم بدەمەوە... لەوێ نەڕۆیشتم، لەبەر دەرگاکە چەقیم، وەک دار سنۆبەرەکەی ماڵتان چەقیم، هەروەکو ئەویش دەلەرزیم، تا هاتیتە دەرێ، تا ڕەنگ و رووتم بینی، کە هاتی دەتگوت، هەم ترست هێناوە و هەم خۆشی، کە سەیرت کردم، ترسام لەوەی گوێم لە قسەیەکی وابێ، وەکو بەفر بتوێمەوە، من ڕەنگم زەرد هەڵگەڕا بوو، کەچی تۆ وەک هیچ شتێک رووی نەدابێ، یەکسەر خەندە دایگرتی و چاوەکانیشت لەگەڵ بینایی چاوە بێ ئۆقرەکانی منا تێک ئالان. تۆ هیچت نەوت، کەچی نهێنی خۆشییەکت خزاندە دەروونمەوە، چاوەڕوان بووم لێوەکانت لێک بترازێن. منیش هەر چەند هەوڵم دەدا، ئەوەی دەمویست بیڵێم، نەمدەتوانی، هەردووکمان کڕوکپ لە بەرامبەر یەکتر وەستاین. تۆ خۆت شۆڕ کردەوە و مستێک بەفرت هەڵگرتەوە و بەپەنجە سپی و نەرمەکانت هەڵتگوشی منیش دروست بۆت وەستام؛ لە شوێن خۆم نەبزوام، ئا لەو ساتەدا وام هەست دەکرد تۆ بەفرم تێ ناگری، شتێکی تر لە نێو بەفرەکەدایە، ئەوت مەبەستە... کە تۆپەڵە بەفرەکەت هەڵاویشت بەتەنیشتم کەوت، چەندم پێ خۆش بوو، بەو شوێنەم بکەوتبا کە تۆ حەزت لێ بوو، تۆپەڵە بەفرەکەتم هەڵگرتەوە و لەسەر خۆ بەبێ دەنگ هەڵمگوشی و ڕەقترم کرد و بۆتم فڕێ دایەوە، تۆش هەڵت نەگرتەوە، یەکێکی ترت دروست کرد، ئەمجارەش بۆت وەستام، هەر کە تێت گرتم گوتت:

– لە تۆڵەی دوێنێ!

ئەو قسەیەت وەک چەپکە گوڵێ بوو، لە زستانێکی تووشدا پێشکەشم بکەیت... خۆ دیتت چەند بەگوڕەوە تۆپەڵە بەفرەکەتم هەڵگرتەوە و خستمە نێو پەنجە لەرزۆکەکانم؟ بەئارەزوویەکی چەند سەرسامەوە تێرو پڕ بۆنم کرد، دەزانی وام هەست دەکرد بۆنی پەنجەکانتی هەڵگرتووە؟ حەزم دەکرد قەت و قەت نەتوێتەوە و بەدیاری هەڵی گرم... تۆ کە بینیت. دیسان بزەیەکت بۆم کرد... نەسرین دەتگوت لە مێژە یەکتری دەناسین، وەک بڵێی زەمانێک بێ چاوەڕێی ئەو ساتە بین کە بەچاو لەگەڵ یەکتر بدوێین. ئەو ڕۆژە سەرەتای دەستپێکردنی ئەوینی نێوانمان بوو، وەجووڵە کەوتن و گۆڕینەوەی دڵمان بوو... لەو ڕۆژەوە نە من لە تۆ جیا بوومەتەوە نە تۆش لە من... نەسرین بەس لەم سەفەرە بەسەلامەتی بگەڕێمەوە، ئیدی هەموو ئاواتەکانمان دێنە دی. هەر بێمەوە دیواری هەموو شەرم و ترسێک دەڕووخێنم. خێرا دێمە داخوازیت، هێندەش نابا دەتگوازمەوە، ئەوکات، پێکەوە رووبەڕووی ژیانێکی تر دەبینەوە. هەموو زەحمەتی و ناخۆشی رابردوومان، دەکەینە یادگاری و بۆ یەکتری دەگێڕینەوە... نەسرین من کە ئێستا ئەم

هەورازە سەختە دەبڕم، بۆ ئەوەیە ئەم نامەیەی دەستم بگەینمە خاوەنەکەی، دواییش بۆ لای تۆ بێمەوە... ئەم هەورازە، خەریکە دەبێتە شاخێکی گەورە، هەر چەند لە قامەتی دەبڕم، لەبەر چاوم درێژتر و پانتر و بەرینتر دەبێ. لەشیشم هەتا دێ قورستر و هەنگاونانیشم، زەحمەتتر دەبێ... بەرە بەرە نێوچاوانم، سەرم، ژێر برۆ بەری چاوم، شەویلاکم، قۆڵنجم، وەژان دەکەون. وێ دەچێ ژانە ئەژنۆش بگرم، ئەمەیان لە هەمووی ترسناکترە... هەر دەشبێ کارەکانم ئەنجام بدەم... هاوڕێیانی شار گوتیان: خێراکە، دەبێ سەعات پێنجی ئێوارێ بگەیتە ئەوێ... ئەمە ئێستاش دەمبینی، شەڕ لەگەڵ عەرد و ئاسمان دەکەم بۆ ئەوەی بگەمە سەر هەورازەکە... چ بکەم؟ هەتا دێ هەورەکەش خەستتر و سەرمایەکەش زێتر دەبێ، هەر چەند لە هەورەکە دەنۆڕم، هەور هەڕەشەم لێ دەکا، پێم دەڵێ: بگەڕێوە، هەتا زووە بگەڕێوە! بەڵام نا، گەڕانەوەم مەحاڵە، تازە هاتوومە و زۆریشم نەماوە. هەتا توانام مابێ هەر دەڕۆم، بیرەوەرییەکانی تۆ، دەستی نهێنی تۆ، گرنگی ئەم نامەیە، هێزێکی زۆریان پێ داوم، بۆ سەرەوە هەڵم دەکێشن... ئەم هەورە چ هەورێکی ترسناکە، چۆن خۆی بۆ شەڕێکی سەخت لەگەڵ زەوی، لەگەڵ من ئامادە دەکا، چی لە ڕۆحمان دەوێ؟ هەر لە دونیای ئاڵۆزی مێشکی من دەچێ... هەورازی بەردەمم سەری لە پەڵە هەورەکان دەخشێنێ. هەر دەتبڕم، ئەم نامەیەش هەر دەگا بەدەست خاوەنەکەی، منیش هەر دەگەڕێمەوە... دایکم هەموو جارێ. پێی دەوتم: ڕۆڵە کە بەشاخ و کێوان هەڵدەگەڕێی، نەکەی لە ماندووبوون بترسێی، نەکەی لە بەفر، لە باران، چۆک دامێنی و دەستەوەستان!

نەسرین! دەزانی قەت وا لە پەلوپۆ نەکەوتووم، قەت ئەوەندە لە بەفر نەترساوم. ئەوە خەریکە، بەفریش دەبارێ، تازە تا دەگەمە سەرێ ڕەنگە ڕێگاکەشم لێ ون بکا، چ بەدبەختێکم!.

ئەم دەنگ و هەراو شەڕوشۆڕە چییە؟ دەوروبەرم هەموو تێک ئالاون، ملیان لەبەر ملی یەکتر ناوە، دار و بەرد و خاک و خۆڵ یەخەی یەکتریان گرتووە و ناڵەناڵیانە! سەرم بۆتە شارە مێروولە! دەمارەکانی ملیشم، هەر دەڵێی یەکێک بەهەموو توانایەکییەوە، رایاندەکێشێ، خەریکە لەبن و بۆتکەوە دەریان بێنێ، پشتم، ئاخ بڕبڕەی پشتم، ناتوانم بیچەمێنمەوە... نەسرین! تف لە دەممدا نەماوە، زارم وشک بووە و تێنووە تێنوو!

دڵم قەڵغانێکی کون کونە... لە نێو هەر کونێکیدا کرمێکی ڕەش، سەر سوور، جووڵە جووڵیانە، هەناسەم تا دێ تەنگتر دەبێ، بەڵام ئەوە هەر دەڕۆم هەر چەند سەیری نامەکەی نێو دەستم دەکەم، زێتر دەچمە پێش، هێشتا ڕێگەم ون نەکردووە، بەفریش بەنیازی ئەوەیە ڕێگەم پێ ببڕێ؛ کەمم ماوە بگەمە سەر هەورازەکە. بەڵام کەمیشم ماوە

خۆم راگرم، چ بکەم، کەسێکیش بەهانامەوە نایێ، ئێستا هەست دەکەم، بەرە بەرە گیانم دادەڕزێ. دەڵێی شتێکی قورس بەدوای خۆمەوە رادەکێشم، پێییەکانم بەباشی هەڵنایێن، خەریکە بەرەو دواوەش دەگەڕێنەوە، هەناوم دادەکەوێ، سڕ دەبێ، وابزانم سەرما تەنگی پێ هەڵچنیوم، بەئێسقانمدا چۆتە خوارێ، چ خۆش بوو ئێستا تۆم لەگەڵ بای، بتگەیاندبامە سەر هەورازەکە، لەوێ سەرم بخستبایە سەر کۆشت، کۆشی گەرم و نەرمت، هەموو شەکەتی و ماندووێتیم بنبڕ بوایە؟ چ حەزێکی گەورەیە، کەی پێی دەگەم نەسرین؟ چ دەبوو دەستێکی نامۆ، بەسەر ئەم هەورازەدا تێپەڕیبا، داروبەردی ئەم ناوەی تەخت کردبا، هەوراز ببایە دەشت و تۆش لە دوورەوە وەکو ئاسک، بازت بدابا و تۆزی هەنگاوەکانت ئاسمانی ئەو ناوەی داگرتبا؟ منیش بەدوای تۆ، بۆ دیدەنی تۆ، بۆ باوەشی پڕ سۆزی تۆ، خۆم هەڵدەهاوێشت و لە نێو خاک و خۆڵی ئەم پێدەشتەدا خۆمان دەگەوزاند، تەزووی خۆشەویستیمان دەخستە رۆحی یەکتر، هەڵنەدەستاینەوە تا دەبووبن بەیەک، ئەو کات مردنیش خۆش بوو نەسرین! بەڵام مردنی ئێستام مردنێکی پڕ لە حەسرەت و غەریبییە، دوورە لە چاوی تۆ، لە فرمێسکی ئەوینی تۆ... وەرە و زوو بگەرە فریام، خۆشەویستییت، لە جەنگەڵێکی تاریک تنۆکی پڕ دڕندەدا دەژی، مەرگ لەوێ، لە پشتم، لەپێشم، لە زەوی و ئاسمان، لە نێو مندا، هەڕەشەی نەمانم لێ دەکا... زۆر کەمیشم ماوە بگەم بەترۆپکی هەورازەکە، ئێستا داروبەرد، زیخ و زیخەلان، هەمووی رووەو من رادەکشێن، دەڵێی هێزێک لە سەرەوە راویان دەنێ! باوەڕم پێ بکە تەنیا ئەوەندەم هێز لەبەر ماوە چەند هەنگاوێکی تر بڕۆم، من هەورازەکە دەبڕم، هەورازیش من دەبڕێ! وەختە هەردوو چاوم لە حەژمەتی ئەم ژان و دەردە، لە دەست بدەم، بەزەحمەت بەرپێی خۆم دەبینم، چەند هەنگاوێکیشم ماوە بگەمە سەرێ، هەر کە گەیشتم لە چەقی رێگاکەدا رادەکشێم، ئەو رێگایە، خەڵکی پێدا دێ، ترسم نییە، لەوێ تەقەیەک دەکەم، ئەم ناوە بێدار دەکەمەوە، هاوڕێیان بەهانامەوە دێن، نەسرین! خەریکە زمانم لاڵ دەبێ، چیتر قسەم بۆ ناکرێ، هەموو شتێک لەبەرچاوم بۆتە شاخێ، شاخێکی گەورە، هاکا بەسەرمدا رووخا!... نەمزانی چۆن بوو دەماو دەم کەوتم، بەزەحمەت هەڵسامەوە. دەبێ چەند هەنگاوێکی تر بڕۆم، لێرە بوەستم کەس نامدۆزێتەوە... نەسرین! مەرج بێ ئەم چەند شەقاوەش ببڕم، ئەگەر ببمە بەستەڵۆک، دوا هەناسەی سەرەمەرگیش بدەم، ئەم دوو سێ هەنگاوەش بڕۆم... ئەوە بەر چاویشم بەتەواوی لێڵ دەبێ هەر دەڵێی مستێکیان لە چاوم وەشاند، پێ دەچێ کوێریش بم! ئۆف! مێشکم چ گرمەیەکی لێوەهات. دەبێ نەمرم نەسرین؟! ئۆخەی با لێرە لێی رابکشێم، ئێرە دوا نوختەی گەیشتنمە، دوا رادەی هێز و توانامە، نەسرین!

بستێکی تر، ناتوانم بچمە پێش، ژێر ئەم بەردە، شوێنی حەسانەوەی رێبوارانی ئەم

هەورازەیە، ئەوە منیش پاڵم دایەوە، ئیدی تەواو هەست دەکەم هەناسەشم بنبڕ دەبێ، تۆش بەئاسانی بەدی ناکەم، چاوم تەنیا تارماییییەک دەبینێ، شتێک لە دوورمەوە، هەر لە زەلامێک دەچێ، رووەو من دێ، بەغار دێ، نازانم نە ئەو پەیامێکی پێیە، نە بۆ پەیامەکەی دەستی من رادەکا، ئەوە دەستم بۆ پان کردۆتەوە،، هەر کە هات نامەکە ببینێ و بیبا... نەسرین! مەگری... دێمەوە... ئەی نەمگوت... شەوێکی تر... نا... سەرم ئاخ!! داڵ... چاوت... شار... باوک... دایک... دەچووم... بۆ؟ کە هاتم، باشە، ئەی بۆ نەهات، سەرم، چاوم... تۆ جوانی... نامەکەتم گەیاند... تۆش وەرە... باڵم هەیە، بۆتۆ، خوایە! سەرم! دەستم... شار، گیرابوو... هاتن... نەسرین... مەرۆ... دێم، دێمە داخوازیت... نەسرین! نە... سر... ین!!

١٩٨٤ خواکورک

هەژان

شەو درەنگە و تازە نایێ... بەیانی پێش خۆر هەڵاتن، خۆم دەدزمەوە و سەرێکی دەرەوە دەدەم و بەدوایدا دەگەڕێم. خۆ درۆیان لەگەڵ نەکردووم، گوتیان کتومت لەو دەچوو، ئەمڕۆ بینیویانە، ئەی خوایە! چەند بەحەسرەت ئەو ڕۆژە بووم، کە بەچاوی خۆم جلە خاکییەکەی و تفەنگەکەی دەستی ببینم، چۆن ئەم شەوەم لێ دەڕوا؟ بەیانیش چۆن چۆنی پێشوازی لێ بکەم؟ کەواتە بۆ بەیانی خۆم دەڕازێنمەوە و بۆ یەکەم جار نازێکی ناسکی بۆ دەکەم. ئەو گوێ ناداتە کاروکردەوەی من، بەهەردوو دەستی ناوقەدم دەگرێ و جەستەی بێ ئارامم توند بەخۆیەوە دەنووسێنێ. ئەوە کەڕەتی یەکەمە بەری خەونەکانمان دەدوورینەوە، یازدەساڵی ڕەبەقە دەزگیرانە باڵگرتووەکەم، لەم یاڵەوە بۆ ئەو یاڵ و لەم شاخەوە بۆ ئەو شاخ و بەسەر شار و دێهاتەکاندا دەفڕێ، بەیانی پێکەوە جامی ئۆخەی یازدە ساڵەمان هەڵدەدەین. شارەکەمان دەکەینە شایی و سەرچۆپییەکەشی من و شەیدا دەبین. ئەمشەو ئەگەر خەویشم لێ نەکەوێ لەگەڵ تۆدا دەبم، پێکەوە ڕۆژ دەکەینەوە. لە نووکەوە ئازاری ئەو چەند ساڵەت بۆ دەگێڕمەوە، دەزانم تۆ شەکەت و ماندوویت، حەوسەڵەی ئەم قسانەشت نییە، بەڵام هەر دەبێ گوێم لێ بگری، زۆرم لە دڵایە،، ئەگەر بۆتی نەگێڕمەوە، شەوەکە تەواو نابێ. شەیدا! هەر ئەم شەوە ببڕێتەوە. بەیانی زوو کون بەکونی ئەم شارە دەگەڕێم، هەر دەتدۆزمەوە، دەچیتە کوێ، تازە هاتوویتەوە بەر دەستم، ئەو دەستانەی لە حەژمەتی دووری تۆ، لە نەبوونی هەناسەی گەرمی تۆ قڵیشاون. سەیریان بکە، دەڵێی چەند ساڵێکە لە وشکەڵانیدا دەژین. خۆ ئەم جارە شارەکەمان ڕزگار کرا، خۆ دەتوانم بەئارەزووی خۆم پەنجەکانم بەسەر دەم و لێوی وشکتدا بهێنم؟ ئێستا ئەوەی لە بەندییدا ماوەتەوە تەنیا منم، تەنیا منم بەدوای کلیلی دڵە بەندکراوەکەمدا دەگەڕێم، تۆش ئەوەتا لە نزیکمای، لەگەڵ ئەو چەکدارانەدا دێیت و دەچیت، ئەوەتە لە پشت پەنجەرەی ژوورەکەمدا دەتانبینم، شایەد تۆش لەگەڵیدا بی، بەڵێ، هەر دەبێ لەگەڵ هاوەڵەکانتدا هاتبیتە شار. ئێستا گەلێکتان بەبەرچاوما تێدەپەڕن، لە ژێر تیشکی کزی عامودەکاندا دیارن، بەنێو تەنکە دووکەڵ و تۆزی سەر شەقام و کۆڵانەکاندا ڕادەکەن. چەند جوانن! ئێستا خەڵکیش هەر وەکو من دەتانبینن، هەر یەکەو دڵی بەجۆرێ لێ دەدا، ئەوەی کەسێکی لەگەڵتاندا هەبێ، وەکو من لەسەر پۆلو دانیشتووە و ئۆقرە ناگرێ. ئەوانی تر، نەشتان ناسن، مووچڕکەیەکی خۆش، کە لە هیچ مووچڕکەیەک ناچێ، بەنێو گیانیاندا دەگوزەرێ، زۆربەمان لە خۆشی ئەم دیمەنە، شاگەشکە دەبین، لە هەناسەدان دەکەوین، مووی سەرتاسەری جەستەمان چەق دەوەستێ، دەگرییێن، کە بەیانیش دادێ، کە ڕووناکی دەخشێتە سەر قامەتی بەهەیبەت و شیرینتان، خەڵکیش بەڕوونی دەتانبینن، هەر بۆ ماوەیەک دەست لە ملانێی یەکتر

دەکەن، ئیدی جارێکی تر ڕێی سەفەرە تەواو نەبووەکەتان دەگرنەوەبەر، تۆش شەیدا، لەگەڵیانی، منیش ڕووەو تۆ دێم، بەڵام مەڕۆ، بەسە چیتر جێم مەهێڵە یازدە ساڵە بەعیشقی دیداری تۆوە دەژیم، ئەم دەوروبەرە هەمووی بۆنی تۆی گرتووە، لەپشت پەنجەرەکەوەش بۆنت دەکەم، ئەم شارە یەکپارچە بۆنی تۆی لێ دێ، گوێم لێ بگرە، ئەم شەوە بەبوونی تۆ بەیانی دەکەمەوە... وەرە! سەرت بخە سەر کۆشم، چاوت لە نێو چاوەکانمدا بتوێنەوە، ئەوەتا بەپەنجەکانم پرچی ئاڵۆزت شانە دەکەم، چ هاڵاوێ لە لەشی شیرینتدا دەردەبێ؟ ئەمە چییە، گڕی دانەمرکاوی چ ئارەزووێکە؟ وەرە و با سینەی هەڵامساوم لە ئاوێنەی دەستەکانتدا خۆی ببینێ. با سەروسیمای تۆش لەگەڵیدا خاو ببێتەوە و چاوەکانت لە نێو لەززەت و مەستیدا بخنکێن! من ئەو کاتە دەگریم، بەکوڵ دەگریم، ئاخر چ عیشقێک خۆی لەبەر ئازاری یازدە ساڵی نەهات دەگرێ؟ کەچی من و تۆ ئەم هەموو ساڵە ڕەش و تاریکەمان بەڕێ کرد، کێ دەڵێ هەر خۆی خەونێک نییە و بۆ بەیانی بەتامەزرۆی ئەم خەونەوە ڕۆژ نابەمە سەر؟

نا! شەیدا، مەنوو، ئەمشەو تاکە شەوی بەری چەند ساڵ بێ شەویمانە. تا بەیانی لەگەڵما بە... بەڵام کوا... ؟ کێ حەددی هەیە بگا بەتۆ، ئەم دەوروبەرەم تەلبەنێکە، مەگەر تۆ بتوانی هەڵی دڕی، خۆزیا هەموو خەیاڵێک دەهاتە دی، چ دەبوو منیش دوای یازدە ساڵی ڕەبەق، پەنجەی دۆستە دێرینەکەم پێ کەوتبا؟ ڕۆژ نەبووە لە ئاوێنەی بەدبەختیدا خۆم نەبینم، با ئەم جارە لە چاوی ئەودا عومرێک بەلاوەنێم و سەرەتایەک بۆ خۆشبەختی بدۆزمەوە.

شەیدا! دەزانم ئێستا مەستی سەرکەوتنێکی بەئاواتخوازی چەند ساڵەی، لەبەرچاومە، کە چۆن بەنیگا ورد و تیژەکانت، دوو جەستەی مەزن لە نێو شارەکەماندا دەبینی، یەکێکیان، ڕۆحی شاگەشکەبووی خۆتە و بەسەر سەری شارەکەدا هەنگاو دەنێ، ئەوی تریان منم، منی کوشتەی دیدەنی تۆ، بەڵام ئەمە خەیاڵێکە و من دەمەوێ بەپەنجەکانم، هەست بەبوونی تۆ بکەم، بەم چاوانەم بچمە نێو دونیای چاوەکانی تۆ. شەیدا! دەزانم تۆ عەوداڵی خاکی بەندکراوی، دەتەوێ، ئەو خاکەی منی لە سەرم ئازاد بێ. تۆ هیچ مرۆڤێکت پێ ئازاد نییە، ئەگەر خاکەکەی لێ سەنرابێتەوە.

یازدە ساڵە پەردەی پشت دەرگاکانمان، چاوەڕوانی هەڵدانەوەی تۆ دەکەن، بەیانی لە پشت پەردەی دەرگای دەرەوەدا دەوەستم بەڵکە تۆی ئازیز، بەهێمنی هەڵی دەیتەوە و منی دەزگیرانت ببینی و توند لە باوەشم بگری! شەیدا! چاوەڕێتم، بێیت و ئەم دیلە بەعیشق گیراوە قورتار بکەیت و بیخەیتە سەر پشتت و هەڵی بگری، بۆ کوێی دەبەی ببە، بیبەرە سەر تەپۆڵکەی شاخەکانی دەوروبەری ئەم شارە، لەوێ ئەگەر کرا بەتەنیا دەژین، دوور لە هەموو کەس، لە هەموو خەم، دوور لە دونیا، ئەگەر کرا دەبینە دۆستی

شوانە بێ لانەکان، دۆستی ئاژەڵە کێوییەکان. دەرد و ئازاری یازدە ساڵەی ئەوینی بێ ئەوینمان بۆ ئەوانە دەگێڕینەوە. پەیمانم بدەرێ چیتر چاوەڕێی یەکتر نەبین، ئەمە دوا جارە و ئیدی زەحمەتە منی کلۆڵ بەرگەی ئەم تەنیاییيە بگرم.

بەیانی زوو دوو بنەداری سەوز، هەمیشە سەوز لەبەر پێمانا دەڕوێنین، با ئەمە نیشانەی سەرەتای خۆشبەختیمان بێ، نیشانەی مانەوەت بێ لە شار، ئەگەر نا منیش لەگەڵ خۆت بەرە و با چارەنووسی منیش بەهی تۆوە گرێ بدرێ. بەیانی تێر تێر لە باوەشت دەگرم، یازدە ساڵەی دووریمان، دەبێتە ساڵەوەختێکی کەم، نزیک، بەباڵاتا هەڵدەزەنێم و وەک ملوانکە خۆم بەگەردەنتدا هەڵدەواسم، بەیانی هەر کە رووناکی وەدەرکەوت، دێمە بەر دەرگا، تۆش لەوێ ئامادە دەبیت، لەوێ، یەکتر رادەموسین، هەر لە چاوی یەکتر رادەمێنین. تا تێر دەبین... نا تێر نابین... بەتەنیا وەرە، شەیدا، منیش بەتەنیا... بەتەنیا دادەنیشین، لە پاڵ یەکتر، نا! دەچینە دەرەوەی شار، دەرەوە، دوور لە خەڵکی... بەتەنیا... بەیانی دەتبینم... بەیانی... شەیدا... بە... یا... نی... ئێستا، خەوم دێ... ئەم خە... وە... لێم... ناگە... ڕێ!

«زۆر لە مێژە چاوەڕێتم، ئۆخەی کە بەتۆ شاد بوومەوە و خەونەکانم هاتنە دی... وەرە لێم نزیک بەرەوە... با جەستەی گەرم و گوڕت لە لەشی ساردوسڕم بخشێ، با هاڵاوی هەناسەت سینەی بەفراوییم بسووتێنێ، وەرە! پەنجەی بەسۆزت، بەڕوومەتی ماچ نەدیوم دابێنە و با لێوی وشکت بەدەم و لێوی شەقاربووم بکەوێ،! ئەمساڵ ساڵی هاتە و بەروبوومی وەرزە نەزۆکەکان لە تامی دەمت دەدرووممەوە... دەبێ ئەم خۆشییەمان خەونێکی تری ئەفسووناوی نەبێ؟ شەیدا! چەند ئەستەمە تۆ بڕۆیت و دیسان سەرم بەتاشەبەردی زەمانە بکەوێ، نەکەیت، ئەم فرسەتە لە دەست مەدە و من هی تۆم، ئەوە لەبەر دەستت دام، هەموو گیانم یەکپارچە عەوداڵی دیدەنی تۆیە، بانگی تۆ دەکا، هی تۆیە، چی لێ دەکەیت، ئارەزووی خۆتە، ئەی خۆت نەتگوت، ئەگەر ئەم جارە لە باوەشی یەکتردا بین، لەشمان یەک رەنگ و یەک دەنگ دەبێ، ئازارەکانمان بەم یەک بوونە دەڕەوێنەوە؟ دە ئەوەتا، لە تەنیشت تۆم، نزیکی تۆم، ئەوینی تۆم، بەرم مەدە و ژیانیش هەر لەو مووچڕکە خۆشە چەکەرە دەکا! شەیدا! ئەگەر تۆ شەیدای منی، ئەگەر دڵمت خستۆتە قەفەسی دڵتەوە، ئەگەر خەون و ئارەزووی تۆم، پاڕانەوەی ناوێ، زێتر وەرە پێشەوە و با ئەو گڕە لە گیانماندا پەرە بگرێ و قەت دانەمرکێتەوە!

دەترسم وەکو جاران خەون ببینم! نا، نا ئەم جارە خەون نییە، ئەدی ئەوە نییە تۆ لەبەر دەمم دای، لە تەنیشتم دای، بەیەکەوە درێژ بووین؟ ها! خۆ گەلێ جاری تریش هەر وا بووە، چەند ساڵێکە هەر ئەم جۆرە خەونانە دەبینم. تۆ پێم بڵێ شەیدا ئەمە خەونە یا نا؟ نا! راستە ئەمە دەموچاوی تۆیە، بەپەنجەکانم هەستیان پێ دەکەم، ئەمە

لەشتە، ئەمە لێوی تەڕتە، بۆنیشت هەر وەکو جاران سەرمەستم دەکا، تۆیت! دڵنیام کەسێکی تر نییە، نا خەون نییە، بۆ قسەیەک ناکەی، بۆ لەگەڵما نادوێی، چ خەبەرە؟ بۆ لە بێدەنگی چەندان ساڵەت ورتە ناکەیت؟ ئەمە منم، تۆزقاڵێک لە تۆ دوورنیم، ئەمە جەستەی منە و خۆم بۆ تۆ ئامادە کردووە، تا ئێستا لە تۆ زیاتر کەس نەیتوانیوە سنووری ئەم لەشەم ببڕێ، دڵم تەنیا جێگای ئەوینی تۆ بووە، لەشیشم تا ئەمڕۆ ئەمانەتێک بووە و بۆ تۆم هەڵگرتووە، سەیرکە! چەند تامەزرۆی لەشی تۆیە! چاوەکانم یەکپارچە نیگاکانتی لێ رواوە، سەیرکە! لە چاوی خۆت زیاتر لە وێنەی خۆت زیاتر هیچی تر بەدی دەکەی؟ چ خۆشە مرۆڤ ساڵەهای ساڵ بەعیشقی دیداری یارەکەی بێ و بەبێ ترس سەر بنێتە باوەشی گەرمی و روومەت لە یەکتر بخشێنن؟ چ خۆشە هەموو ئەندامی لەشی یەکتر بۆ بیستنی هەست و نەستیان بکەنە گوێ؟ چ لەوە خۆشترە لە نێو یەکتریدا خاو ببنەوە تا رادەی توانەوە چاو لە یەکتر هەڵنەبڕن؟ ئای کە خۆشە کاتێ کەسێک چەند ساڵە لە دوور و غوربەتیدا دەژی. یەکبین دێتە بەردەمت و ئامێزی تێوە دەگری. قەت لەوە خۆشتر نابێ، کاتێ، لە دونیای لەززەت و خۆشیدا، لەگەڵ خۆشەویستە چەند ساڵ نەدیوەکەتدا، هێندە قووڵ دەبیتەوە، تا هەست بەپایەداری و نەمریی دەکەیت! شەیدا! ئێستا کە تۆ لە تەکم دای، چاوت بڕیوەتە نێو چاوم، چی لە دەروونمدایە بیخوێنەوە، هەست راگرە، گوێ لە ترپەی دڵە ئارام بووەکەم بگرە، بزانە چ دەخوازێ؟ ئەی ئەمشەو بووکی تۆ نیم؟ زاوای چەند ساڵە ونبوو چ داوایەک لە بووکی تازەی یەک شەوە دەکا؟ ئەمە یەکەم شەوی بووکێنیمە، ئەمشەو شەوی رووناکییە، شەوێکە بۆ من و تۆ، شەوی بەراتە، شەیدا! چیتر ناتوانین رێ لە حەز و تینی تێکەڵبوونمان بگرین... سەرتاپای تۆش ئەم حەزەیە...

ئم... ئو... ف!

بم، بم بم م، بو بو بو بوو بوم...

ششششششششششششششش بم! ویز ویز ز ز ز ز بم بم بم...

ئای خوایە ئاسمان رووخا، یا زەمین شەق بوو! شەیدا! کوا... ؟

هەم دیسان خەون بوو! شەیدا ا ا ا ا ا ا !

بەرە بەیان بوو، کە لە خەوی خۆش و شای خەونەکانتدا راپەڕی، چ خەونێکی خۆش و چ ساتێکی بەلەززەت بوو؟ حەزت دەکرد تا ئەبەد لەو باوەشە گەرمە دەرنەچیت... تف لەو دەستە نەگریسە، کە لە خەونیشا لێت ناگەڕێ! ! خۆ ئەگەر چی دونیاش لە ژێرتەوە لەرزی و بەهەشتاوی هەڵسایتەوە و ترس بەباڵاتەوە هەڵواسرا و چاوەکانت مۆڵەق وەستان و لە شوێن خۆشتدا سامگرتوو بوویت، کەچی هێشتا تامی ئەو خەونە شیرینە لە ژێر زارتدا مابۆوە و خۆزگەت دەخواست کە خەون نەبا... چەند هەنگاوێک چوویتە

پێشەوە، بەترس، لە پەنجەرەکەوە سەیری دەرەوەت کرد، خەڵکێکت دەبینی سەرلێشێواو، بێ دەسەڵات و لێقەوماو، هەڵدەهاتن. قورسایی ترسەکەت زێتر بوو، گوێت لە قیژە وناڵەناڵ و گریانی ژن و منداڵ و هاواری سەیروسەمەرە دەبوو، تا دەهات خەڵکە راکردووە دەربەدەرەکان زۆرتر دەبوون، تۆش وەک ئەوان، هەستت بەبێ دەسەڵاتی کرد و بەبێ ئەوەی بەتەواوی لە رووداوەکە بگەیت، بڕیارت دا خێرا بچیتە دەرەوە، یان راستتر، ترس و ئەوینی ژیان، رایچڵەکاندی و وەپەلەپرووزێی خستیت و رووەو دەرگاکەی بردی. هێشتا پێت بەسەر یەکەم پێپلیکە نەکەوتبوو، جارێکی تر عەرز و ئاسمان لەرزین، ئاسمان ناڵاندی و زەویش بۆی گێڕایەوە... دەتگوت لە حاڵی ژانگرتن دان. زەوی بەبەرچاوی تۆوە رووەو ئاسمان دەتەقییەوە، زەخیرەی چەندان ساڵەی هەڵدایە دەر و بەسەر شارەکەدا هەڵی ڕشتەوە، تۆش لە شوێن خۆت، دانیشتی، سەرت خستە نێوان ئەژنۆکانت و بەهەردوو دەستیشت ئەملاو ئەولای سەرە کاسبووەکەت راگوشی، دەتگوت دەتەوێ گوێت لە هیچ نەبێ، بەڵام کار لە کار ترازا بوو، هەر کە دەستەکانت شل کردنەوە و ویستت هەڵسیتەوە جارێکی تر شار هەژێنرا، گرم و هۆڕێک لە نێو سکی تۆشدا پەیدا بوو، لەگەڵ تەقینەوەکەدا تۆش لار بوویتەوە و بەلادا کەوتی، بەخێرایی قسەکانی دایکت بەبیردا هات... کاتێ دونیا خراپ دەبێ، ئاسمان و زەوی ژان دەگرن پاش نەختێکی تر خاک و مرۆڤ تێک دەهاڕێن و ئیدی ژیان کۆتایی دێ... بۆ چەند لەحزەیەک ئەو قسانە بوونە رووداوی ئەو ساتە. بەڵام بۆ خۆشت نەتزانی چۆن لە شوێن خۆت قیت بوویەوە، کە چاوت هەڵێنا، زەلامێکت بینی لە تەنیشتتەوە راوەستا بوو، دەستی خستبووە سەرشانت، دیسان وات زانی لە خەودا بووی. زەلامەکە دیار بوو زۆر بەپەلە بوو بواری وەستانی نەما بوو، هەر بەهەڵاتن پێتی گوت: خێراکە بەدوام کەوە! نەتدەزانی کەسەکە کێیە و چی لێت دەوێ، کەچی بەبێ ئیرادە، بەدوای ئەمدا غارت دەدا، تا گەیشتیتە نێوەڕاستی شار، هیچت لە بیر نەبوو، غەیری ئەوەی کە دەبێ، بەدوای ئەم کابرایەدا رابکەی، لەگەڵ ئەوەی وەک بێهۆشێکیش هەڵدەهاتی، کەچی دڵخۆشی خۆت ئەدایەوە، کە ئەوە رەنگە شەیدا بێ! بۆ هەو نەبێ؟ ئەی ئەگەر ئەو نییە، بۆ منی وەدوای خۆی دا؟ کتومت لە شەیدا دەچێ... شەیدا! کەس بەکەس نەبوو، شایەد هەر لەبەر چاوی «گوڵێ» وا بوو بێ، ئەو حەشاماتە بەملاو ئەولای شاردا هەڵدەهاتن، وای دەهاتە بەرچاو، کە هەر بابایە بۆ خۆی رادەکات و هەر کەس دەیەوێ بگا بەپەناگەیەک و خۆی تیا حەشار بدا. ئەو رۆژە، چ رۆژێکی سامناک بوو! گوڵێ بۆ چەند جارێک هەڵوێستەیەکی دەکرد و چەپ و راست ئاوڕێکی دەدایەوە، چاوی بەرایی نەدەدا دیقەت بداتە هەموو شتێک بەڵام لە دوورەوە گوێی لە ناڵە و دوا سەدای گریانی چەند کەسێک دەبوو، وەک بڵێی هێزێکی نادیار خەریکی ئەو دەنگانە

بێ و بیەوێ دەمکوتیان کا... پیاوەکە لەبەر چاوی گوڵێدا ون بوو، گوڵێ وەک کەسێکی نزیکی ون کردبێ، چاوی بزێوی دەبڕییە هەموو لایێ، هیچیشی نەدەدی، ناچار بوو وەستا، لە هەموو لایێ ترس هوروژمی بۆ هێنا. هێندەی نەمابوو، لە شوێن خۆیدا وشک بێتەوە و هەناسەی لەبەر ببڕێ. لە پڕ هەناسەی سوار بوو، خوێن بەنێو لەشیدا وەهەڵپە کەوت، سۆز و خۆشەویستییەک لە چاوانی بەدی دەکرا؛... ئەی دایکم؟ خوشکم، براکانم، من بۆ کوێ دەچم؟ چۆن هاتبوو واش گەڕایەوە، بەغاردان، بێ ئەوەی هیچ ئاوڕێک بداتەوە، تێی تەقاند و بەرەو ماڵەوە رێی گرتە بەر، چەند کەڕەتێک قاچی تێک دەئاڵا و سەرەنگرێ دەبوو، بەردەبۆوە و خێرا هەڵدەستایەوە. هێشتا مابووی بگاتە نزیک ماڵەوەیان، لە ناکاو هاژەیەک هات، بوو بەگرمە، هەناوی گوڵێ لەگەڵیدا هەژایەوە، هەستی کرد، کاسەی سەری لێک ترازا، ئەوەی لە نێویدا بوو بەهەموو لایێکیدا پەرش و بڵاوبۆوە، جەستەی بوو بەهەزاران تکە و، هەر تکەیێ رووەو شوێنێ هەڵکشا هەست و خوستی لەبەر بڕا، لەوێ کەوتە سەر سک، بۆ ماوەیەک بەتەواوی بێ هۆش بوو،... تا لە بن گوێی دەنگ و هەرا بەرپا بوو، ئیدی هێدی هێدی لەشی دەجوولاندەوە، بەترس و لەرز چاوی هەڵدەهێنا و خێرا دەیقوچاندەوە. گوێی لە سەدای ژنان و منداڵان دەبوو، دڵی لەگەڵیدا وەک مەلێکی سەربڕاو هەڵدەپەڕی، هوروژمی گریانێکی بێ پایانی بۆ هات و هەموو گیانی گرتەوە. ویستی پڕ بەدەنگ هاوار بکا، کەچی نەیتوانی، ویستی هەڵسێ، ئەمەش مەحاڵ بوو، هەر لە شوێن خۆی بەعاستەم سەری بەرز کردەوە و دیواری دەرەوەی خانووەکەیانی بینی، لەپشتەوە تۆز و خۆڵێکی زۆر و دووکەڵێکی سپی دەهاتە بەرچاو... بەزەحمەتیش ئەو کەسانەی دەبینی کە سەریان وەپێش باڵیان کەوتبوو، بەڕاست و چەپدا غاریان دەدا لە لای دەستی راستییەوە دیوارێک دەلەرزی، دەتگوت ماشێنێکی مەزن لە دواوە پاڵی پێوە دەنێ، لەسەرەوە درزی تێ دەکەوت و شەق دەبوو، دادەڕما، گوڵێ وای هەست دەکرد خاکی ژێرەوەشی وەجووڵە کەوتووە خەریکە رۆبچێت و قووتی بدا، بەدەست خۆی نەبوو، هاوارێکی سەیری لە دەم دەرچوو، بەڵام هاوارێکی گەروو نووساو. لەو دەمەدا ئۆتۆمبیلێک کە بەردەوام هۆڕنی لێ دەدا، بەلای گوڵێدا تیژ تێپەڕی، دیار بوو هەڵگری خەبەرێکی ناخۆش و ترسناک بوو، لەوانە بێ لاشەی چەند کەسێکی هەڵگرتبێ... کێ دەڵێ ئەم ئۆتۆمبیلە کەسوکاری منی تێدا نەبوو؟ نا! لەلای ماڵی ئێمەوە نەهات، با! رەنگ بێ ئازیزانی من بن... دایکم، خوشکم، براکانم! ئای خودایە «چیمان بەسەر هات» گوڵێ تەکانێکی دایە خۆو هەڵسایەوە، بەحەپەساوی سەیرێکی دەوروبەری خۆی کرد، لە خۆی زیاتر کەس لەوێ نەبوو، دەنگە دەنگێکی زۆری دەبیست، هەمووی نیشانەی لێقەومان و ترس بارین بون. چەند هەنگاوێک چووە

پێش، دیسـان شارەکـە شڵـەژا، ئەم جـارە دروست لە نزیک مـاڵەوەیان، یەک پارچە ئاسـمان بوو بەدووکـەڵ و خۆڵ بارین. گـوڵێ بێ بیـرکـردنەوە، وەک ترسی لە گـیـاندا نەمـابێ، هەنگاوی هەڵێنا، لەم بەر پەرپییـەوە بۆ ئەو بەر، خـۆی گـەیاندە بەر دیواری دەرەوەی خـانووەکـەیان، دێوانە ئاسا چاوی دەبڕییـە خـانووەکـە و نەیدەزانی چۆن و بەچ لایێکدا بچـێـتـە نێـو حەوشـەکـە، ئەگـەر چی هێـشـتـا دووکـەڵە سـپی و خەسـتـەکـە نەگـەیشـتـبـووە ئەو ناوە، کـەچی لەبەر چاوی گـوڵێ دونیـا پەردەیەکی سـپی بەسـەردا درابوو، بەرچاوی لێـڵ کـردبوو... خـانووەکـەمـان هەروەک خـۆیەتی، کـەواتە ئەوانیش هیچیان لێ نەهاتووە، نا، قەت کاری وا روونادا، نامەوێ مەرگی هیچیەکیان ببینم... بەچۆک لەرزین و ترسێکی پڕ لە چاوەڕوانی و دوودڵییـەوە، خۆی کرد بەحەوشەکەدا و خێـرا رووەو ژوورەکـان چوو، چاوەکـانی ببـوونە گـەڕۆکـێکی نیگەران و حـەزی دیتنی ئازیزەکانی... کوا، دەنگی هیچیان نایێ؟ لە کوێن؟ خۆی کرد بەمەتبەخەکەدا، هەستی بەکـشـومـاتـیـەکی سـەنگین کـرد، دڵی داخـورپا، ویـسـتی دەنگ هەڵـبڕێ، کـەچی لە دەروونیـدا هێـزێک رێگەی لێ گرت، بەپـەلە بەرەو ژوورەکانی تر رۆیی، لەوێش کـەسی نەبینی... ئەی بۆ کـوێ چوون؟ چیـیـان لێ هاتووە؟ خودایە. خ... و... دا... یە! بەدەست خۆی نەبوو ئەوەی توانایە لە لەشـیـدا نەمـا، هەردوو قـاچی شل بوون، لە شـوێن خـۆی کەوت... خودایە ئەمە چ غەزەبێک بوو، تۆڵەی چ تاوانێک بوو لە ئێمەت کردەوە؟ کوا هیچ ئەسـەرێکیـان بەجێ نەمـاوە، بۆ لەگـەڵیـان نەبووم؟ بۆ بەجێم هێـشـتن؟ چیم بەخـۆم کرد، بۆ بەدوای ئەم کابرایە نەناسە کـەوتم؟ ئەو پیـاوە چی لێم دەویست؟ من چیم لەو دەویست؟ خۆ شەیداش نەبوو، سەراب بوو، هەر بەعیشقی ئەو سەرابەبوو رام دەکرد. ئێـسـتـا بۆ کوێ بچم، بۆ کامەتان بگریم؟ هەمـوو شتێکم لەدەست چوو، تازە چۆن بەبێ ئەوان و بەتەنیا دەژیم، بۆ وامان لێ هات؟!

گـوڵێ پڕ بەدەنگ بانگی دایک و ئازیزەکانی دەکرد، ئەم جارە گوێی لە دەنگی خۆی دەبوو، لەمـەش زیـاتر گـوێی لە هەمـوو چرپە چرپ و گـریـە و زاری دوور و نزیک دەبوو، بەرادەیەک دڵی بەخۆی دەسووتا و هەستی بەتەنیایی دەکرد، سەد خۆزگەی بۆ نەمـانی خـۆی دەخـواست، بڕێک جـوولایەوە، یەکـسـەر هەڵـسـا و رووەو دەرگـای بەر هەیوانەکـە چوو، سـەیرێکی راست و چەپی خـۆی کـرد، ئاوڕێکی بۆ نـاو مـاڵـەوە دایەوە، ئاهێکی قـووڵی هەڵکێـشا و لەگـەڵ دەردانەوەیدا، گـریان یەخـەی گـرت و بـوو بەمـۆتەکـەیەک و هەمـوو گـیـانی تەنی، هەر بەپێوە گـریانێـک گـریـا، لەوە دەچوو داوای رەحـمـەتێک بکا و لەو مـەینەتە رزگـاری بێ. لە شـەقـامـەکـەوە زیڕەی ئافـرەتێک بەرز بۆوە، گـوڵێ وەخـۆ هاتەوە و یەکسەر غـاری دا، دەرگای دەرەوەشی جێ هێشت، گەیشتە سەر شەقامەکە، نەیدەزانی چ بکا، نەیدەویست جارێکی تر گوێی لە دەنگی ئافرەتەکە بێ، دەنگەکە هەر

بەدەنگی دایکی دەچوو، دەشـتـرسـا رووەو دەنگەکـە بڕوا، هەر لە خـۆیەوە بەدوای چەند کـەسـێـک کـەوت، وەک ئەوان هەڵـدەهات، حەزی دەکـرد پڕ بەدەم، لەگـەڵ هەڵاتنەکـەیدا، بقـیـژێنێ، کـەچی ترس و شەکـەتیـیـەکـەی رێگایان نەدەدا، ویـسـتی توند هاوار بکا و بەخەڵـکەکە بڵێ: بۆ کوێ دەچن؟ ئەمەشی پێ نەکرا. غـەیری هەڵاتن نەبێ هیـچی پێ نەدەکرا، لە بێ توانایی و مـاندوویی لە پەنا دیوارێکی تازە رووخاودا وەستا، کەمێک هەسـتی لە خـۆ بڕی، ئاوڕێکی بەرەو مـاڵەوەیان دایەوە، هیـچی نەبینی، چاوەکـانی رەشکەو پێشکەیان دەکرد، دونیـا بەدەوریدا دەخـولێـتـەوە، هێـڵنجی دەهاتێ، کـەچی نەدەڕشایەوە، دیسان هوروژمی غوربەتی و سۆز و ترسی تەنیایی، هەناوی هەڵدڕی، لە دڵەوە چاوەڕوانی ئەوە بوو مـوعـجـیـزەیەک روویدات و ئازیزەکـانی بێنە بەردەم و لەگـەڵیاندا بەرێ کـەوێ، یان دەستێکی غـەیب هەڵی گرێ و فڕێی داتە تەک ئەوان... چ خـۆش بوو ئەم جـارەش چاوی پێ کـەوتبـان، چ خـۆش بوو هەتا ئەگـەر مـردنیش بووایە، لەگەڵ ئەوان بووایە؟ ئەم تەنیاییـیە وەحشـەتناکە، شێتی دەکا... ئێستا بۆ کوێ بچێ؟ بگەڕێتەوە یا وەکو ئەم خەڵکە فریای راکردن بکەوێ و بگا بەشوێنێک خەڵکی لێ بێ، هەر باشـتـرە، لەوێ یا ئەوەتا کـەسـوکـاری دەبینێ، یا دەتوانێ لە خـەڵـکەکـە بپرسێ و خـەبەرێکی دەسکەوێ، ئەوکات چ سۆز و چ خۆشییـەک رۆحی دادەگرێ؟ تێـر تێـر لە باوەشیـان دەگرێ و مـاچیـان دەکا، کۆشی دایکی دەکاتە سـەرینێک و بەهێمنی هەمـوو رووداوێکی بۆ دەگێـڕێتـەوە... دیسـان ئۆتۆمـبـیلێک بەتەنیـشـتـیدا رەت بوو، لە پشـتی ئۆتۆمبیلەکە زەلامێک وەستا بوو، بەدەست هێمای بۆ ئەملاو ئەولا دەکرد و دەنگیشی هەڵدەبڕی... خۆتان رزگار بکەن! لە شار دەرکەون!

بۆ کـام لای شـارەکـە بڕۆن؟ کـەس نازانێ ئەو جێگایە ئەمـینە لە کـوێـی دەوروبەری شـارە، ئەگـەر گـوڵێ بەگـەڵ خـەڵکەکـە بکەوێ، هیچ نەبێ لەو مـەترسـیـیـە دوور دەکەوێتەوە، لەوانەشە شوێنێکیـان دەستنیشان کردبێ، ئەگەر نا خۆ ئەو خەڵکە گاڕانی بێ خاوەن نین. ئەم کەرەتە هەر کەس بەتەنیشتمەوە تێپەڕێ وە دوای دەکەوم، منیش لەم خەڵکە زێتر نیم، کێ دەڵێ کەسوکاری منیش هەروا بەرێ نەکەوتوون و ئێستا لەو شوێنانە نین کە خەڵکەکە بۆی دەچن؟ هێندەی نەبرد چەند کەسێکی تر بەبوخچەی زل و هەگـبـەلەشـان، بەبەردەم گـوڵێـدا هاتن، ئاوڕێکی سـەیریان لە گـوڵێ دایەوە، دیار بوو دەیانویست بڵێن، کچێ راکە بۆ وەستاوی؟ هەر بەم نیگایانە گوڵێیان وە دوای خۆ دا... هەنگاوەکـانیـان تا دەهات خێـراتر دەبوو، لەو دەمـە پیـاوێکی سـەروسـیـمـا غـەریب، ریشـدار، چەک بەدەست پێشی لێ گرتن، هیـچـیـەک لە قـسـەکـانی ئەم کابرایە تێ نەدەگـەیشتن، دیار بوو بەزمـانێکی دیکە لەگـەڵ خـەڵکەکـە دەدوا زانیـان کـە چ مـەبەستێکی هەبوو، هەموویان لە دڵەوە بێزاریان لەو مەخلوقە دەبۆوە، بەڵام نەدەوێران

دەری بخەن. تەنیا «ئم»ێکیان بۆ دەکرد و بەپەلەش بەڕێ دەکەوتن.

گوڵێ هەمان دیمەنی دوێنێ ئێوارێی هەر لەبەرچاو بوو، کە چۆن لە پشت پەنجەرەکەوە ئەم چەکدارانەی لەگەڵ هاوەڵەکانی دەبینی، بەڕوونیش چاوی پێ کەوتن کە چۆن لەگەڵ دۆستەکانی شەیدا دەدوان و شوێنیان بۆ ئەوان دەستنیشان دەکرد و ئەمریان بەسەردا دەکردن. گوڵێ ئێستا لە نزیکەوە ئەم چەکدارانەی بینی و زیاتر دڵی گوشرا... چەند شەقامێکیان بڕی، گوڵێ هەر بەدوای ئەو چەند کەسەدا غاری دەدا، نەدەوەستا، دەیویست هەندێ قسەیان لەگەڵ بکا، بەڵام زمانی لە گۆ کەوتبوو، دڵی خۆی بەمە دەدایەوە، کە قسەکردن هیچ سوودێکی نییە، چونکە ئێستا ئازیزەکانی دەبینێتەوە... ئەدی ئەگەر لەوێ نەبوون؟ دیسان دەستی وەحشەتناکی ترسێکی گەورە دڵی راتەکاند، وەستا، بەچاوی ئەبڵەقەوە بەدەوری خۆیدا خولایەوە، لەو دەمەدا چەند چەکدارێکی تر بەبەردەمیدا غاریان دەدا، هێمایان بۆ گوڵێ کرد کە نەوەستێ، گوڵێ بەسەرسوڕمانەوە دیقەتی لێ گرتن، هەموویانی بەغەریب و نامۆ هاتنە بەرچاو، ویستی بەدوایان بکەوێ. پەشیمان بۆوە و لە بن زارییەوە قسەیەک دەرپەڕی، ئێ! ئێ! چ هەڵەیەکیان کرد شەیدا!

چەکدارێک بەخێرایی گەڕایەوە و لەبەردەم گوڵێدا وەستا، چەند وشەیەکی لەدەم دەرچوو، گوڵێ هیچییان تێنەگەیشت، بەچاو لە چەکدارەکەی گەیاند کە یەخەی بەرداو هەقی بەسەرەوە نەبێ، چەکدارەکە، خۆی وەک پیاو چاکێک نیشاندا و شانێکی بۆ هەڵتەکاند و رۆیی. گوڵێ هاتە سەری لە ڕقی ئەو چەکدارانە یەکسەر بگەڕێتەوە ماڵەوە و لەوێ نەیێتە دەر، هەرچی دەبێ با ببێ، ئاخر ئەمانە چین ئەمری بەسەردا بکەن؟ نا، هەر لە رقی ئەمانە باشترە بگەڕێمەوە و لە پاڵ دیوارێکی ماڵەکەمان دانیشتم، بەڵکە لەوێ دیوارەکەم بەسەردا بڕووخێ و یەکجێ تەواو بم! ئەی چۆن دەبێ لە دایک و خوشک و براکانم بێ خەبەر بم، چۆن نەیانبینم؟ نابێ! هەر دەبێ پێش ئەوەی دوا هەناسە بدەم چاوم پێیان بکەوێ، ئاخر چۆن بەبێ دیتنی ئەوان بمرم! بەبێ ئەوان بژیم؟!

گوڵێ بەخەیاڵی داهات خوشکە بچووکەکەی، کە لە هەموویانی خۆشتر دەویست، بەدەنگی بۆمباکان هەناسەبڕ بووە و نەماوە، مووچڕکەیەک بەلەشیدا هات، لێوی خۆی گەست، هەنگاوی هەڵێنا، وەستا، نەیزانی بۆ کام لا بڕوا، بۆ ماڵەوە، یا بەو شوێنەی کە خەڵکەکە پێیدا هەڵدەهاتن. لە دووڕیانی ئەم دوودڵییەدا بوو، هاشەیەکی تر هات، گرمەیەکی زۆری بەدواوە بوو، دەتگوت ئاسمان شەق کرا و یەکسەر شارەکەی هەڵلووشی... بەرچاوی لێڵ بوو، تاریک داهات،، هیچی نەبینی، تەنیا گوێی لە وزە وزێک دەبوو، خەریک بوو مێشکی بتەقێ، بەهەر دوو دەستی ئەملاو ئەولای سەری

خۆی گرت، ماوەیەک وەستا، لە پڕ رووی وەرگێڕا و هەڵات... ئەم جارە بۆ کوێ بچێ؟ کەسیش دیار نییە، گوێی لە دەنگێکیش نابێ، گرنگ ئەوەیە بەپێچەوانەی شوێنی تەقینەوەکە هەڵدەهات. چەند جارێک بەڕێوە، هەڵدەستایەوە دەستی بەغاردان دەکردەوە، لە کووچەیەک چەند کەسێک بەهەڵە داوان رایان دەکرد، بەعاستەم هەستی پێکردن. بەدوایان کەوت، لەگەڵ ئەواندا تێکەڵ بوو، نەیدەپرسی، هیچی نەدەگوت، ئەوانیش هیچ قسەیەکیان نەدەکرد، هەموویان دەتگوت وەپێش مەرگی خۆیان کەوتبوون، مەرگ راوی دەنان، گوڵێش وەکو شێت چاوی دەگێڕا و هەنگاوی بەپەلەشی هەڵدەهێنا، بەرێگاوەش هەستی بەزۆرتربوونی خەڵکەکە دەکرد، بەڵام کەسی نەدەناسی، هەموویانی وەک یەک دەهاتنە بەرچاو، ژن و پیاو و منداڵێکی زۆر تێکەڵ بەیەکتری ببوون، سەروسیمای هەموویان لە یەکتر دەچوون، تا دەهات لە شار دوور دەکەوتنەوە. رووەو کەنداڵێکی قووڵ و بەرین دەچوون، لەوێ دەوەستان، هەبوو لەسەر سک دەکەوت، هەبوو لێی رادەکشا، زۆرتریش بەدوای ئازیزەکانیاندا دەگەڕان... گوڵێ خۆی لە نێو ئەو حەشاماتەدا بینییەوە، تا بڵێی سەر لێشێواوو ماندوو دیار بوو، بەم حاڵەش چاوە بزێوەکانی هەر دەگێڕا، کەسانێکی زۆری بەدایک و برا و خوشکەکانی دەشوبهاند، دڵی لەگەڵیدا رادەتەکی و تروسکەی خۆشییەک بەگیانیدا دەچوو، گەلێکیش بەگریانەوە رووەو گوڵێ دەهاتن کەچی خێرا سارد دەبوونەوە و بەلایەکی تردا دەڕۆیشتن. سەیر بوو ئەو خەڵکە هەموو بەدوای یەکتردا دەگەڕان! کەم کەسیش هەبوو، ئازیزەکانی خۆی بدۆزێتەوە، ئەو رۆژە دروست لە حیکایەتی رۆژی حەشر دەچوو. کێ هەبوو سەروسیمای نەشێوابێ، نەگری و نە گریابێ، خۆ زۆربەی ژنان سەردوولکەیان بۆ ئازیزە جێماو و کوژراوەکانیان دەگوت... گوڵێش لە پەنای بەردێک، پاڵی دابۆوە، ملی بەسەر لاشانێکدا لار ببۆوە و هەردوو دەستیشی لە بێ هێزیدا شۆڕ ببوونەوە، گوێی بۆ سەردوولکەی ژنان هەڵخستبوو، هیچی لێ تێ نەدەگەیشت، هەر بەئاوازەکەی بوو دەگریا. نەیدەتوانی بیر لە هیچ بکاتەوە، دەتگوت مێشکی لەکار کەوتبوو، ناوە ناوە وەک مەستێکی لە دونیا داپچڕاو چاوی بێ تین و توانای دەگێڕا، کەچی هیچ کەسێکی نەدەدی، لە پڕ گوێی لە زیڕەی ئافرەتێک بوو، زیڕەیەک هەناوی مرۆی هەڵدەتەکاند، گوڵێ راچڵەکی و هەڵسایە سەر پێ، چووە پێش، وەستا، سەیری ئەو شوێنەی کرد کە خەڵکەکە بۆی چوون، غاریان دەدا، ئەویش بەبێ ئاگا، پەلکێشی ئەوێ بوو، بەنێو خەڵکەکەدا دەڕۆیی، وەپێش دەکەوت، توانی بگاتە بەردەم ئەو زەلامەی منداڵێکی بچووکی بەدەستەوە بوو، منداڵەکە بەتانییەکی تێوە لوولدرابوو، کابرا منداڵەکەی دانایە سەر زەوی، بەتانییەکەیان لەسەر لادا، جەستەیەکی یەکپارچە سووتاویان بینی، هەموو تێکرا ئاه و ئۆفیان لە دەم دەرچوو، گوڵێ لەگەڵ ئەوەی قەڵەمی پێی شکابوو،

بەڵام دیقەتی دایێ، هەر لە خوشکە بچووکەکەی دەچوو، هەر دەڵێی ئەو بوو... خودایە! ویستی هاوار بکا و خۆی بۆ منداڵەکە شۆڕ بکاتەوە، کەچی نەیتوانی، چەند هەنگاوێک کشایەوە، ویستی بقیژێنێ بڵێ ئەوە خوشکمە! خۆیشی نەیزانی بۆ نەیتوانی، شایەد نەیدەویست باوەڕ بکا کە خوشکییەتی. بەهێمنی و هەناسە برکێ و سەروسیمایەکی پڕ لە ترسەوە، چەند هەنگاوێکی تر کشایەوە، ئەم جارە خۆی دزییەوە و بەنێو خەڵکەکەدا پێچی دەکردەوە و دوور دەکەوتەوە... هەموو گیانی یەکپارچە دەلەرزی... دەبێ خوشکە بچووکەکەی نەبێ؟ بۆ جارێکی تر نەچێتەوە و تێی بڕوانێ؛ ؟ نا! دەترسم... ئەو نییە، گوێی لێ بوو کە چۆن کابرایەک پڕ بەدەنگی هاواری دەکرد: کوڕە رۆژی پیاوەتییە، خۆتان بگەیێننە نێو شار، خەڵکێکی زۆریش بەجێ ماوە و زۆریش مردوون... هێندێک بەترس و لەرزەوە دەجووڵانەوە و دەیانویست بڕیاری چوونە نێو شار بدەن. هێندێکیش خۆیان گێل دەکرد و لەگەڵ خۆیان دەیانگوت: پیاو هەیە بگاتە نێو شار؟ گوڵێ لەگەڵ ئەوەی دەترسا و نەیدەویست بەچاوی خۆی مەرگی هیچییەک لە ئازیزەکانی ببینێ، بەڵام هێزێک لە دەروونیدا بەرز بۆوە و زاری لێک ترازاند، چووە پێش و بەچاوی پڕ لە فرمێسکەوە بەکابرای گوت: من دێم!

بەڵام کوا ئافرەتێکی وەک گوڵێ دەتوانێ ئەم کارە سەختە ئەنجام بدات؟ ئەمە بەکەسێکی دنیادیدە و بەهێز و بازوو دەکرێ... گوڵێ لە دڵەوە ئەم قسەیەی کرد، هەر بەڕاستیش ئامادە بوو، بۆ کوێ بچوونایە ئەویش دەچوو. ئەو رۆحی لەسەر پێ وەستابوو، لەو ساتەدا هەر رۆحی پەشۆکاوی بوو وەجواب دەهات. هەر شوێنێکی خەتەرناکیان هەڵبژاردایە، دەکەوتە پێشبڕکێ و جەستەی گوڵێی راپێچ دەدا... گوڵێ بەپەلە لە کابرا نزیک بۆوە، دەستبەجێ وەک لێی بپاڕێتەوە، کابرای وەستاند... کاکە بەجێم مەهێڵن منیش دێم! کابرا بەچاوی گومان و بێزارییەوە لە خەڵکە دەستەمۆبووەکان راما و یەکسەر بەری خۆی وەرگێڕا و لەگەڵ کۆمەڵێکی تر، بۆ نێو شارەکە تێیان تەقاند.

گوڵێ درزێکی گەورەی لە نێو خەڵکەکەدا کردەوە، لێیان دوور کەوتەوە، هەرچەند تینی دەدایەخۆ نەیدەتوانی بگاتە ئەو کۆمەڵە خەڵکەی پێشی. گرنگ نەبوو کەی دەگا، خۆ ئێستا ویژدانی ئازاری نادا، ئێستا نا کەمێکی تر دەگەنە نێو شار. چەند جارێک، هەندێ لە چەکدارەکان دەیانویست بیگەڕێننەوە، بەڵام سوودی نەبوو، لێوی بێزاری و تووڕەیی لێ هەڵدەتەکاندن و بەلایەکی تردا هەڵدەهات، گاڵتەی بەم قسانە دەهات کە پێیی دەوترا... کچێ نەرۆی مەرگ لەگەڵتایە!

گوڵێ بەتەواوی رەنگی هەڵبزرکابوو، سەروسیمای داهێزرابوو، هەر چەند خەڵکیش بەنیازی خۆ رزگارکردن بەبەردەمیدا تێدەپەڕین، وەک نەیان بینێ سەربشی بۆ بڵند

نەدەکردن. ئەو غاری دەدا، نەدەوەستا، لەمەش زێتر رۆحی وەپێش خۆی کەوتبوو، دەگەڕا کووچە و کۆڵانی شارەکەی دەپشکنی، لە هیچ جێیەک ئۆقرەی نەدەگرت، بەهیچ گریان و فیغانێک کۆڵی نەدەدا. ببووە چاوێکی باڵگرتوو، لەسەر هیچ چڵ و پۆپێ هەڵنەدەنیشت. دەفڕی، بۆ دیدەنی ئازیزەکان لایە لایەی دەچڕی. بۆ کوێ بچێ؟ شار خەریکە دەبێتە خۆڵ و لە ژێر پێی راکردووەکاندا تۆز دەکا، دیواری حەوشە و خانووەکانی ئەمبەر و ئەوبەری شەقامەکان، وەک مرۆڤە بەجێماو و هەناسە لێبڕاوەکان. دەست لە ملانێی یەکتر دەکەن. بەکوێدا غاربدا، خەریکە لە شوێن خۆیدا چەق بووەستێ، ئەی ئەوە نییە جادە و کۆڵانەکانیش بەلاشەی رووخاوی خانووەکان، گیراوە؟ چ شەقامێ هەیە لەوی تر نەچێ؟ چ گەڕەکێ ماوە تا بناسرێتەوە؟ هەموو گەڕەک و شەقامەکان لە یەکتر دەچن، ئەو کەسانەی لێرەو لەوێش لە پەنای دیوارە رووخاوەکاندا و لەنێوان درزی خانووە تێکرماوەکاندا سەریان چۆتەوە نێو سنگیان، هەموویان لە یەکتر دەکەن، کێ دەتوانێ ئازیزێکی لە نێو ئەو هەموو جەستە خاک بەسەر و شێواوانەدا بدۆزێتەوە؟ گوڵێی سامگرتوو چۆن دەتوانێ گریە و ناڵە ناڵی ئەو هەموو مرۆڤە گەروو سووتێنراوانە لێک جیا بکاتەوە؟ چۆن دەتوانێ چاوی دایک و خوشک و براکانی لە نێو ئەو هەموو چاوە کراو و برژێنراو و شێوێندراوانەدا بناسێتەوە؟ لەگەڵ ئەمەشدا گوڵێ باوەڕی وابوو هێندە نابا دەگا بەو خۆشییەی کە لە پێناویدا رادەکا، دەستێکی بەرەحمیش هەر دەبێ بەهانایەوە بێ! بەڵام کوا، ئەم دەستە لە کوێیە؟ هیچ نەبێ بۆ چاوتروکانێکیش بێ ئەوان بەحاڵی گوڵێ بزانن، ببینن کە چۆن هۆگر و وێڵ و سەرگەردانە بۆ دیدەنیان. ئێستا دەرگاکانی شار هەموو لە سەر پشتن، گوڵێ بەسەر هەورازی ماڵە رووخاوەکاندا هەڵدەگەڕێ و ساتێکی کەم بۆ لاشە بەجێماوەکان، رادەوەستێ، بەسەر هێندێکیشیاندا بازدەدا، وەک منداڵێکیش خۆی کووڕ دەکاتەوە و بەنێوان دیوارە رووخاو و عاموودە بەلا کەوتووەکاندا، تێدەپەڕێ. خۆ بۆ جەستەی منداڵێکی کۆرپە شۆڕ دەکاتەوە، لەسەرخۆ پەنجە بەڕوومەتی وشکیدا دەهێنێ. ئێستا خۆیشی نازانێ بۆ کوێ دەچێ و بەچ مەبەستێ ئەمسەر و ئەوسەری شار دەکا. بۆ خۆی دەگەڕێ،، دەسووڕێ، لەم ماڵەوە بۆ ماڵێکی تر رێ دەبڕێ. بێ ئەوەی نوقەی لە دەم بێتە دەر، لەپڕ دەوەستێ، لەبەر دەرگای ماڵێکی ئەوبەر شەقامەکە، لاوێک دەبینێ، کە چۆن بەخێرا دەردەپەڕێتە دەور و پشتی بەدیواری بەردەرگای دەرەوە دەنووسێنێ، کوڕە بەهەر دوو دەستی گەردنی زراف و سوور هەڵگەڕاو و دەمارە دەرپۆقیوەکانی رادەگوشێ، دەیەوێ بکەوێ، بەڵام تین و تاوێکی زیاد دەداتە بەر هەردوو قاچی، هاوار دەکا، بەڵام دەنگی دەرنایێ چاوی بۆ هەموو لایێ دەگێڕێ، کەچی وێ دەچێ هیچ کەسێ نەبینێ، دیاربوو جار ناجارێ لە تاوی رۆحدان، چاوی بەزەیی لە ئاسمانی بێ بەزەیی دەکرد،

گوڵێ بەواق وڕمان و سک پێ سووتانەوە کارەساتی ئەم لاوەی بینی، ویستی بچێتە لای. بەڵام چ بکا، خۆ ئەمیش هەر وەکو ئەوانەی پێشوو، پاش چەند لەحزەیەکی تر بەلادا دەکەوێ و لەوێ جێ دەمێنێ. چەند ئەستەمە، یەکێک ڕۆح بدا و کەسوکاریشی لەوێ نەبێ؟ دیارە ئەمیش کەسی نییە، یاخود نەیانتوانیوە بەهانایەوە بێن. خۆ ئازیزەکانی منیش هەر ئاوایان لێ هاتووە، نا! دایکم ماوە، ئێستا دەچمە لای و پێکەوە لەگەڵ خوشک و برا جوانکیلەکانمدا ئەم شارە بەگۆڕاوکراوە جێ دەهێڵین. هەموومان دەڕۆین، دەچینە شوێنێ دەستی کەسی نەگاتێ، دەڕۆین بۆ خۆمان جێگایەک دەدۆزینەوە، هیچ ڕێگایەکی نەیێتە سەرێ، لەوێ خانووێک ساز دەکەین، نا لە ژێر کەپرێک دەژین، پێکەوە هەموو بەیانییەک، خێرا هەڵدەستین و لەوێش نامێنین، بەشەویش دەگەڕێینەوە، بەشەو کەس نامانبینێ... نان و ئاوێکی زۆریش دەبەین... ئاو! گەرووم وشک بوو، ئەم کوڕەش دیارە تینووی بووە، دەبێ قومە ئاوێکی لەکوێ دەست کەوێ؟ قوڕگم وشک هەڵاتووە، دەچمەوە ماڵێ! ئێستا دەگەمە ماڵی خۆمان، ئاو بۆ ئەم کوڕەش دێنم، ئاوێکی زۆری بۆ دێنم، ئەویش لە خۆشیانا شاگەشکە دەبێ، چاوێکم لێ دەکا و لەگەڵمدا دێتەوە، خۆ ئەویش کەسی نەماوە، ڕەنگە منیش وابم! کێ دەڵێ دایک و برا و خوشکەکانم نەماون؟ نا ئەوان نامرن، خوا گوناحی وا ناکا! چۆن دڵی دێ ئەو پەرییانە بکوژێ؟ کەوت! مرد! ئەوە دەمرێ! ئەم کوڕە چی لە ژێر زەوییەکەدا دەبینێ؟ خۆ خەریکە سەری بباتە نێو عەرزەکەوە، ئێی! دەڵێی شێتە! ئەم مستە کۆڵانە لە چی دەدا؟ بەستەزمان وا دەزانێ خاکەکە زوڵمی لێکردووە، ملی زەوی گرتووە و بەری نادا. ئەی خودایە خەریکە بەزۆر عەرزەکە شەق کا و بچێتە ناویەوە! نا! نەکەی، بۆ کوێ... ؟

گوڵێ وەک لە ترسی کەسێ بیەوێ خۆی حەشار بدا، یەکجێ لەوێ هەڵسا و خۆی بەکۆڵانێکی تردا کرد، لەبەر خۆشیەوە دەیگوت: ئێستا دێمەوە، ئاوێکی زۆرت بۆ دێنم... کەمێکی تر خۆت ڕاگرە، بەخۆم و دۆلکە ئاوێک دەگەڕێمەوە، منیش تێنوومە. وەختە لە تێنووان بمرم، ئەمەتە ماڵەکەمان دوور نییە، چەند شەقاوێکی ترم ماوە و بۆتی دەهێنم... دایە! قومێک ئاوم بەرێ، چیتر ناتوانم بێمە پێشەوە، خۆتم بگەیێنێ، ئەگەر ناتوانی، مەیێ، دایە! بۆ ئێوە لە ماڵەوە نەبوون؟ ئەی ئێستا چوونەتە کوێ؟ دایە ئەم کوڕە کەسی نەبوو، مرد، نا نەمردووە، تینوویەتی، ئەگەر نەیگەمێ دەخنکێ، زووبە! تۆش وەرە لەگەڵم... نایێی؟ باشە، ئەی برا و خوشکەکانم، چوونەتە کوێ؟ نا! دەتوخوا وەرنە لام، زۆرم تێنووە، سەرم بۆتە پوورە هەنگ، خەریکە مێشکم دەخۆن! ئەوە هاتمە لاتان، دەدەستی ناسکتان بخەنە سەر هەنیەم، ئەوە دەیەوێ بتەقێ، وەکو شارەکەمان، گرمە و هوریەتی ئەوە چییە دایە؟ بۆ دەنگت نایێ؟ ئەم شارە چی

بەسەرهاتووە، ئەی ئێوە خەڵکی ئێرە نین، بۆ سێبەریشتان دەرناکەوێ، من گەڕام، ئەوە دەشگەڕێم، کەچی ناتانبینمەوە، لە نێوان درز و قەڵشی چ دیوار و خانوێکدا خۆتان مەڵاس داوە؟ ئێوە ماون؟ ئا. دەمێنن. دەزانن منیش چاوەڕوانتانم.

ئێستا نێو شارەکە هێمنترە، جار ناجارێ، لە نزیک و دوور، دەنگ و هەرایەکی نزم دەبیسترێ، بەڵام دەنگەکان هەر هەستی پاڕانەوە و بێ دەسەڵاتی و لێقەوماوی دەخەنە دەروونی مرۆڤەوە... گوڵێ بەم دەنگانە، وەک لە خەوێکی سووکدا بێ، ڕاچەنی، هەستی ڕادەگرت، پاش نەختێک تێڕامان، بزەیەکی دەهاتێ و غاری دەدایەوە، بەسەر چەندان لاشەی بەجێماوی نێو کۆڵانێکی تەسکدا بازی دا. بەبێ بایەخەوە هەموویانی جێ دەهێشت، تەنیا لەسەر لاشەیەک هەڵوێستەیەکی کرد، لە تەک لاشەی منداڵێکی ساوای هەناسە لێبڕاودا وەستا، منداڵەکە هەردوو چاوی نیوە داخراو بوون، دەستێکی کەوتبووە ژێر مەمکی دایکە لەسەر پشت ڕاکشاوەکەی، ئافرەتەکە دەتگوت خەون دەبینێ، خەونێکی پڕ لە شەڕوشۆڕ و هەڵچوون... دیار بوو تازە ڕۆحی لێ سەندرابۆوە و توند دەستێکی خستبووە سەر سنگی خۆی، هەر وای زانیوە منداڵەکەی بەباوەشەوەیە. گوڵێ خۆی بۆ منداڵەکە شۆڕ کردەوە، لەسەر چیچکان دانیشت، بەنیگایەکی قووڵەوە لە سەروسیمای بێ گیانەکەی ڕاما، بەبەکە! ئەوە دایەت جێ هێشتووە؟ لێی تۆرابووی، نا، وەرە لەگەڵ خۆمت دەبەمەوە، تۆ هەروەکو خوشکمی، ئەویش چکۆڵەیە، بەڵام لە تۆ گەورەترە، هەردووکتان لەگەڵ خۆم دەبەم، لێرە دوورتان دەخەمەوە... دەتانبەمە هۆوەی، نێزیک ئەو شاخە، دەتاندەمە دەست شەیدا! ئەویش ئێستا لەوێ نییە، بەڵام هەر دەچێتە ئەوێ، چاوەڕوانی من دەکا! شێتە! بەبەکە! دەهەڵسە دەی، خۆ دایە نووستووە، ئاگای لێ نییە، ئەگەر نێیت دەگرییێم! ئەو کاتیش دایکت هەڵدەستێتەوە... دایە، ئەمە بەبۆکەی تۆیە؟ نایدەی بەمن؟ ئەی ئەوە نییە ناتەوێ و فڕێتداوە؟ بۆ خۆمی دەبەم... دایکیشم خوشکە بچوکەکەمی داومەتێ، گوتی: بۆ خۆتی بەرە، ئێستا دەچم دەیهێنم لەگەڵ بەبەکەی تۆ دەیانبەم، لێرە هەڵیان دەگرم، هەردووکیان دەخەمە نێو هەگبەیەک و بۆ خۆم دەیانبەمە بنار ئەو شاخانە، لەوێ لەژێر دار چنارێک دایاندەنێم، شیری خۆمیان دەدەمێ، منیش مەمکم هەیە، ها! سەیرکە، دوو مەمکی وەکو تۆم پێوەیە دواییش کە گەورە بوون فێریان دەکەم، چۆن بەدار چنارەکەدا هەڵبگەڕێن، چۆنیش بێنە. خوارەوە... من دەبمە دایکیان، ئێوە بۆ خۆتان بنوون، ئێستا دەچمە لای دایکم بەویش دەڵێم بۆ خۆت بنوو، بۆ هەڵدەستیتەوە، خۆ چ شتێک لە خەو خۆشتر نییە، منیش دەمەوێ بخەوم، بەڵام نا ئەمڕۆ نانووم، دەترسم کەسێ نەمبینێ، بۆ هێندە تێنوومە؟ ئێستا ئاو دەبێ چ تام و لەززەتێکی خۆشی هەبێ، ئای بۆ قومە ئاوێک. بەبۆکە، ئەتۆ بۆ خۆت خەوت لێ کەوتووە، تا زۆر تینووت نەبێ هەڵنەستیتەوە، هەڵمەستەوە، ئاوا چاکترە.

منیش بێ تاقەتم، حەزدەکەم هەر سەیرت بکەم، نا! با بڕۆم بەڵکە خوشکە چکۆلانەکەم دەهێنم و هەردووکتان پێکەوە هەڵدەگرم! ئای کە خۆشە، ئاگریش خۆشە، کەمێک خۆمی لەبەر گەرم دەکەمەوە، تۆش لەوانەیە سەرمات بووبێ، کێ دەڵێ لەسەرمان وات لێ نەهاتووە؟.

کۆمەڵە چەکدارێک لە پشتی پیکابێک دابەزین. هەموویان خۆیان دەمامک دابوو، لە گوڵێ نزیک بوونەوە، بەڵام گوڵێ بەر لەوەی ئەوان بگەنە سەری، منداڵەکەی دەست داپێ توند لە ئامێزی گرت... بەسەر مەیتی ئافرەتەکەشدا بازی دا و هەڵات... چەند چەکدارێک وەدوای کەوتن، هەندێکیش ئافرەتەکەیان خستە نێو بەتانییەک و بۆ نێو ئۆتۆمبیلەکەیان هەڵگرت. گوڵێ ئاوڕێکی لە چەکدارەکانی دوای خۆی دایەوە و وەستا، بەرق و سەرسووڕمانەوە وەستا، بۆ بەدوام کەوتوون؟ ئەمە منداڵی خۆمە، خۆ نەمدزیوە! چیتان دەوێ لێم؟ من نایەم لەگەڵتان، من ماڵم لەهۆوەیە. من هیچتان ناناسم، ئەمە دەبەمە بناری ئەو شاخە، لەوێ دەیدەمە شەیدا! شەیدا لەوێیە، ئێوە نایناسن؟ ئەو لەوێ چاوەڕێمە... من خەڵکی ئەم شارەم، ماڵیشم لێرەیە، ئەم منداڵەش هی خۆمە، ها! سەیری بکەن چەند جوانە، هەر بەخۆم دەچێ... دایکم چاوەڕێمە... دەڕۆم...

لە نێو چەکدارەکاندا، کوڕێک لێی هاتە پێشێ و تفەنگەکەی دانایە سەر زەوی، لەسەر چۆک دانیشت و سەری داخست، هەموو گیانی لەگەڵ قوڵپی گریاندا هەڵدەبەزی، گریانەکەی بوو بەهاوار... گوڵێ بزەیەکی بۆ کرد، هیچ گۆڕانێک لە سەر سیمایدا بەدی نەکرا. لە ڕاستیدا وەک نەیدیبێ و نەیناسیبێ ئاوا سەیری کرد. هەر چەند چەکدارەکە لێی پاڕایەوە و نێوی خۆی پێ گوت، سوودی نەبوو، گوڵێ دە دنیایەکی دی دەژیا، خێرا ڕووی خۆی لێ وەرگێڕا و تەنیا ئەم قسەیەی لە دەم دەرچوو... تۆ کێیی؟ ئەمە منداڵی خۆمە! بۆ لێم ناگەڕێن... ئیدی هەڵات!

١٦/١٥ -٢- ١٩٩١

***

ماینە سوورە

لە پەنا کەڤرێکی ڕۆخ بناری شاخێکی گەورەدا وەستا بووم، جەستەم هەر لە گەرماپێو دەچوو، ئەو ترسەی پێم هەڵگەڕابوو، لەسەرخۆ دادەبەزی، هەناسەم لەگەڵ هێوربوونەوەی ترپەی دڵم یەکانگیر دەبۆوە، تا دەهات دەوروبەری خۆم ڕوونتر بەدی دەکرد. دڵنیا بووم کە لە مەترسی دوور کەوتوومەتەوە، بەڵام حەزی مانەوە و ژیان، ڕێگەی پشوودانی لێ گرتم. خێرا هەڵسام، چەند شەقاوێک ڕووەو هەورازەکە ڕۆیشتم، لە پڕ وەستام، ترپەی چەند هەنگاوێکی نارێک و پەشۆکاوم هاتە گوێ، دڵم داخورپا، ترس هورژمی بۆ هێنام بەڵام لە ترسی مەرگ نەدەچوو، نیوە ئاوڕێکم بۆ دواوەی خۆم دایەوە، دروست ئەوەی لەو چرکەیە بەمێشکمدا دەهات، ئەو بوو، هەو بوو! ماینە سوورە! ئەمیش لە دووری منەوە ئیستێکی کرد، بۆی گەڕامەوە، گومانم لە چۆنیەتی وەستانەکەی کرد، وەستام، دیقەتم دایێ، دەتگوت پێم دەڵێ: بۆ کوێ دەچی، بگەڕێوە!

ماینە سوورە ئێشکچی دەروازەی ژینگەمان بوو

ماینە سوورە سێبەری پشوودان و پشکۆی زستانمان بوو!

باشتر، جێت ناهێڵم، دەزانم تۆش وەکو ئێمە پەڕاگەندەیت، وەکو من دەتەوێ گڕۆی ژیان ببەیتەوە. بەدوای ڕۆحی باڵگرتووتدا ڕادەکەی، ئۆخەی کە هاتی، وەرە، وەرە پێش ماینە سوورە! ماینە سوورە ملی ڕادەوەشاند، نیگاکانی لە دوڕ چاوم دەچەقاند، هەر چوار پەلی وەجووڵە خستن، کەچی جاران ئاسا نەیدەحیلاند، لە سەروسیمایدا کانیاوی کەنەفتی و شەکەتی دەردەبوو. تێم دەڕوانی، بەڵام وێ دەچوو نەمبینێ! چەند جارێک دەنگم دا، چوومە پێش، وەستام، ئەمیش ڕووی وەرگێڕا و کلکی کردە مێشکوژە و ڕاست و چەپی خۆی پێ دەکوتا. ماینە سوورە قەت پشتی لە ئێمە نەکردووە، هەموومانی باش دەناسی. خۆ لە هەر کوێ، لە نێو گاڕان و تەنیایی و تەوێڵەدا، گوێی لە دەنگی هەرکاممان بوایە، چاوی بەهەریەکێک کەوتبا، حیلەیەکی ناسکی دەکرد و دەکەوتە هەڵپە و هەڵڵا. ئەدی بۆ ئێستا وەکو جاران ناحیلێنێ، بۆ ڕووم تێ ناکا؟ هەرگیز لەو باوەڕەدا نیم کە نەمناسێتەوە. ئەی کوانێ جوانووەکەی؟ ڕەنگبێ لە هەژمەتی نەبوونی ئەو، دڵی بەمیش خۆش نەبێ، بەترس و دوودڵییەکەوە چوومە پێش، لەپڕ حیلەیەکی لە دەم دەرچوو، حیلەی ئەم جارەی لە هیچ جارێک نەدەچوو، یەکپارچە بوو لە نیگەرانی و ڕق وکینە و سەرلێشێواوی. هەستم کرد لە نزیکەوە زەنگی مەترسییەکم بۆ لێ دەدرێ، چەند جارێکی دیکەش حیلاندی بەڵام هەرجارە مانایەکی جیای پێ دەبەخشیم دەتگوت هەواڵی ئازار و دەردەکانی، بەدۆڵ و چیا و عەرد و ئاسمان ڕادەگەێنێ. لە خەوی چەند ساڵە بێداریان دەکاتەوە.

یەک شەقاوم مابوو بگەمە لای، ماینە سوورە وا ڕاپەڕی، دەتگوت پەنجەم بەرۆحی کەوت، وەک منی بەقامچی وەشێنێک هاتبێتە بەر چاو، بەرقەوە لێم دوورکەوتەوە...

ئێستا کەی، وەختی جەنە و غەزرینە، کەی وەختی دەرد و ناڵینە؟
ماینە سوورە وا دیارە لە تەنگانە کەمبینە
ماینە سوورە، مانی گرتووە بەم شینە
هۆ، هۆ هەورازەکان!
کانی پێدەشت و عاسێکان!
ماینە سوورە لە من زویرە
رۆحی ئەمیش
وەک رۆحی من دەستگیرە!

ماینە سوورە چەند جارێک بەدەوری خۆیدا خولایەوە، گەردنی پڕ لە ماسوولکە و دەماری ئاوساو، قیت کردەوە، حەی حەی پێ دەکرد و لە تەکیدا ناڵەی دەهات. زەویش هەر چوار پەلی بەخۆوە نەدەگرت، زانیم ئەمیش وەکو ئێمە تەقەڵلای مەرگ بەزاندنێتی، رۆحی بەهەیبەتی رێگە نادا ژەهری مردن بڕژێتە گیانی.

ماینە سوورە ڕمبەی لێوە هات، دار و بەردی ئەو ناوە لەرزی، ئاسمان شەق بوو، دەنگێک، زریکەیەک، بەنێو دۆڵ و پەنا و پێچ و بەردەکاندا هات، هات و بەسەر سەری من و ماینە سوورەدا خولایەوە، ماینە سوورە تەکانێکی بێ ئامانی دایەخۆ، لەسەر پێ وەستا، بەدەوری خۆیدا سووڕایەوە، بەلادا هات و جارێکی دیکە ترپەی لێوە هات، هەر چوارپەلی لە ئاسمان کرد. کەوتە سەر تەنیشت، هەردوو چاویشی لە نێو فرمێسک و هورژمی خوێن غەرق ببوون. منیش ئەلەوێ مۆڵەق و دەستەمۆ بووم، دەتگوت کۆتی خاک و بەردی ئەوێ ببووم... نەمدەتوانی بستێکی دیکە لێی نزیک ببمەوە یا دوورکەومەوە و ئەو ناوە جێ بهێڵم. ماینە سوورەش وەک هەست بەبوونی من بکا، تاوی دەدایە هەموو جەستەی، سەری بۆ لای من لار دەکردەوە و توند بەزەوی دادەدایەوە. لە پشتەوەم حیلەیەکی ناسک، هەر لە سەدای منداڵێکی ساوا بچێ، هاتە بەر گوێم، ئاوڕم دایەوە، جوانووە ناسکۆڵەکەی ماینە سوورەم بینی، ئاسک ئاسا غاری دەدا، بەپەنای بەردەکاندا پێچی دەکردەوە و دەوەستا و لە قووڵایی دەروونییەوە لە حیلەی دەدا، ماینە سوورە وەجووڵە کەوت، دەتگوت هێزێکی نامۆ، پڕتوانا بەنێو لەشیدا ڕەتبوو. تەکانێکی دایە خۆ، هەڵسایەوە، لەسەر پێیان وەستا، سەری بۆ لای ترپەی هەنگاوەکانی جوانووەکەی هەڵێنا، گەردنی لەرزی، دیار بوو لە حیلەی دا، هەرچەند فەرمانی بەقاچەکانی دەدا کە بووەستن بەڵام وەک داری بێ ڕەگ توانای سەقامگیربوونیان نەبوو. جوانوو دەتگوت ڕۆحی ونبووی دۆزیوەتەوە، هات و لەبەر دەم

دایکی وەستا، نەمزانی بۆ ڕێگەی دا بەئارەزووی خۆی لە دایکی نزیک بێتەوە؟ خۆ دایکی لە ساتەمەرگدا دەژیا، ژەهر گیانی دەهاڕی و دوا هەناسەی لێ دەبڕی. دەبووایە جوانووەکە دوور خەمەوە... بەڵام، نەمتوانی... ماینە سوورە بەسۆزەوە سەری بێ نیگاکانی لە پشتی جوانووەکەی دەسوویی، وەک بۆ هەتا هەتایێ نەیبینێتەوە، بەتامەزرۆوە گەردەنی خستە سەر ملی، جوانوو وەکو جاران دەمی لە گوان گیر دەکرد، دەتگوت لە دوا ڕێکەوتدا ڕۆحی تواوەی دایکی هەڵدەمژێ. ماینە سوورە بەهەموو گیانی بۆی وەستا بوو، هەوڵی دەدا تا قەترەیەک شیر لە لەشیدا مابێ قامەتی هەر بەپێوە بێ. جوانوو تێر بوو، بازێکی هەڵدا و لە دایکی دوور کەوتەوە، دایک لەرزی، دەتگوت بارێکی قورس دەخرێتە سەر پشتی، هەر چوارپەلی نوشتاندەوە، سنگی بەعەردەکەوە نووساند، ملی شلتر و درێژتر بوو، وێ دەچوو مەرگ لە هەڵمەتی خۆیدا سەرکەوتوو بێ، بەڵام ماینە سوورە، ئارەزووەکەی هاتە دی، ئێستاش جەستەی کەوتۆتە سەما. سەمای مەرگ خەریکە لە پەلوپۆی دەخا، جوانووە سوورەش بەدەوریدا دەخولێتەوە، منیش هەر بەدەوری خۆمدا!

١٩٩١

***

خەجاو

قژی پەرشوبڵاوی منداڵە ساواکەی، وەک خەمێکی ئاڵۆز، تێکەڵ بەشانەی پەنجە ترس تێخزاوەکانی ببوو، ناوەناوە، تا قووڵایی سییەکانی، تا توانەوە لەگەڵ ڕۆحی پەشێواویدا، بۆنی پرچە شل و خاوەکەی دەکرد، لەپڕ دەنگێکی قورس ڕۆچووە دەروونی، دەستی هەواڵێکی دڵڕاتەکێن، ترس ئامێز رایتەکاند، گوێی لە چرپەی کۆمەڵێک هەنگاوی نارێک و خشپە و سرتە و پێخوستی کەسانێک بوو، منداڵە ساواکەی لە مەمکە پڕ شیر و هەلامساوەکەی جیاکردەوە.

چوار کەس بەپەلە وەژوورکەوتن، دەوری خەجاویان گرت، خەجاو تەکانی هەڵاتنی دایە خۆ، بەڵام نەیتوانی، ویستی بقیژێنێ، خێرا دەمی بەپانایی دەستێکی بەردین گیرا، پەنجەی هەرەشەی بەرووداو بەرزکرایەوە.

– بێدەنگ بە! مەمکیشت داپۆشە!

یەکێکیان بەپەلەپرووزێ پڕی دایە منداڵەکە و راپێچی دەرەوەی کرد، خەجاو لێوی رەق و ناچاری لێک ترازاند، بەر لەوەی شتێک بڵێ، مستەکۆڵەیەکی پێ کەوت. رق و کینەی بێ ئەندازەی ئەوان، لەگەڵ مست لێدانەکە رژایە نێو دەروونی. ترس و حەپەسان، لەنێو خوێن و جەستەیدا روا. لە پشتەوەڕا دەستێکی ئاسنین، قژە تێک ئاڵاوەکەی بۆ دواوە راکێشا. خەجاو بۆ دەست و پێی ئەوان دانەویەوە، دەستی لەرزۆکی بۆ قاچ و قولی هەموویان درێژ کرد، سیمای پڕترس و وەحشەتگرتووی هەڵبڕی.

– لە راهی خوا... لە راهی ئەو منداڵە!

هیچ قسەیەک، پاڕانەوە و داوایەکی خەجاو بۆ ئەوان گرنگ نەبوو، ئەوان نیگاکانیان خەنجەری رق و تۆڵە بوو، خەنجەرێک، تک تک، خوێنی رەشی لێ بچۆڕێتەوە. خەجاو وەک منداڵێکی ساوای کەسوکار لێ ونبوو، گاگوڵکەی بەدەوری ئەواندا دەکرد و دەپاڕایەوە. ئەو چاوەڕێی دەستێکی بەرەحم بوو هەڵی گرێتەوە و لەسەر پێ بیوەستێنێ، چاوەڕێی دەنگێک بوو تۆوی شەڕ و تۆڵەی تیا نەبێ، کەچی تەنیا سەدای نووزانەوەی خۆی دەبیستەوە.

– چیم لێ دەکەن؟!

ئەوان وەک کێوێک بەسەر سەریەوە قیت وەستابوون. کێوێکی دڕ، عاسێ، سامناک، کە ئاستەم بوو ئەو جەستە پەرووباڵ شکاوە ڕێچکەیەکی تیا بدۆزێتەوە و بەباڵایدا هەڵزەنێ. ئەوان شەپۆڵی مەرگ بوون. لەنێو ئەو ژوورە تەسکەدا، شاڵاویان بۆ خەجاو هێنا، خەجاو وەک لە زستانێکی سڕوسارد، لە کەنار دەریایەک بێ و، نیوەی لەشی لە نێو لمدا چووبێتە خوار، لەنێوان قاچی سەخت و چەقیوەکانی ئەواندا گیربوو.

تازە بۆ کوێ دەچێ، پەنا بۆ کوێ بەرێ، بەکام گوتە و بەکام رەفتار دڵی رەق و پڕ کینەیان نەرم کاتەوە؟ تازە چوو، زۆر درەنگە ئەوان ئێستا لەبەرچاوی خەجاو بوونەتە یەک سەروسیما. هەموویان یەک دەنگ و یەک رەنگ و یەک ئاکار و یەک بڕیارن. ئەوان جاران وانەبوون ئێستا لە ئاست ئەمدا، وەها یەکیان گرتووە، وەها لەناو یەکتریدا توانەتەوە، بوونەتە جەستەیەکی رق پژێن.

خەجاویان بەپێوە راگرت، شل و شەکەت، سپی هەڵگەڕاو، واق ورما و پێڵوو وەستاو، سەیری هەموویانی دەکرد، چاوی دەبڕییە چاوی هەموویان. کانی رق، خوێن، جوێن، هەڵدەقوڵا، لە قووڵایی کانیەکەشدا بزەیەکی بینی، بزەی گەڕانەوەی حەیا، بەبێدەنگی ئاوڕێکی لە شوێن منداڵە راپێچراوەکەی دایەوە، دوو قەترە فرمێسک لە سووچی چاوەکانیەوە خێرا خزانە دەرەوە و دەت وت ئێشێکە، ژانێکە لە لەشی جیا دەبێتەوە. هەستی کرد گۆناکانی مەمکی گەرم دادێن، وای دەزانی منداڵەکەی هەر بەباوەشیەوەیە و بەلێوە گەرم و خونچەییەکانی، بەپەلە شیری هەڵدەمژێ، شیر لە مەمکەکانی چۆڕاوە، بازنەیەکی تەڕی نارێکی لە دەوروبەری کراسی سەر مەمکانی نەخشاند، شیرەکە پەرش بۆوە، بازنەکە تێکچوو، شوێنی تەڕاییەکە بەمەمکەکانیەوە نووسا، هەموویان ئەو رووداوەیان بینی، یەکێک بەخێرایی عەبایەکی هێنا و دایە دەست خەجاو:

– بەسەر خۆت دادە و، بێدەنگ، وەپێشمان کەوە!

خەجاو هیچی نەوت، بەڵام ترووسکەیەک دڵنیایی بەدڵیدا ڕەت بوو... چۆن دەستیان دەگرێ منێک کە خوێنی ئەوانم تێ بگەڕێ بمکوژن، چۆن دەتوانن بەکۆتایی هێنانی من، چاو لە چاوی منداڵە ساواکەم کەن؟ نا، ئاهی ئەم منداڵەم ڕێگایان پێ نادا، چاوی ئەم منداڵەم بۆیان دەبێ بەمۆتەکێک، بەرۆژ و بەشەو لە بێداری و لە خەوندا، راویان دەنێ، کون بەکون سەر بەماڵەکانیان دەکا، سەری کووچە و کۆڵانەکانیان لێ دەگرێ، بۆ کوێ دەچن، ئەویش هەر گەورە دەبێ، خێرەومەندێک پێی رادەگا هەموو شتێکی پێ بڵێ، ئەو لە جنسی ئێوەیە تۆڵەی دایکی خۆی هەر دەکاتەوە، دە قات تۆڵەتان لێ دەکاتەوە، بچووک و گەورەتان لە قوڕ دەنێ، کوا؟ چەند خۆش بوو ئێستا وەک زەلامێکی چوارشانە لەبەر دەستتان قیت بایەوە، دەست و پەنجەکانتانی ورد و خاش کردبا، نیشانتانی دابا، کە ئێوە زۆر لەوە بێ تواناترن، بچووکترن، کە بتوانن منێکی سەر لێشێواو، بەزۆر بەشوودراو، بێدەسەڵات، پەلکێشی ئارەزووەکانتان بکەن، کوا لە کوێیت کوڕپەلەکەم، دەبا رۆحی پڕ لە ئازاری دایکت، بخزێتە گیانت، دەبا گیانی چکۆلە و بێتاوانت گەورەبێ، رۆچێتە نێو دڵی مردوویان، گڕ لە ویژدانیان بەربدەیت و ژیانیان لێ بکەیتە دۆزەخ. ئەوان دەیانەوێ تۆی ساوا لە سۆزی گەرمی باوەشی دایکی

جیاکەنەوە، بۆ هەتا هەتا نیگاکانت بەدوای مندا بگەڕێن، هەر لە ئێستەوە فێری ڕق وکینە هەڵگرتنت بکەن، ئەوەی خۆیان مەبەستیانە لە ناو گوێی ناسکتدا بخوێنن، نەکەی گوێ بۆ تاوانەکانیان رادێری، هۆ کوڕە شیرنەکەم.

خەجاو وەپێشیان کەوت، هێشتا لەبەر دەرگای ژوورەکە ڕەت نەببوون لەپڕ وەستا ئاوڕێکی پڕ لە حەسرەت و غەریبی بۆ شوێنی منداڵەکە دایەوە، هێزێکی نامۆ تەکانێکی پێ دا، خەریک بوو جارێکی تر خۆی بەعەرزەکەدا بدا و لە شوێن جاران راکشێتەوە. لە ناکاو پاڵێکی توندی پێوەنرا، دەماودەم ڕۆیشت، لە نێوەڕاستی حەوشەکە رمبەی لێوەهات. خێرا خۆیان گەیاندێ، هەڵیان گرتەوە، ئەو سەروسیمایە پەشۆکاوە. ئەو دەموچاوە هەترەش چووە کە تەنیا لێقەوماوی و پاڕانەوەی لێ دەباری، هیچ سۆز و بەزەیەکی لە قووڵایی دەروونی ئەو کەسانە وەدەست نەهێنا، تۆ بڵێی تۆسقاڵێک ڕەحم بەمنداڵە ساواکەی نەکەن، گریە و نووزانەوەی ئەو کۆرپەیە ئیفلیجیان نەکات؟! تۆ بڵێی خوا، دەستی بەزەیی درێژ نەکا و بەردەرگایان لێ نەگرێ، بەرپێیان لێ نەکا بەچاڵ، چاڵێکی بێ بن، بەردەمیان نەکا بەتەڵدڕ، بەئاو، بەئاگر... تۆ بڵێی وا بەئاسانی غەدرێکی ئاوا گەورەم لێ بکەن؟

کوا کەسێکی بەویژدان، بەتوانا، بەدەسەڵات، هەر ئێستا لەبەر دەرگای دەرەوە قیت بێتەوە، بەری ئەو زوڵمە بگرێ، منی بێ چارە، بخاتە سەرشانی و بمفڕێنێ، بمباتە دوور، دوور لە هەموو کەسێ، ناسیارێ، خزمێ، برایێ... کوا؟ بۆ هەر ئێستا زەمین ناهەژێ، بوومەلەرزەیەک نایێ و داروبەردی ئەو خاکە تێکەڵ بەیەکتری ناکا، بۆ دەستی پیاوچاکێ بەم حەسارە راناگا، ئەم کەسانە ڕووەو ئاسمان هەڵناکێشێ، ناویان، ئەسڵوفەسڵیان لەسەر زەوی ناسڕێتەوە؟ بەرەو کوێیم دەبەن، چیم لێ دەکەن؟ خۆ ئەگەر بڕیارتان داوە بمکوژن، دە غیرەتتان هەبێ، بۆ دواجار منداڵەکەم بۆ بێنن، با بۆ ئاخیرین جار هەناسەی ڕۆحی هەڵمژم، چاو لە چاوی پاک و بێتاوانی بکەم، با بزەی ناسکی لێوە گەرمەکانی تێکەڵ بەرۆحم بێ، با ئەویش دڵ و دەروونی وێڵ و سەرگەردان و پەشۆکاوم ببینێ، باتێر لە چاوی ترس تێزاوی دایکی رامێنێ، دە لێم گەڕێن، با جارێکی تر منداڵەکەم لە باوەش بگرم، ئەو کات هەر چیم لێ دەکەن بیکەن، ئێوە دیارە دەتانەوێ بەنەمانی من، قەترەی حەیا ڕژاوەکانتان هەڵگرنەوە، سمێڵی لەدەست چووی پیاوەتیتان بادەنەوە، بەئارەزووی خۆتان پێبکەنن، پەردەی شەرمەزاری و ڕووڕەشی هەڵدڕن و بەسەربەرزی جارێکی تر لەدایک ببنەوە... ئەو کات کە وجودی من لە نێوانتاندا سڕایەوە، بەبێ ترس، زبڵی گوناحەکانی نێو ماڵ و بەردەرگا و کووچە و کۆڵانەکانتان رادەماڵن. خەڵکی چیتر قورسایی ناخەنە سەر پشتتان و لە چوارپەلیی رزگارتان دەبێ و وەک جاران لەسەر دوو پێ دەوەستنەوە. ئەو کات تۆزی بێ حەیایی

لەسەر شانەکانتان دادەتەکێنن. دیارە من بوومەتە باعیسی هەموو ئەو ئازار و ئەشکەنجەیە کە ماوەیەکە پێیەوەی دەتلێنەوە، من ببوومە ئەو مارەی کە ڕۆژانە، شەوانە، ژەهرم دەخستە گەرووی شانازی و گەورەییتان. من گۆمی بێدەنگی ژیانی ئاساییتانم شڵەقاند، ئێوەم لە شوێنە قاییم و توندوتۆڵەکانتان هەڵتەکاند، رووی سپی و مەردایەتیتانم، لە قوڕێکی ڕەش و بۆگەن هەڵکێشا، وەزیفە و خەونە زلەکانتانم کردە قۆندەرە و، تەلەبەند و ڕێچکەی گوواوی مقەدەسەکانتانم پێ بڕی. من ئەو کات مانای ئەو شتانەم نەدەزانی، منی بێچارە چۆن بزانم بەو کارەی کە دەیکەم، دەستوری ژیانی ئێوە تێک دەدەم؟ من چوزانم قەڵای سەختی بوونتان هێندە بەئاسانی بەسەر سەرتانەوە دادەڕمێ؟ ئەوەی لە ژێریشیدا دەمێنێتەوە تەنیا منم، ئێستا لەوە دەگەم هەموو مردووەکانی ژێر ئەو قەڵایە ڕووخاوە، بەمردنی من، زیندوو دەبنەوە، مردووەکانتان، بەخۆیان و رق و کینەکانیان، هەڵدەستنەوە و ڕووەو من دێن، هەموو گۆڕەکان دەکەن بەگۆڕێک، داروبەردی سەرجەستەیان دەکەن بەدوو کێل، منی تەلبەندبڕ و یاساشکێن بەزیندوویی چاو دەخەنە نێو پەڕۆی حەیا رژاویان. سەروسیمام بەئاخرین تفی نێو زاری بۆگەن بوویان سواق دەدەن، بەهەموویان فڕێم دەدەنە نێو گۆڕ و چاڵی پێشووی خۆیان. بەپەلە، وەک ڕەنو، دار و بەرد و خۆڵی ئەو ناوەش دادەبارێننە سەرم، دامەدپۆشن، نەوەک ڕۆحی یاخیبووم، جەستەی یاساشکێنم لە کەلێنێکی چاڵەکەدا دەرپەڕێتە دەرێ و بەسەر سەریانەوە بوەستێ و پڕ بەدەم لە قاقای پێکەنین بدا و دیسان بیانخەمە، جەهەنەمی جاران.

خەجاو نەیدەزانی چۆن هەنگاو دەهاوێ، بەرەو چ شوێنێکی نادیار و خەتەرناکی دەبەن، ئەوانەی ئێستا پەلکێشی دەکەن کێن، تۆ بڵێی مرۆڤ بن؟ هەستی دەکرد بۆتە جەستەیەکی مردوو، چەند تارماییەکی قورس بەنێو تاریکیدا رایدەکێشن، وردە وردە تاریکی خەستتر دەبێ، هێزێک جەستەی لە پەلوپۆکەوتووی هەڵدەلووشێ، بەرەو قووڵاییەک شۆڕی دەکاتەوە، ڕووەو دنیایەکی تر دەچێ، لەوێ خەڵکانێکی تر، سەیروسەمەرە و جیا لەوانەی بینیبوونی، دێنە بەرچاوی. لەوێ تێکەڵ بەکۆمەڵێک ئافرەتی بەچەنگاڵ هەڵواسراو، ئافرەتی رووتی مل قرتێنراو دەبێ. لەوێ زەوی شەڵاڵی خوێنە، مەمکە بڕاوەکان بەدوای لێوی ساواکان دەگەڕێن. مردووەکان، سەرگوزشتەی داهاتوویان دەگێڕنەوە سەرەپەڕێنراوەکان، سەردولکەی بێ ئومێدی بۆ جەستە گومبووەکانیان دەڵێنەوە. لەوێ کەسانێک هەن کوێرن، سەقەتن، بەشمشێری دووسەری نێو دەستەکانیان پەناوپێچی ڕێگا چڕو ئاڵۆزەکان دەبڕن.

شمشێرەکان سەرێکیان چاوە و سەرێکیان مار، بەدوای دڵی زیندووی شاراوەی ئافرەتان رادەکەن. ئەوەی سنگە هەڵی دەدڕن، ئەوەی دڵە لە بن و بۆتکە دەری دێنن.

بەژەهری مار دەیشۆنەوە لەوێ دڵەکان هەراج دەکرێن، کەسانێک هەن بەچەقۆی رق، دڵەفرۆشراوەکان هەنجن بەهەنجن دەکەن. لەوێ خەجاو دەکەوێتە بەردەستی کەسێکی سەربڕاو، بزماری پەنجەکانی دەخاتە سەر دڵە حاڵ و فێگرتووەکەی، خەجاو دەقیژێنێ، تا پێی دەکرێ، هاوار دەکا و خۆی لەنێو دەستی مرۆڤە سەربڕاوەکان رزگار دەکات...

– بێ دەنگ بەبێ حەیا... !

تۆ بڵێی ئەوەی بینی، خەون نەبووبێ، یا ئەوەی ئێستا روودەدا هەمان خەونی بەردەوامی پێشوو نەبێ، خەجاو بێ ئەوەی فزەیەکی لێوە بێ، جەستەی خاوی تەسلیم بەو کەسانە ببوو، کە پەستایانە نێو ئوتومبێلەکە، کرانەوەی دەرگای ئوتومبێلەکە وەک لێککردنەوەی دەمی ئەژدیهایەک بوو، زرمەی پێوەدانی دەرگاکە وەک دارمانی شاخێک بوو بەسەریدا.

زریکەی منداڵێکی ساوا، سەری پێ قیت کردەوە، دیسان سەرگۆی مەمکەکانی تەڕ بوون، ویستی بقیژێنێ، وەئیشکەوتنی ئوتومبیلەکە قیژاندنەکەی خنکاند. ئاوڕێکی لە ڕاست و چەپی خۆی دایەوە. خۆی لە نێوەڕاستی دوو زەلام، دوو شاخ، نا، دوو دێوی سەروپۆتەڵاک دەمامکدراو بینییەوە. بەڵام لەوە دەچوو بۆ ئاخیرین جار بیەوێ ماڵئاوایی لە ساواکەی بکا.

ئەو شەوەش کە لەگەڵ سیروان، رێک کەوتن، هەر لە شەوێکی ئاوا دەچوو. بەڵام ئەوەندە ترسناک نەبوو. ئەگەرچی ترس و دردۆنگییەکی زۆر گیانی داگرتبوو، لەگەڵ ئەوەش تروسکاییەکی لەززەت بەخش درزی دەخستە نێو ترس و نیگەرانییەکەی. ئەو کات بەئارەزووی خۆی بڕیاری دا کە مل وەبەر هەورازێکی ئاوا خەتەرناک بدا، ئەو کات دەیزانی کارێکی ئاوا مەترسی بەدواوەیە. بەڵام دەشیزانی لە پێناوی چیدا وای دەکرد.

سیروان کە نزیکەی چوار ساڵ بوو ئاشنایی لەگەڵ پەیداکردبوو، هەر لە رێگەی ئەو ئاشنایەتییەدا، حەز و ئەڤین، یەخەی لێ گرتن بەو ئاواتە نەگەیشت و خەجاو بەرەزامەندی ئەوانی تر شووی بەکەسێکی دیکە کرد و منداڵێکی بوو. ئەوکات، سیروان جارێکی تر وجودی خەجاوی داگرتەوە، چرکە و ساتەکانی لێ ببوون، بەلەززەتی چاوەڕێی دیتن و نیگەرانی بۆ داهاتووی ژیان.

سیروان، هەر لە شەوێکی ئاوادا خەجاوی هەڵگرت، دار و بەرد و عامودی سەر جادە و کۆڵانەکانی لێ ببوونە مێردەکەی، منداڵە ساواکەشی هەر بەباوەشەوە بوو، توند بەخۆیەوە نووساندبوو، لەگریانی ئەویش دەترسا، بەهەموو چرپەیەک، دەنگێک، قیژەیەک، رادەچەنی. بۆ چەند جارێک دەستی لەرزۆکی دەخستە سەر شانی سیروان و بەترسەوە دەی وت:

– بگەڕێوە سیروان ئێمە چی دەکەین؟

تا لە شار دوورتر دەبوونەوە، ترس زیاتر بەگیانی خەجاودا هەڵدەگەڕا، سیروان، هیچ ئاوڕێکی نەدەدایەوە، گرنکی بەهیچ پاڕانەوەیەکی خەجاو نەدەدا، تاکە شتێک بیری لێ بکردایەوە ئەوەبوو کە دەبێ بڕوا، تا نەشگەنە گوندێکی دوور، دوور لە شار، دوور لە خزم و کەسوکاری خەجاو نەوەستێ. ئەو خۆشی زۆر دەترسا، بەڵام دەیزانی ئەگەر بگەڕێتەوە، رەنگە بەپێی خۆیان بچنە نێو دەستی رق و تۆڵەی خزمەکانی خەجاو. خەجاو تازە بەتەواوی هەستی کرد کە ئەو کارەی ئەوان ورووژاندنی رۆحی لە یەکبەستراوی خەڵکانی ئەو سەر زەمینەیە، بەئاگاهێنانەوەی مێژووی ویژدانی نووستووی ئەو خەڵکەیە، ئەو تازە هەستی پێ کرد بەپساندنی بازنەی توندوتۆڵی ئەو دەوروبەرە. مەعنایەک بۆ ئارەزووەکانی نادۆزێتەوە، ئەو لە سەرەتا نەیدەزانی بەپچڕاندنی ئەو بازنەیە، مرۆڤەکان، بەرگی ئینسانی فڕێ دەدەن و سەروسیمای وەحشەتناکی دڕەندەییان وەدەردەخەن. بەچاوی پڕ لە رق و خوێن، بەدوای هەڵگرتنەوەی قەترەی حەیا رژاوەکانیان دەگەڕێن.

ئا ئەوەتەن، ئەو مرۆڤانەی کە لە تەنیشتیەوە دانیشتوون و پاڵیان داوەتەوە، یەکپارچە لەنێو حەز و لەززەتی تۆڵەدا تواونەتەوە، بیر لەوە دەکەنەوە لە کاتی بەجێهێنانی بڕیارەکەیان، دەرگای چ خۆشییەک بەڕوویاندا دەبێتەوە، دوای تەواو بوونیان چۆن چۆنی رووبەڕووی خزمان دەبنەوە. دەبێ لە دەست ئەو هەموو ئازار و ئەشکەنجە رۆحییەی کە خەجاو بۆیانی خوڵقاند، رزگاریان بێ؟ ئا، چیتر ئارەقەی شەرم بەلەشیاندا ناچۆڕێتەوە، چیتر خۆیان لەم و لەو ناشارنەوەو چاوشۆڕیی بەنیگاکانیانەوە نابینرێ. بازنە تێکشکاوەکەی شانازییەکان، خۆی دەگرێتەوە و هەموویان جارێکی دی دەچنەوە ناوی، قەوم و قیلە ئاڵای سەرفرازی بەرز دەکەنەوە و ئیدی لە نێو کۆڕ و مەجلیسی خەڵکان، بەڕووسپی دادەنیشن و زاریان لە جاران پانتر دەکەنەوە و بەئازادی کاروکاسبی دۆڕاویان بەدەست دەهێننەوە. هەموو ئەو ماوە سەختە کە لە ریشەوە هەڵتەکێنرابوون لە گۆشە تەسکەکانی ماڵە شەرم پێهەڵگەڕاوەکانیان هەڵترووشکابوون، بۆ چەند دەقەیەکی تر کۆتایی پێ دێ.

سالار، کە برای خەجاو بوو، ئێستا خۆیشی لە پێشەوەی ئوتومبێلەکە دانیشتووە و دەمانچەیەکی لەژێر پشتێنەکەی دایە. ئەوە چەند مانگێکە، وەک مەرگ راوی نابێ، خۆی لە کونی ماڵەوە نابوو و نەیدەتوانی تا بەردەرگی حەوشەش بچێ، بەڵام ئەمڕۆ بۆ یەکەمین جارە چاوی بەدنیای دەرەوە دەکەوێ و لەنێو تاریکی ئەو شەوەدا، تروسکایەکی خۆشهێنەر بەدەروونی تار و رەشیدا تێپەڕ دەبێ.

ئۆتۆمبێلەکە لە شا رێگەکەوە دەرچوو، خزایە نێو دەغڵێکی پان و بەرین. گوێیان

بەو هەموو هەڵبەزین و دابەزین و تەقە تەق و شێلانی دەغڵەکە نەدەدا... ئەوان دەیانزانی بۆ کوێ دەچن. دوو ڕۆژ بەر لە ئێستا، بەدیقەت چاویان بەو ناوەدا گێڕابوو، شوێنی ئەنجامدانی کارەکەیان دەستنیشان کردبوو خەجاو هەموو گیانی دەلەرزی، لە پڕ وەدەنگ هات، بەقوڕگێکی پڕ لە گریان، پڕ لە پاڕانەوە، لەگەڵ هاوارکردنەکەیدا هەردوو شانی براکەی ڕاتەکاند.

– کوڕە سالار... چیم لێ دەکەن؟!!

سالار بێ ئەوەی نقەی لێوەبێ، بێ ئەوەی کەمترین سۆز و بێ هێزی نیشان بدات، بەبێ ئاوڕدانەوەش، توند دەستەکانی خەجاوی بەسەر شانیدا شۆڕ ببوونەوە، لایدان و لەسەرخۆ بۆڵاندی:

– نەت دەزانی عاقیبەت وات بەسەر دێ؟!!

– نانا، سالار نەمدەزانی!

ئۆتومبێلەکەیان ڕاگرت، هەموویان بەچوست و چالاکی هاتنە خوارەوە. دەموچاوی هیچییەکیان بەدەرەوە نەبوو، خەجاو هەر لەناو ئۆتومبێلەکە مابۆوە، یەکێکیان بەخێرایی پەڕۆکێکی لە گیرفانی شەروالەکەی دەرهێنا، بەهەشتاوی چاوەکانی خەجاوی داپۆشی، ئەو کەسەی پەڕۆکەکەی دەبەست، هەستی کرد هەموو جەستەی خەجاو بۆنی شیری لێ دێ. هەموو دەمارەکانی کەللەی سەری وەهەڵپەکەوتوون. دەت وت بۆ مەرگی خۆیان شین دەگێڕن. ئەو کەسە دەنگێکی بیست، دەنگێک لە قوڵایی دەروونیەوە چەکەرەی کرد، بەهەموو گیانیدا هەڵگەڕا. ئەو وای دەزانی دەنگی خەجاو بوو، درزێکی خستە گیانی دەت وت تیغێک بوو، یەکڕاست ڕووەو دڵی چوو، هەناوی لەگەڵدا هەڵتەکی. دەنگەکە تێکەڵ بەگریانێکی بەسۆز بوو، هەر لە واوەیلای دایکێک دەچوو کە تازە منداڵێکی لێ مردبێ... ئەو کەسە پەنجەکانی هێشتا بەسەر پەڕۆکەوە بوون و دەیویست گرێیەکی دیکەشی لێ بدا، بەڵام خۆیشی نەیزانی هەردوو دەستی بۆ دادەهێزران، بۆ وردە وردە هێزیان تێ نەدەما، بۆ لە خۆڕا شۆڕ دەبوونەوە؟.

خەجاو، لەو بێدەنگی و وەستانەدا، بەسەرسوڕمان و ترسەوە کەمێک پەڕۆکەی سەرچاوی لادا، تەماشایەکی کەسەکەی کرد.

– تۆ کێیت؟ بۆ ناتناسمەوە؟!

– من کەریمی ئامۆزاتم!!

– کەریم... بەقوربانت بم لەدەست ئەو بێ ویژدانانە ڕزگارم کە!!

کەریم دەبوایە بەزووترین کات پەلی خەجاو بگرێ و بیباتە پشت گردەکە، کەچی لەو دەمەدا، قسە و باسەکانی چەند ساڵەی نێو دڵی وەک کۆمەڵە زیندانێکی ئەبەدی، کە دەرگای زیندان بشکێنن، بەهەڵەداوان و پەلەپرووزێ ڕابکەن، ئاوا، قسە زیندانیکراوەکان دیواری دڵیان ڕماند، هورووژمیان بۆ گەرووی هێنا، ویستی لە یەک

چرکەدا ئەوەی لە دڵی دابوو بیڵێ، بەڵام کوا، چۆن لە کاتێکی ئاوا ئەو هەموو قسەیە دەگوترێ، ئەوان بۆ کارێکی زۆر گرنگ و دەستبەجێ هاتبوون کەی وەختی ئەو جۆرە قسانەیە... کەریم توند قوڕگی خۆی گرت، خەریک بوو لەبەر شاڵاوی قسەکان هەناسەی لێ ببڕێ و بخنکێ، بەڵام باش بوو، هەموو قسەکان بوون بەدوو فرمێسک، ڕژانە سەر گۆنای خەجاو... خەجاویش بەدەستە لەرزیوەکانی هەردوو چاوی کەریمی سڕیبیەوە.

– ئەی تۆ منت خۆش نەدەویست؟! چۆن لەگەڵ ئەوانە هاتی؟!!

– نازانم!

کەریم پێش چەند لەحزەیەک یەک پارچە ڕق بوو، چاوەڕێی دامرکاندنەوەی گڕی ڕقی کۆن بوو، حەزی تۆڵە، لەوەی خەجاو قەت خۆشی نەویست و داخوازیشی ڕەت کردەوە، هەموو گیانی داگرتبوو، کەچی ئێستا لە نێو خۆیدا بۆتە دوو کەس، ڕق و ئەڤین، لە تێکهەڵچوونی شەڕی ئەو دوو لایەنە، ئەڤین، سەری بەرق و کینە شۆڕ کرد، دەست و قامەتی لەرزاند و جەستەی تەسلیم بەهێزێکی نامۆ کرد، چاوی پڕ حەزی تۆڵەی لێ کرد بەنیگای سۆز و خۆشەویستی... لە پڕ کەسێکی دیکە هات و خێرا دەستی خەجاوی ڕاکێشا و لە ئۆتومبێلەکە دەری هێنا، کەریم لە شوێن خۆی چەقیبوو، نەیدەتوانی جوولەیەکیش بکا، تەنیا ئەوە نەبێ، تا خەجاویان بەسەر گردەکەشدا هەڵگەڕاند، ئەو چاوی هەر لەسەر باڵای تێکشکاو و جەستەی پەلکێشکراوی خەجاو بوو...

خەجاویان بەگردەکەشدا بردە خوارێ، لە پەنای بەردێک وەستاندیان، خەجاو گوێی لە هیچ شتێک نەدەبوو، دنیا لەلای ئەو، هێندە تەسک و ترووسک بۆوە، هەستی دەکرد بۆتە تەنێکی بچووکی نێو کونێکی ئەم دنیایە. لەو تاریکییە وەحشەتناکەدا بەچاوی خۆی شەپۆڵی خوێن و دڵی حاڵگرتووی نێو جەستەی تێکڕماوی دەبینی. ئەو هەستی بەهیچ جوولەیەکی ئەوان نەدەکرد، کە دوای چەند چرکەیەکی تر چ کارێک ئەنجام دەدەن.

تاریکی هێندە بەدەروونیدا ڕۆچووبوو تا ئەو ڕادەیەی، تڕووسکەیەکی ڕووناکی لێ بەوجود هات. ڕووناکییەکە بەرەبەرە بەرین و بەرینتر دەبوو. ئیدی مەعنایەک بۆ تاریکی نەما. بەهێمنی، تەواوی جەستەی دەخزایە نێو ڕووناکی و دەتوایەوە، هەستی دەکرد خۆی بۆتە ڕووناکی و ڕووناکیش ڕۆحی ئەوی هەڵگرتووە.

لە دوورەوە بەچاوی جەستەی نورانی خۆیەوە، سوارەیەکی بەسەر ئەسپێکی سەرشێتەوە بینی، دەهات، بەخێرایی دەهات و لەناو جەستەی ڕووناک ئامێزی خەجاودا ون بوو، خەجاو لە کاتێکدا هەستی بەلەززەتێکی پیرۆز دەکرد، لە ناکاو چنگێک تاریکی، ڕووەو ڕۆحی ڕووناکی هات، هات و هەموو شتێکی تاریک کردەوە!

سوید ١٩٩٦

پەڵە خوێن

هەر دوای چوونە دەرەوەی پیرەژنەکە (سارا) بەپەلە دەرگای ژوورەوەی داخست، وەک ئەوەی حەز بەدیتنی هیچ کەسێک نەکا و نەیەوێ گوێش لە هیچ مەوجودێک بگرێ، ڕێک خۆی بەدەرگاکەوە نووساند. دیاربوو قسەکانی پیرەژن، جگە لە سەر ئێشان و ماندووکردن و ترساندن، هیچی دیکەی پێ نەبەخشیبوو، ئەو بڕیاری خۆی دابوو، کە ئەمشەو هەموو ڕاستییەک بدرکێنێ، بەڵام دڵنیا نەبوو لەوەی، کە ئایا پیاوەکەی ئامادە دەبێ گوێی بۆ بگرێ، یا هەر لە یەکەم وشەوە ڕق و نەفرەتی بەسەردا دەبارێنێ؟ نیگا هەترەشچووەکانی سارا، هەر لە پەشۆکاوی و بێ ئۆقرەیی پەپوولەیەکی نیگەران دەچوو... سەروسیمای هەر لە کەسێکی لە خۆڕا گیراوی دەکرد، کە تازە فڕێدرابێتە زیندان و پاش نەختێکی دیکە بەرەو مەرگی حەتمی ببەن...

تۆ لە کوێی سارا؟ چۆن دەتوانی کێوی بەستەڵەکی ئەو کارەساتە، بەدەست و پەنجەیەکی ئاوا لەرزۆک و بەهۆرەی ئەم دڵە ساردەت، لە ژوورێکی ئاوا تەسک و ترووسکدا، بتوێنیتەوە؟ چ کەسێک دەتوانێ، لەنێو دەروونی وێران و خاپوورتدا، لقێک لە ئەوینی تازە گوڵێک بچێنێ؟ کەی تارمایی ئەو میحنەتە بەدواتەوە دەسڕێتەوە، چۆن دەتوانی سەرێک لە میحرابی ئاسوودەیی بدەی؟... ئێستا... هەر پێ بنێتە ژوورەوە، هەموو شتێکی پێ دەڵێم لێ ناگەڕێم، پەنجە نامۆکانی لە سەر جەستەی وێرانمدا گوڵی مووچڕکە بڕوێنن، ئەم شەو نیگا پڕ حەز و ئارەزووەکانی کوێر و سەقەت دەکەم... من دەمەوێ ئەوەی هەمە، ئەوەی چەندان ساڵە گیرۆدەیمە، لە نێو تاریکی ڕوحمدا، دەربهێنم... چیم لێ دەکا، ئەوە ڕاستییەکە و هەر دەیڵێم، دەشزانم خۆشترین شەوی لێ دەکەم بەدۆزەخ، لە ناسکترین خەوندا، بەتوندی ڕادەژەنم و بێداری دەکەمەوە، من ئەوە چەندان ساڵە بەناچاری لەگەڵ ئەو ئازارەمدا دەژیم، گەورە دەبم، دە ساڵ زیاتر، خەرمانەی ئاگری ئەو دەردە دەوروبەری گرتووم، ڕۆژانە دەسووتێم دەبمە خۆڵەمێش و دەسووتێم و خۆشم نازانم چۆن چۆنی ئەو ڕوحە بەرگەی سووتانی ئەم لەشەم دەگرێ... من لە دونیایەک دەژیم، ترس و نیگەرانی و بێ ئومێدی، هەنگاوم پێ هەڵدێنێ... کێ ئامادەیە دڵی ئارامی بخاتە سەر دڵم و بەپەنجە نەرمەکانیشی دەست بەقژی پەشێواوم دابێنێ؟ بەچاوی پڕ لە پاکیزەیی و ڕوحە شیرینەکەی، دەروونی شەقاربووم بەتەوری ئەو کارەساتە، سارێژ بکا، کەس، کەس نییە، خۆ ئەگەر لە نێو ڕووگرژی و سیمای گومان و چاوی پڕ خوێنتان تۆزقاڵێک ڕەحم هەبووایە، ئەوە دەهاتم و هەگبەی ئازاری ئەو دەستانەم بۆ هەڵدەڕشتن... من کە دەوروبەرم بەفرمێسکی درۆ و پێکەنینی مردوو، دڵی ڕەش، تەنرابێ، چۆن دەکرێ لە چاوی من، لە ڕەنگی زەردهەڵگەڕاوی من، لە ئاوازە سپییەکانی دەروونی من، تێبگەن؟

ئەو نەختێکی دیکە دێتە ژوورەوە، تاکە شتێکی لێم بوێ، هەر ئەوەیە کە دەبێت بەپێی عادەت بۆی بوەستم و داخوازییەکانی فەرامۆش نەکەم، ئەو بۆ ئەوە نایێتە لام دڵی لە دڵم هەڵسوێ، نیگاکانی لەنێو نیگاکانم بتوێنەوە، بەدوای ڕوحی سەرگەردانمدا بگەڕێ و بەماچی نەمریی لە باوەشم بگرێ... ئەو تەنیا شتێکی گەرەکە و بەس، خەیاڵ و خەونە شیرین و شێتەکانی، لە سەر جەستەی مندا تاقی بکاتەوە، ئارەقەی تەمەن و زەحمەتەکانی، بەبارانی مووچڕکە خۆشەکانی بشواتەوە... ئەو بێباکانە بۆم دێتە ژوورێ، تا پێی بکرێ هەوڵی ئەوە دەدا مەیلەکانی ببزوێنم و جڵەوی مەیلەکانم بگرێ (ئەو) هەموو پیاوەتییەکەی لە نوختەیەکدا گرد دەکاتەوە و هەڵمەتی کوێرانەم بۆ دەهێنێ، منیش دەبێ لە ساتە وەختێکی کەمدا مەیلی خۆ وەدەستدان و مێیەتی، پێ ببەخشم بڕوانامەی کچێنی لە بەرۆکی مەردایەتی بدەم، چەند ئەستەمە خودایە؟ چۆن بتوانم ڕێ لە هیوای حەز و ئارەزووەکانی بگرم؟ چۆن بتوانم ئەم زمانە لە گۆکەوتەم وەقسە بێنم؟ چۆن بکرێ درزێک لە چوار دیواری دەروون بەستەم بکەمەوە؟ دە ساڵی شەرم، ترس، گریان و خۆ خوردانەوە لە نێو وشەیەکی موعجیزە ئاسا بتوێنمەوە، ئەو لە شەوێکی ئاوادا کەی لە زمانی دەرد تێ دەگا، چۆن بەچاوی حەزە هەڵچووەکانی، پەی بەنیگای مەرگی چەند ساڵە دەبا؟ ئەو کە دێتە ژوورەوە، بەگڕ و حەزێک دێ، منی چاو، منی ڕوو، منی جوانیی باڵا نابینێ، ئەو دێت و دەرگا بەڕوومدا واڵا دەکا، سنگی گەورەیی وە پێش خۆی دەدا و بەسەری بەرز و ڕووی بەسپیکراوی بۆم دێتە پێش، دێتە پێش و لە پشت چاوە بەشەرم داپۆشراو و هێمنەکانی دونیایەک لە هەڕەشە و سەرچاوەیەک لە گومان دەبینم... ئەو بیری بۆ ئەوە ناچێ، کە من ئەمشەو حەیرانی بەدبەختی بۆ خۆم دەچڕم، لە نێوەڕاستی ئەم ژوورەدا سەرچۆپی گریانی پەنگخواردووی دە ساڵەی بۆ دەگرم، ئەم شەو مەرگی کچێنی خۆم ڕادەگەیەنم! من دەزانم هەموو شتێکم بۆ یەکەم شەوی تازە زاوا، گڕی ئاگرێکی شێتگیرە، کەچی هەر خۆمی پێ دەسووتێتەوە، ئەم شەو نە هەر لە ژوورەکەمدا ڕق و کینە دەر دەبێ، لە دەرەوەش لە پشتی دەرگای ژوورەکەم و لە نێوەڕاستی حەوشەشدا، بارانی مەرگ دەبارێ ئەوانەش کە لە دەرەوەن، چاوەڕوانی هەواڵی من و زاوا دەکەن، گیرۆدەی تەڵەیەکی سەختن، تا بەیانی چاویان لە ڕق و تۆڵە ڕادەچێ و بەموڵەقی دەمێننەوە.

ئەمشەو هەموویان لەنێو قوڕێکی خەستدا نوقم دەبن، بەیانیش وێنەی تێکشکاوی من، بەهەنیەی هەموویانەوە پێدەکەنێ.

ئەمشەو کۆشکە جوان و بەرزەکان بەڕووی زاوادا دەڕمێن، تەلارەکانی خەون دەبنە کەلاوە.

گڕی حەز و ئارەزووەکان دادەمرکێنەوە، منیش چ بڕیارێکم لە سەر دەدەن با بیدەن،

من لەمە زیاترنیم کە هەم، گوناهی من چی بوو کە دەستێکی غەیبی شووم، لە ناکاو خزایە نێو جەستەم، سنووری نهێنییەکانمی بەزاند و ئەو بەشە هەرە پیرۆزەی ژیانمی وێران کرد؟ ئەو دەستە قیبلەنمای کۆشکی زێڕینی کچێنی بەخوێن سوور کرد...

خوێن، ئەو پەڵە خوێنانە، گەواهی بوون و نەبوونم بوون، دەبوایە قەت لێ نەگەڕێم بڕژێن، نەدەبوایە ئەو دیوارە درزی تێ کەوێ و ئەو پەڵە خوێنە لەعنەتییانە بخرێنە دەرەوە و عومرێک لەگەڵ خۆیاندا راپێچ بدەن... خوێن! لە دایک و باوک و براکانم پیرۆزتر بوو، من بەچی بزانم نێوان ژیان و مەرگ و ئەو دیوارەیە. من چوزانم ئەو پەڵە خوێنانەی روحی نەگریسی منیان پێیە و سێبەرم ئاسا خەون خەیاڵم ئاسا بەدوامەوەن؟...

ئەمشەو ناچارم داستانی دە ساڵی رابردووم، دە ساڵ لە مێژووی ئەو پەڵە خوێنە رژاوانەی، کە ترس و نیگەرانی و بەدبەختییان لە وجودمدا رواندووە، بگێڕمەوە.

هەر کە زاوا هاتە ژوور، یەکجێ بەپێوە دەوەستم، چاو دەنێمە چاویەوە، بەپانایی دەستم، دەمی بزێوی دەگرم، رەنگبێ شێت ئاسایەک بێمە بەرچاوی... با وابێ، چۆن بیرم لێ دەکاتەوە با بیکاتەوە، ئەمشەو یا دڵ و دەروونی وشکی، بەفرمێسکی بەخوڕی دە ساڵەم تەڕ دەکەم، یا گرەوی ئەو تەمەنەی ماومە دەدۆڕێنم... ئەگەر نەمتوانی سەری ویژدانی، بۆ پیرە ئازاری دە ساڵەم نەوی بکەم، ئەوە خۆمی دەدەمە دەست و چیم لێ دەکا با بیکا، من روحم، جەستەم، وەک ئەو پەڕۆیە سپییەی سەر ئەو دۆشەکە وایە، ئەو پارچە پەڕۆیە، شاهێدی بۆ رەشێتی دوارۆژم دەدا، لە دادگایی ئەو شەومدا پشتیوانی لە ناپاکیزەییم دەکا، بێ شەرمانە بۆم دەوەستێ، قاقا بەڕووما پێدەکەنێ، پەنجەی تاوان لە دوڕ چاوانم دەنێ خۆی پان دەکاتەوە و پانتر دەبێ، دەرێژ و درێژتر دەبێ، جەستەی مردوو ئاسام لەنێوخۆیدا حەشار دەدا مۆری چەند پەڵەیەکی لەعنەتیش بەسەر تەرەمەکەمدا دەنەخشێنێ... ئەمشەو تۆوی گومان دادەبارێتە سەر زەوینی روحە وشکەکان، نا، ناهێڵم، ناهێڵم ئەو خامە سپییە دەمی بێ حەیایی لێک بترازێنێ، دەچم، لە دۆشەکەکەی دەکەمەوە، وەک ئاڵایەک بەدەستمەوە دەگرم و رایدەوەشێنم، دەچمە دەرەوە، نێو چاوانی شەرمگرتووی هەموویانی پێ دەسڕمەوە، هەموو شتێ دەڵێم، تازە هەر دەبێ ئەو راستییە تاڵە بدرکێنم، هەر ئەم شەوەیە و ئیدی تەواو دەبێ، نابێ بگاتە سبەی، گوناهەکەم قورستر و قورستر دەبێ، تاوانەکەشم، زۆرتر و گەورەتر دەبێ... ئەوان خوێنیان لە من گەرەکە، خوێن! خوێنێکی گەش، تازە، تازە هەڵمی گیانمی لێ هەڵسابێ... بۆنی پاکی و کچێنی بدا، خوێنێک یەک یەک سەیری کەن و سەری بۆ بلەقێنن، خوێنێک هەموویان یەک بخات و سەری داماویان بەرزکاتەوە، خوێنێک بارانی بزەبێ و تۆزی گومان و رووی گرژیان بشواتەوە... ئێستا لە دەرەوە

هەموویان متەقیان لە خۆیان بڕیوە و چاوەڕێی هاتنە ژوورەوەی زاوا دەکەن، چاویان رێک بڕیوەتە دەرودیوار و پەنجەرەی ژوورەکەم، چاوە دیواربڕ و شووشەبڕەکانیان لە سەر جەستەی من گیرساوەتەوە، هەستە شەش و حەوتەکانیان بەنێو کەللەی گێژەن و دەروونی سرک ئاسامدا رۆدەچن، بەدوای راز و نهێنییەکانمدا دەگەڕێن، ئێستا دەروونیان رەشبەڵەکی شێتان و حاڵی دەروێشانە، دەروونیان دیوەخانی زیکر و دوعای سەرکەوتنی زاوایە... زاواش سوێندخۆری ئەو پەیمانەیە کە لەگەڵ هەموویان بەستوویەتی...

پاش لەحزەیەکی دیکە... رەنگە چەند هەنگاوێکی دیکە مابێ بێتە ژوورەوە... (ئەو) رووی بەبزە داپۆشراوی، لە دانیشتوانی حەوشەکە دەکا و، بەکەمێک شەرمەوە، بەدڵێکی وەهەڵپەکەوتوو، بەسنگێکی دەرپەڕیوەوە... هەنگاو دەنێ... باشتر وایە چراکەش بکوژێنمەوە با دڵی تاریک و چاوی لێڵ و خەندەی مردووم نەبینێ... نا، با هەموو لەشم ببینێ، با ببینێ کە چۆن قسە دەکەم، کە چۆن هەموو جەستەم شاهێدی قسەکانمە، با چڕ و چەهرەی ئەوم لێ دیار بێ، با بزانم چۆن چۆنی لەگەڵ قسەکانم، یەخەی بەدبەختی خۆی دادەدڕێ، چۆن چۆنی شا مەرگ دەبێ و لە بەر دووچاوی چکۆڵەمدا لە سەر پشت لێی رادەکشێ و منیش بەهاوار و فیغان بۆی دەردەچم، خامە سپییەکەش، کە بۆ مرداربوونی جەستەی من لەوێ داندراوە، پانتر و درێژتر و گەورەتر دەبێ، دەبێتە کفنی ئامادەکراوی زاوا...

ئەم شەو من بەدەوری زەویدا دەسووڕێمەوە، شوێنێک شک نابەم، خۆمی تیا بشارمەوە، کەسێکی بەقودرەت لێم راست نایێ، لە پشتی قسەکانمەوە بوەستێ... سەرم بوڕکانی خوێنە، مرۆڤ پارچەیەکە لە خوێن، ژوورەکەم هەمووی بۆتە مرۆڤی خوێن، مرۆڤەکان هەمووی بەدەوری مندا سەما دەکەن، هەر یەکە پەڕۆیەکی سپی بەدەستەوەیە و هەمووی بەنێو جۆگەلەی خوێنیشدا رادەکەن... رادەکەن و منیش لەگەڵ خۆیاندا پەلکێش دەکەن... بۆ کوێم دەبەن، من کە چەند پەڵە خوێنێک بەدبەختیان کردم، چۆن بتوانم لەنێو ئەم رووبارە خوێنە لەگەڵ ئەو جەستە خوێناوییانە هەڵپەڕم و سەما بکەم؟ لێم گەڕێن، من لە جنسی ئێوە نیم، ئێوە سەرچاوەی نەهامەتین من رقم لێتانە، ئێوە بڕۆن هەر پەڕۆیەکی سپیتان بینی، خۆی تێهەڵسوون... ئێوە چین؟ چاوەکانتان هەر لە چاوی من دەکا، پەنجەکانتان کتومت، پەنجەی دزراوی منن، بالاتان بەقەد بالای تێکشکاوی منە، وەک من رادەوەستن، دادەنیشن، پێدەکەنن، ئێوە چین؟ دڵیشتان هاوکات لەگەڵ دڵی منا لێ دەدات، ئەو جەستە خوێناوییانە، ئەوەتە وەک من رادەکەن، ماندوو دەبن، تووڕەیی بەبالایان هەڵدەگەڕێ... وەک من دەگرییێن، جوان جوان لە دەردی یەکدی تێ دەگەن... ئەوان منن، خۆمن، لە جنسی منن، وەرن، مەڕۆن، بۆ کوێ دەچن؟!

ژوورەکەم هەمووی بۆتە خوێن، سەدان کون و کەلەبەری تێ کەوتووە، لە هەر کونێک خوێن فیچقە دەکات و دادەچۆڕێ... من لە کوێم، چۆن بەرگەی ئەو لافاوە خوێنە بگرم؟ خوێن و تاریکی شەڕیانە، گۆشەیەک لەم ژوورە نەماوەتەوە... فەزایەک چییە شک نابەم، من لە کوێم؟ سەر بۆتە مەیدانی راو، هەرچی دڕندەی سەر زەمینە، بازبازێنێ تێدا دەکەن... دڕندەکان ئۆقرە ناگرن، هەموویان دوژمنێ بەیەکدی و راو چاوی یەکدی دەکەن... بۆ کوێ هەڵێیم؟ زەوی رۆچۆتە نێو سەرم، گۆڕستانێکی گەورەیە، کێلی گۆڕەکان شەڕی تیا دەکەن، هەناسەکانم بای خوێنە، رووی جەنگەڵی ئافرەتە لە گۆڕنراوەکان سوور دەکەن.

من چی بکەم چۆن بتوانم مەرگی ئەم شەوە رابگەیێنم، چۆن چۆن ئەم ژوورە بکەمە گۆڕ و تۆڵەکانمی تیا بنێژم؟

ئەمشەو گوڵی مەرگم دەخەمە نێو ئینجانەی روحی ئەو...

من چی بکەم، ئەم پیاوە هەر نەهات و هەر نەهات، تەقەیەکیش لە دەرگاکەوە نایێ، ئەو نەهات و روحی پەڕیوم ببینێ و بەدوای تارمایمدا رابکا، ئەم شەوەم هەر لە شەوی بەر لە دە ساڵی رابردووم، دەکا، ئەو ساڵەی مەرگ دەرگای بەڕووومدا کردەوە، مەرگ مارێکی پەپکە خواردوو بوو، لە پڕ خزایە نێو لەشم دیواری جەستەمی بڕی، بڕی و قەترە خوێنەکانی کچێنی لێ خواردمەوە... ئەوکات، ئەو ساڵە، من تەنیا چواردە ساڵ بووم لە نێو جەنگی شەق و زرمەی لێدان و جوێنی دایک و باوکمدا گەورە بووم، چواردە ساڵ لە نێو لانکی ترس و هەڵڕژانی فرمێسک و تینووی ماچی بێ عاتفیدا ژیام... ئەو شەوە لە سووچی ژوورێکی ماڵەکەمدا لە ترسی شەڕ و هەرای ئەو دووانە هەڵتروشکابووم... دەمزانی ئەم جارەیان پڕیشکی شەڕەکە منیش دەگرێتەوە، وەک زەندەق چوویەک، وەک پەپوولەیەکی نیگەران، دەلەرزیم و پشتم بەدیوارەکەوە نووساندبوو، دەمزانی نەختێکی دیکە، هەڵمەتی دڕندە ئاسای باوکم دەگاتە سەرم، بۆ کوێ چووبام، بارانی ترس بەسەر سەرمەوە دەباری رۆدەچووە جەستەی ناسکم... باوکم هاواری دەکرد و دەیقیژاند:

– تف لە جنستان! حەیف نییە پیاو لە ئێوەیە؟!

لەو کاتەدا نیگای ترس و پەشۆکاوی و لێقەوماویم بەڕووی ئاسماندا بەرز کردبۆوە لە خودا دەپاڕامەوە، هەرچی زووە بمکا بەکوڕ، چی دەبێ دەستی هانام بۆ درێژ بکا و بەر لەوەی باوکم پێ بنێتە ژوورەوە، ببمە کوڕێک و لە بەردەمیدا قیت ببمەوە؟پەنجە لەرزۆکەکانم بەسەر سنگمدا دەهێنا، وەک ئەوەی دڵنیابم کە بوومەتە جنسێکی دیکە... بەڵام نەء، هچ گۆڕانێک نەبوو، لە پڕ زرمەیەک هات، دەرگاکە بەڕوومدا کرایەوە، ئەوە روحی شەڕاوی باوکم بوو، لە بەر دەممدا تەقییەوە، ئەوەندەی دیکە لە شوێن خۆمدا

داتەپیم، تەنیا هێندەم پێ کرا پێی بڵێم:

– ناتخوا بابەنا!

ئیدی زمانم لاڵ بوو، تۆپەڵە جوێنێکی قوڕاوی سەر و پۆتەلاکی سواق دام، تۆپەڵە تفێکی، رەش رووی پاکیزەیی داپۆشیم، ئەوەندە ئاگام لە خۆما بوو، پێیە بەغەزەب داپۆشراوەکەی ئەوم بینی، لمۆزە پێیەک وەک دەمی هاری سەگێک بۆم هات... بۆم هات و لەنێو هەردوو رانمەوە چەقی، شرقەیەکی لێوەهات، گڕێک بەبەر هەر دوو چاومەوە هەڵایسا، کەوتم... کە بەئاگا هاتمەوە پێستی هەر دوولا رانم بەچەند پەڵە خوێنێک بەیەکەوە نووسابوو.

– ٥– ١٩٩٨